

Årsredovisning 2016

Härnösands
kommun

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	4
Organisation	6
Var går dina pengar?	7
Fem år i sammandrag	8

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Omvärldsanalys	10
Kommunens styrning och mål	14
Finansiell analys	22
Medarbetare	32

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Kommunstyrelsen	40
Arbetslivsnämnden	46
Samhällsnämnden	50
Skolnämnden	54
Socialnämnden	58
AB Härnösandshus	62
Härnösand Energi & Miljö AB	64
Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen	66

FINANSIELLA RAPPORTER

Resultaträkning	71
Balansräkning	72
Kassaflödesrapport	74
Noter	76
Driftredovisning, investeringsredovisning	88
Redovisningsprinciper	90
Ekonomisk ordlista	92
Revisionsberättelse	93

FOTO: JOHANNES ERIKON

SNART STÅR DET BYGGKRANAR BÅDE HÄR OCH DÄR

Det byggs i Härnösand igen. Och mycket mer är på gång. Bygget i Gådeåparken, där Härnösandshuset bygger ett nytt femvåningshus med 26 lägenheter, är bara början på vad jag ser som en ny era för Härnösand. Under 2017 och kommande år kommer vi att få se byggkranar både här och där. Flera entreprenörer ligger i startgroparna för att bygga bostäder och andra projekt är inne i en planprocess med målet att bygga nya bostäder på många platser.

2017 är också året då bygget av ett nytt destinationshotell kan komma igång. De nödvändiga besluten är fattade och om de vinner laga kraft står en entreprenör, Attini Hotell AB, redo att investera ungefär 140 miljoner kronor i Härnösand. Hotellet skulle inte bara ge många nya arbetstillfällen utan också kraftigt förstärka Härnösands position som attraktivt besöksmål i Höga Kusten.

Att Härnösand och Höga Kusten är en het destination visar inte minst sommarens kryssningar med Birka Cruises. De två planerade kryssningarna blev snabbt fullbokade och rederiet fick sätta in en tredje tur. Sommaren 2017 planeras fyra kryssningar till Härnösand och Höga Kusten. Som vanligt drog också våra stora evenemang mycket folk, till exempel Härnösands Stadsfest, högtiderna på Murberget och Nostalgidagarna.

Men det är inte bara antalet besökare som växer. Härnösands folkmängd ökar för fjärde året i rad, under 2016 med 203 personer. Precis som i många andra svenska kommuner beror ökningen framför allt på att det kommer många människor med rötterna i andra

länder. Trots att flyktingströmmen har minskat markant så har Härnösand en stor andel asylsökande och nya svenskar i förhållande till folkmängden. Vi har ett gott rykte om oss att vara en välkommande och human kommun. Våra många volontärer och det nya asylboendet Soludden är en del av hur vi värnar denna tradition.

I augusti öppnade den helt nya högstadieskolan Hedda Wising-skolan. Under våren 2017 flyttar gymnasiets alla verksamheter till ett samlat gymnasium på Brunnsbusgatan och hösten 2017 öppnar ytterligare en ny högstadieskola på fastlandet. De dagliga verksamheter som fanns där har samtidigt flyttat till andra, fina lokaler. Därmed har samtliga elever i de högre årskurserna fått nya och ändamålsenliga lokaler.

Nu väntar 2017 med nya, spännande utmaningar. Då ska vi jobba vidare utifrån vår vision "Härnösand – bygger en hållbar framtid" med exempelvis laddstolpar för elbilar och inte minst den nya biogasanläggningen som förvandlar vårt matavfall till fordonsgas. Vi ser också fram emot det nya Fritidsbåtmuseet och allt som händer i projektet för att göra stadskärnan till en attraktiv mötesplats.

Det är både roligt och inspirerande att tillsammans med medborgare, företag, föreningar och andra skapa en allt bättre framtid i Härnösand. Vi är på god väg.

FRED NILSSON
KOMMUNSTYRELSENS ORDF (S)

Organisation HÄRNÖSANDS KOMMUN

KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Detta görs med stöd av de olika facknämnderna. I kommunstyrelsens ansvar ingår även strategiska näringslivsfrågor.

SOCIALNÄMNDEN

Socialnämndens uppgift är att erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring. De ska även verka för en god vård och omsorg för äldre och funktionshindrade samt bedriva verksamhet som ger stöd för den enskilde att leva ett självständigt och aktivt liv i gemenskap med andra.

Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten beträffande stöd och service till funktionshindrade, den kommunala hälso- och sjukvården, bistånd, insatser mot missbruk och omsorger om barn och ungdom.

Nämnden beslutar även i ärenden om serveringstillstånd samt ansvarar för kommunens familjerådgivning.

ARBETSLIVSNÄMNDEN

Arbetslivsnämnden är kommunens nämnd för arbetsmarknad, vuxnas lärande och mottagning av nyanlända. Nämnden har ansvar för vuxenutbildning i form av Kommunal vuxenutbildning, Lärvux, Svenska för invandrare (SFI), samhällsorientering för nyanlända (SO) samt för Yrkeshögskolan. Även mottagning av nyanlända samt sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden ingår i nämndens uppdrag.

SKOLNÄMNDEN

Skolnämnden ansvarar för utbildning av barn och ungdomar i åldrarna 1-21 år. Skolnämndens verksamheter omfattar förskola, pedagogisk omsorg, öppen förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt den kommunala Musik- & Kulturskolan.

SAMHÄLLSNÄMNDEN

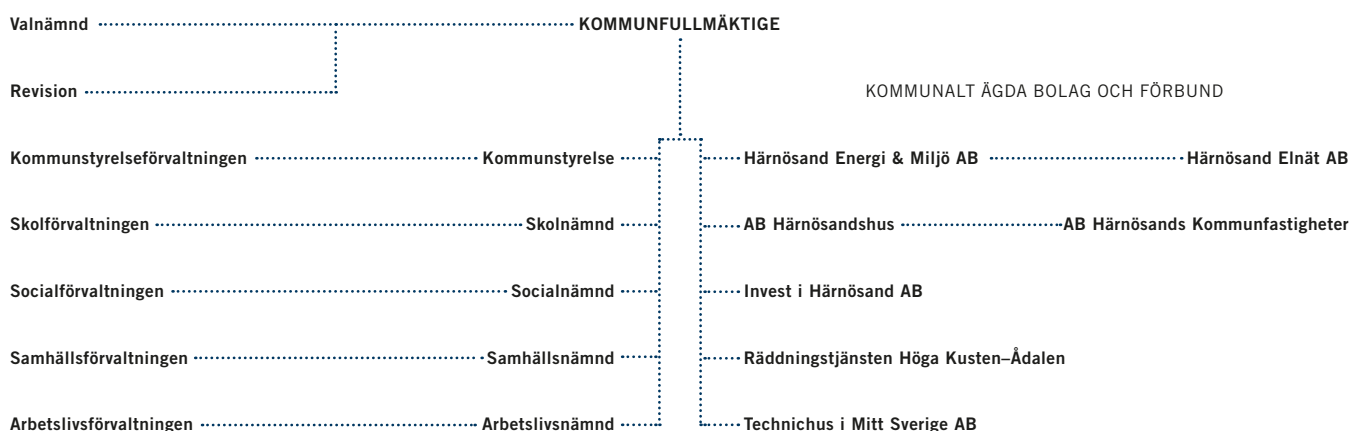
Samhällsnämnden ansvarar för miljöarbete, fysisk planering, bygglov, mark- och fastighetsfrågor, mätningssuppgifter, gator och parker, naturvård, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroller.

I samhällsnämndens ansvarsområde ingår även fritids- och ungdomsverksamhet, däribland drift av fritids- och friluftsanläggningar samt ungdomsgården Käken.

MANDAT I KOMMUNFULLMÄKTIGE

Socialdemokraterna	19
Nya Moderaterna	7
Miljöpartiet de gröna	5
Centerpartiet	3
Sverigedemokraterna	3
Vänsterpartiet	3
Liberalerna	2
Kristdemokraterna	1
TOTALT	43

ORGANISATIONSSCHEMA

100 kr

I SKATT TILL KOMMUNEN ANVÄNDES
UNDER 2016 SÅ HÄR.

35 kr

Vård & omsorg

25 kr

Skola, barn & ungdom

13 kr

Förskola & barnomsorg

8 kr

Infrastruktur & skydd m.m.

7 kr

Fritid & kultur

6 kr

Individ- & familjeomsorg

2 kr

Politisk verksamhet

2 kr

Affärsverksamhet

1 kr

Särskilt riktade insatser

1 kr

Vuxen- & övrig utbildning

KOMMUNENS INTÄKTER

2016

INTÄKTER	MNKR	%
Skatteintäkter	1 112,9	59
Generella statsbidrag och utjämning	372,9	20
Bidrag	272,2	14
Taxor och avgifter	41,6	2
Hyror och arrenden	35,9	2
Försäljning verksamhet	31,9	2
Övriga intäkter	30,7	1
TOTAL	1 898,0	100

KOMMUNENS KOSTNADER

2016

KOSTNADER	MNKR	%
Personalkostnader	1 087,2	58
Entreprenader och köp av verksamhet	279,9	15
Lokalhyror	175,2	9
Bidrag	82,9	4
Material, bränsle, energi och vatten	81,3	4
Övriga kostnader	78,2	4
Tjänster	46,6	3
Avskrivningar	39,9	2
Finansiella kostnader	12,3	1
TOTAL	1 883,5	100

5 år i sammandrag

KOMMUNEN	2016	2015	2014	2013	2012
Folkmängd 31/12	25 269	25 066	24 755	24 509	24 398
Total skattesats %	34,60	34,03	34,03	34,03	34,03
- varav kommunal skattesats	23,34	23,34	23,34	23,04	23,04
Verksamhetens nettokostnad, mnkr*	-1 456,6	-1 422,6	-1 357,8	-1 297,2	-1 263,1
Skatteintäkter och generella statsbidrag, mnkr	1 485,7	1 414,1	1 356,9	1 312,7	1 273,6
Finansnetto, mnkr*	-5,0	-11,5	-5,3	-20,6	-26,4
Årets resultat, mnkr	14,6	1,3	6,0	-51,5	3,1
Årets resultat, mnkr*	24,2	-20,0	-6,2	-5,2	-16,0
Tillgångar, mnkr	951,8	955,7	774,6	752,9	840,0
Tillgångar per invånare, kr	37 860,0	38 127,0	31 290,0	30 720,0	34 429,0
Skulder, avsättningar, mnkr	1 139,1	1 157,5	977,7	962,1	997,6
Skulder, avsättningar per invånare, kr	45 310,0	46 178,0	39 495,0	39 254,0	40 888,0
Eget kapital, mnkr	-187,3	-201,8	-203,1	-209,2	-157,6
Nettokostnadsandel av skatteintäkter, %*	98,4	101,4	100,5	100,4	101,2
Soliditet, %	-19,7	-21,1	-26,2	-27,8	-18,8
Investeringsvolym, mnkr	64,6	132,3	74,4	77,2	72,6
Avskrivningar, mnkr	-39,9	-32,7	-26,3	-22,5	-18,1
Antal tillsvidareanställda	1 892	1 842	1 816	1 758	1 770
HÄRNÖSAND KOMMUNKONCERN	2016	2015	2014	2013	2012
Årets resultat, mnkr	36,9	20,4	23,3	-42,8	18,0
Årets resultat, mnkr*	46,5	-0,9	10,5	4,1	-6,2
Soliditet, %	5,0	3,0	3,0	2,0	4,0
Nettoinvesteringar, mnkr	200,0	286,0	198,0	155,0	164,0
Antal tillsvidareanställda	2 125	2 031	1 997	1 940	1 959

* Exklusive jämförelsestörande poster

Förvaltningsberättelse 2016

Omvärldsanalys

SAMHÄLLSEKONOMI

Den globala ekonomin har vänt efter oron i början på året. I Europa har Brexit inte fått några större omedelbara negativa konsekvenser. Faktum är att detaljhandeln i Storbritannien ökade under juli. På kort sikt har genomslaget alltså varit litet, men på längre sikt kan Brexit skapa oro.

Högre lönetillväxt i USA pressar vinstmarginalen för företagen, men en positivare konjunktur kompenserar för detta. Många togs på sängen av att Donald Trump faktiskt stod som segrare i presidentvalet. Det republikanska partiet fick också stora framgångar i kongressvalet. Osäkerheten är stor kring Donald Trumps ekonomiska politik. Kommer han att få igenom underskottspolitik i kongressen och hur ska stora lån finansieras? Sannolikheten är stor att kongressen har en annan uppfattning än presidenten. Skattelättnader kan genomföras snabbare om de riktas mot höginkomsttagare, men det leder inte till någon större efterfrågan eftersom rika hushåll sparar mer än hushåll med lägre inkomster. Om USA startar ett handelskrig mot Mexiko och Kina för att åstadkomma mer fördelaktiga handelsavtal får USA kortsiktiga vinster men skapar samtidigt problem för andra länder. De stora vinnarna vid marknadstillväxt i USA är Tyskland och Japan och de stora förlorarna blir tillväxtländer som kan se sina valutor försvagas och stigande räntor.

Den svenska inflationen har stigit svagt sedan sommaren 2015, men är långt ifrån riksbankens inflationsmål på 2 procent. Riksbankens räntebana indikerar att räntan stiger först i slutet på 2017, vilket kan vara en mycket optimistisk prognos från riksbanken.

RÄNTAN PÅVERKAR HÄRNÖSANDSHUS OCH PENSIONSSKULDEN Ränteutvecklingen är främst betydelsefull för Härnösandshus som har huvuddelen av kommunkoncernens skulder till kreditinstitut. Dessutom påverkas kommunens pensionsskuld av förändringar i räntenivån. Kommunen har etablerat en pensionsstiftelse och redovisar hela sitt pensionsåtagande i balansräkningen. Pensionsstiftelsen har ett kapital på cirka 240 mnkr och med en räntenivå på -0,5 procent och i praktiken ingen inflation behöver stiftelsen bara ha en avkastning på 1-2 procent för att klara sitt åtagande. Den mycket låga räntan som marknaden erbjuder innebär att de investeringar som kommunen står inför blir billigare att finansiera. Kommunen har tagit tre större lån och räntan har varit noll eller till och med negativ. Det innebär att kommunen får betalt för att låna pengar.

RISKER OCH MÖJLIGHETER FÖR HÄRNÖSAND Härnösand, liksom länet och regionen, påverkas självklart av globala trender. Näringslivet och regionens invånare är i ökande grad berörda av beslut och förutsättningar som inte går att påverka lokalt eller regionalt. Riskerna är av

övergripande karaktär och mycket svåra att hantera för en relativt liten kommun. Ersättningarna för ensamkommande flyktingbarn sänks vid halvårsskiftet 2017 från 1 900 till 1 350 kronor per barn och dygn. Det innebär att beslutade budgetar måste hanteras med försiktighet.

Härnösands kommun arbetar dock strategiskt för att möta några av de framtida utmaningarna. Fokus under kommande år ligger till exempel på:

- etablering av ett hotell vid Kanaludden
- samarbetsprojekt med grannkommuner för att vinna stordriftsfördelar och minska kostnaderna
- kommunsektorn som framtidsbransch, i takt med pensionsavgångar, den demografiska utvecklingen och den ökade efterfrågan på välfärdstjänster
- utbyggnad av bredbandsnätet
- utveckling av ett arbetsmarknadsområde mellan Sundsvall och Örnsköldsvik med möjligheter till jobb och utbildning
- järnväg med dubbelspår mellan Härnösand och Gävle
- samarbete med Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik för att utveckla besöksnäringen inom Höga kusten

Kommunens resultat är bra, samtidigt som stora satsningar genomförts och planeras. Det gäller till exempel byggandet av VA-ledningar längs Södra sundet, etableringar av nya bostadsområden samt satsning på ett flyktingboende.

NÄRINGSLEV

Härnösand backade 83 platser i Svenskt Näringslivs ranking över företagsklimatet i landets kommuner. Det beror på bristande kommunikation och samverkan både internt och externt. Inom det viktiga området service och handläggning har företagets behov inte kunnat tillgodoses.

Det är numera stor efterfrågan på mark och exploatering från företagen. För att bättre möta behoven inom dessa områden förstärks organisationen med nya medarbetare 2017. Samhällsförvaltningen ska under kommande år arbeta utifrån en ny organisation med tydliga chefsuppdrag och tillsammans med dem kommer tillväxtavdelningen verka för att förenkla och förbättra för medborgare och företagare.

Konceptet med företagsfrukostar har utvecklats till en viktig mötesplats med många besökare. Under året har cirka 1 000 företagare besökt frukostarna.

NYA AKTIVITETER Vid så kallade "husmöten" samlar tillväxtavdelningen företag som verkar i samma hus/område. Sådana möten har hållits i Spiran-huset och i en av Klöverns fastigheter med totalt 26

personer. Syftet är att komma ut till ett större antal företag för att få information om deras verksamheter och behov.

Lunchmöten har arrangerats för företagsorganisationer i syfte att delge information om verksamhet och prioriteringar och för att utbyta erfarenheter. Under året har fyra lunchmöten genomförts med 54 deltagare.

Totalt har cirka 450 personer/företagare deltagit i olika företagsmöten och företagsbesök under 2016.

För att ytterligare sprida näringslivsarbetet och lyfta olika företag har tillväxtavdelningen i stort sett helt övergått till digitala nyhetsbrev. Därmed når informationen ut vid fler tillfällen än tidigare då ett nyhetsbrev i pappersformat skickades ut fyra gånger per år. 2016 gick tio digitala nyhetsbrev ut till alla företag i Härnösand, intressenter, politiker med flera.

Utöver det har två tryckta bilagor distribuerats med tidningen Yippie och därmed nått alla hushåll i Härnösands kommun. Den första bilagan gavs ut i samband med Fokus Företagsmessa och den andra strax före jul.

Fokus Företagsmessa arrangeras av Härnösand Näringsliv Ekonomisk Förening, HNEF, och är mycket uppskattad. Under årets mässa fanns cirka 80 utställare på plats i Härnösand Arena.

Den traditionella och uppskattade företagsgalan på St Petri Logen var som vanligt fullsatt. Arrangemanget görs i samverkan med fyra huvudsponsorer som för året var PwC, Mäklarhuset, Nordea och Amasten. Maten sponsrades av Hushållnings-sällskapet/Västernorrlandsgården.

UTVECKLING Efter en förstudie kring investeringar och etableringar i länet beslutade fem av länets kommuner att söka ett EU-projekt med syfte att stimulera utlandsinvesteringar. Härnösands kommun är projektägare och i juni beviljades EU-pengar.

Ett förslag till tillväxtstrategi med sex prioriterade områden för att nå framgång har tagits fram. Förslaget har skickats på remiss till de politiska partierna och företagsorganisationerna och ska behandlas politiskt under första kvartalet 2017.

Under året har ett samverkansavtal slutits med Mittuniversitetet. Parterna ska samarbeta kring ett antal lokala forsknings- och utvecklingsprojekt.

Härnösands centrum har under senaste året helt bytt fastighets- ägarstruktur. Under hösten samlades intressenterna för handeln i centrum till en ny gemensam satsning för framtiden. Fastighets- ägarna, Härnösands Handelsförening och Härnösands kommun har tillsammans lagt 1,5 mnkr för att göra en utvecklingsplan när det gäller etableringar och handelsstråk, utomhusmiljö samt evenemang och marknadsföring.

NYFÖRETAGANDE En inkubatormiljö etablerades under våren i Sambiblioteket av Västernorrlands inkubator 2016-2018 (projektet VINK) som ägs av BizMaker (tidigare Åkroken Business Incubator). Projektet medfinansieras bland annat av Härnösands kommun och i augusti fanns åtta företag i inkubatorn.

Tillväxtavdelningen erbjuder regelbundet information till personer som är intresserade av att starta eget företag. Under året har nio informationsträffar arrangerats med totalt 74 deltagare. Personlig rådgivning erbjuds löpande under året.

Bolagsverkets statistik visar att 118 nya företag har registrerats under perioden december 2015 till november 2016. Motsvarande siffra föregående år var 110.

BESÖKSNÄRINGEN Bolaget Höga Kusten Destinationsutveckling, som ägs av Härnösands, Örnsköldsviks, Kramfors och Sollefteå kommun, driver det strategiska utvecklingsarbetet för Höga Kusten.

I juni antog kommunfullmäktige förslaget till tjänstekoncession med Attini Hotell AB. Företaget har för avsikt att bygga ett nytt destinationshotell i Härnösand och samtidigt driva Simhallen. Hotellet beräknas sysselsätta cirka 50 personer och kringeffekterna kan generera ytterligare 20-30 arbetstillfällen.

I juni anlöpte kryssningsfartyget Birka Cruises Härnösand vid tre tillfällen. Två kryssningar var planerade, men intresset var så stort att rederiet beslutade att sätta in en tredje kryssning. Drygt 4 500 gäster besökte Härnösand och Höga Kusten dessa dagar och spenderade enligt gängse beräkningsregler 360-465 kronor per dag och person. De tre kryssningarna genererade därmed 1,5-2 miljoner kronor i intäkter till stadens handlare och restauranger.

Härnösand fanns även i år med på listan Årets sommarstad som Sveriges största resesajt Reseguiden presenterar. Härnösand hamnade på en sjundeplats.

Kommunen har under året stöttat olika evenemang, till exempel Nostalgidagarna, Härnösands Stadsfest samt Härnösand Opera Academy & Festival. Syftet är att öka antalet gästnätter och i övrigt bidra till andra positiva effekter för Härnösand och Höga Kusten.

LANDSBYGDSFRÅGOR I september anordnades Landsbygdskonferens i Höga Kusten med ett 80-tal deltagare på Murberget i Härnösand. Ett utvecklingsprojekt för landsbygden med fokus på entreprenörskap, boende, friluftsliv och servicepunkter har beviljats medel av Leader Höga Kusten och startas i början av 2017.

Landsbygdsrådet har haft sex möten. Rådet har fått ett utökat mandat i frågan om att besluta om medfinansiering till utvecklingsprojekt i Härnösand som ansökts i Landsbygdsprogrammet hos Länsstyrelsen.

ARBETSMARKNAD

I december 2016 var 372 000 personer inskrivna vid Arbetsförmedlingen. Av dem är 208 000 män och 164 000 kvinnor. Av de inskrivna är 168 000 födda i Sverige, 41 000 personer inom Europa och 164 000 är födda utanför Europa. Antalet inskrivna arbetslösa fortsätter att minska. Under 2016 var minskningen 9 000 personer jämfört med året innan, något mer bland kvinnor än bland män.

Den kraftiga ökningen av nyanlända med uppehållstillstånd som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen märks tydligt i statistiken. Många av dem saknar utbildning, eller har utbildning som behöver valideras, vilket kraftigt bromsar deras inträde på den svenska arbetsmarknaden.

Befolkningstillskottet i arbetsaktiv ålder består uteslutande av utrikesfödda, enligt Arbetsförmedlingens prognos för Västernorrlands län våren 2017.

Den gruppen har en särskilt utsatt ställning på arbetsmarknaden och har utgjort mer än hälften av det totala antalet inskrivna arbetslösa i länet sedan i mars 2011. Idag utgör gruppen 67 procent av antalet inskrivna. Motsvarande siffra för riket är 70 procent. Trenden visar på en fortsatt ökning av den tudelade arbetsmarknaden.

Till grupperna med utsatt ställning på arbetsmarknaden räknas enligt Arbetsförmedlingen för närvarande arbetslösa som har högst förgymnasial utbildning, är födda utanför Europa, har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga eller är äldre, 55-64 år.

SVERIGE I december 2016 var arbetslösheten i Sverige 7,8 procent, en sänkning med 0,2 procentenheter på ett år. Efterfrågan på arbetskraft ökar, men för att få arbete krävs i allmänhet gymnasieutbildning.

Under 2016 har arbetslösheten minskat bland inrikes födda, medan den ökat bland födda utanför Europa. Den främsta orsaken är att andelen nyanlända flyktingar som fått sina uppehållstillstånd beviljade skrivs in som deltagare i Arbetsförmedlingens etableringsuppdag. En ökning som förväntas fortsätta under 2017.

VÄSTERNORRLAND I Västernorrland har gruppen öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd sjunkit med 6,8 procent under 2016. Länet totala arbetslöshet är högre än riket och uppgår till 9,0 procent av arbetskraften.

HÄRNÖSAND I Härnösand har gruppen öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd sjunkit med 3,6 procent. Kommunens totala arbetslöshet är högst i länet och uppgår till 11,8 procent av arbetskraften, vilket motsvarar 1 361 personer. Majoriteten av dem är födda utanför Europa. Förklaringen till det är att många av dem står långt ifrån arbetsmarknaden med hänsyn till utbildningsbakgrund och strukturen på arbetsmarknaden i Härnösand.

UNGDOMAR I HÄRNÖSAND Den öppna arbetslösheten i gruppen ungdomar 18-24 år har sjunkit med drygt 11 procent. I slutet av 2016 var 234 ungdomar inskrivna som öppet arbetslösa eller i program hos Arbetsförmedlingen.

BEFOLKNING

SVERIGE 2016 ökade antalet folkbokförda i Sverige med 144 136 personer. Vid årets slut uppgick folkmängden till 9 995 153 personer. Folkmängden ökar av två anledningar. Den ena är att det föds fler barn än det dör personer vilket innebar en naturlig folkökning på 26 443 personer. Den främsta förklaringen är dock att antalet som invandrat varit fler än de som utvandrat. 2016 hade Sverige ett invandringsöverskott på 117 127 personer.

Av Sveriges 290 kommuner har 271 ökat sin befolkning under 2016. Det är 32 kommuner fler än 2015. Den främsta anledningen är den höga invandringen, som är spridd över hela landet. Samtliga svenska kommuner hade under 2016 ett invandringsöverskott. Drygt hälften av kommunerna, 147, hade däremot ett födelseunderskott, vilket innebär att det var fler som dog än föddes i kommunen.

VÄSTERNORRLAND Västernorrlands län ökade med 1 675 personer och det är invandringen som ger den positiva effekten. Totalt har Västernorrland nu 245 572 invånare.

Alla kommuner i länet har ökat sin befolkning under 2016, men tillväxten är ojämnt fördelad. Ånge och Timrå ökade med enbart två respektive fem personer, medan de andra kommunerna har en betydligt större ökning. Kramfors är den kommun som ökar mest i förhållande till sin storlek, med 322 personer.

HÄRNÖSAND Härnösands kommun växte under 2016 med 203 personer och invånarantalet var vid årsskiftet 25 269. Befolkningen ökar stadigt sedan några år tillbaka, efter att utvecklingen varit negativ under 90- och 00-talen.

Kommunens födelsetal är fortsatt negativa, men tack vare inflyttningen fortsätter kommunens invånarantal att öka. Det är invandringen från andra länder som ger den starkaste effekten på kommunens befolkningsutveckling. Inflyttningsnettot från utlandet var 595 personer, vilket betyder att det var 595 personer fler som flyttade in från utlandet än de som flyttade från Härnösand till andra länder.

Även inflyttningen från andra kommuner i länet är positiv, med 36 personer fler som flyttat in till Härnösand än de som flyttat ut.

Befolkningsutvecklingen i kommunen är positiv. En utmaning för framtiden är befolkningens sammansättning. Liksom många andra kommuner har Härnösand en stor andel äldre. I jämförelse med riket har Härnösand fem procent fler invånare i gruppen +65. Det kommer att innebära påfrestningar på ekonomi och arbetskraftsförsörjning.

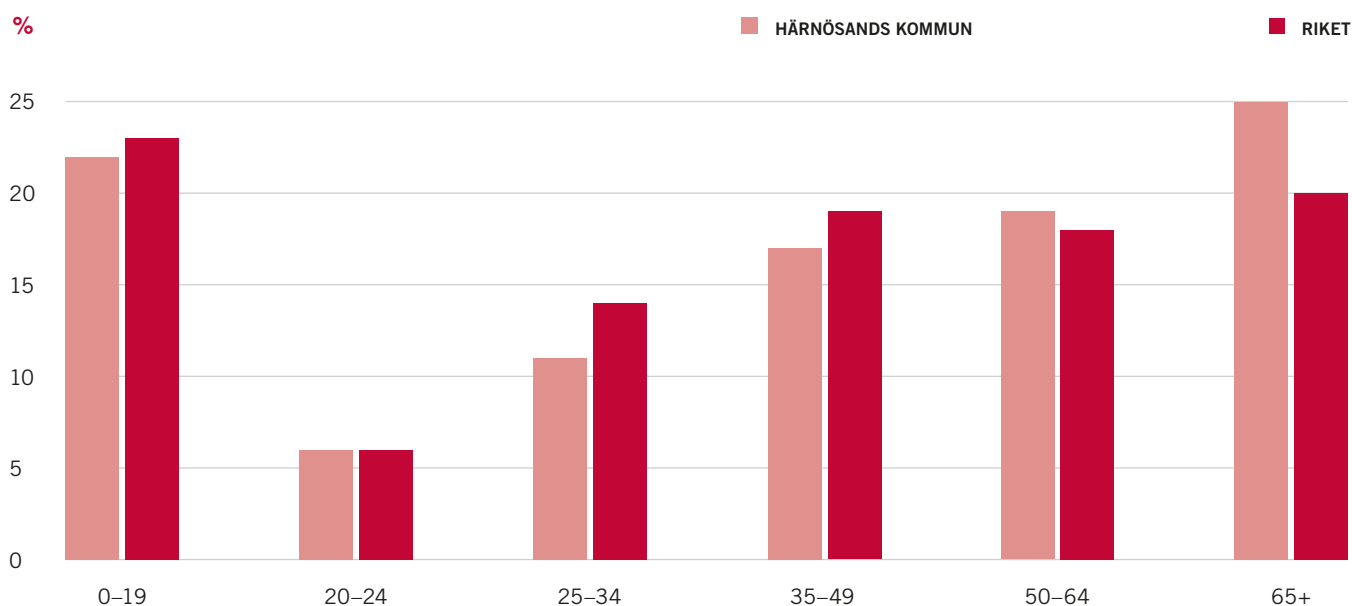

BEFOLKNING	HÄRNÖSANDS KOMMUN, ANTAL	VÄSTERNORRLANDS LÄN, ANTAL
2016	25 269	245 572
2015	25 066	243 897
2014	24 755	243 061
2013	24 509	242 156
2012	24 398	241 981

IN- OCH UTFLYTTNING	INFLYTTNING	UTFLYTTNING
Annan kommun i Västernorrland	368	332
Annan kommun i riket	658	987
Utlandet	655	60
TOTAL	1 681	1 379

FÖRÄNDRING UNDER 2016: 302 INNEVÅNARE

ÅLDERSGRUPPER	HÄRNÖSAND %	ANTAL	RIKET %	ANTAL
0–19	22	5 509	23	2 290 606
20–24	6	1 436	6	640 179
25–34	11	2 938	14	1 352 863
35–49	17	4 251	19	1 924 124
50–64	19	4 779	18	1 810 524
65+	25	6 356	20	1 976 857

Kommunens styrning och mål

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Kommunallagen ställer krav på att kommunerna ska ha god ekonomisk hushållning. Det innebär att den kommunala servicen ska vara anpassad efter invånarnas behov och förväntningar utifrån en given budget. Det innebär också att arbetet ska vara effektivt med ett positivt resultat över en längre period. För det krävs ett långsiktigt och strategiskt arbete mot uppsatta mål och en kontinuerlig uppföljning av resultaten.

HUR KOMMUNEN STYRS

En av kommunfullmäktiges främsta uppgifter är att sätta mål och riktlinjer för verksamheterna, samt att följa de övriga föreskrifter som gäller för dem. Långsiktiga mål utgör själva ramen för styrningen. De spänner över alla grundläggande områden och stakar ut den gemensamma färdriktningen. För att veta i vilken mån kommunen lyckas med sina ambitioner krävs fokus på uppföljning och resultat. Därför har kommunfullmäktige utverkat kortsiktiga, avgränsade och konkreta resultatuppdrag med tillhörande styrtal som anger vad nämnder och bolagsstyrelser ska prioritera under året och vad uppföljningen ska fokusera på. Nämnderna kan utöver det formulera egna mål för sitt arbete, med utgångspunkt från kommunens vision och övergripande mål. Kommunstyrelsen ansvarar för att hålla uppsikt över hela kommunens samlade verksamheter, såväl nämnder som kommunala bolag. För att uppföljningen ska kunna ske på ett konsekvent och likvärdigt sätt följer kommunstyrelsen upp alla mål genom delårsrapporter och årsredovisning. Nämndernas och styrelsernas måluppfyllelse sammanställs till ett kommungemensamt resultat.

MÅLPROGRAM Härnösands målprogram gäller för perioden 2016-2019. Programmet innehåller en vision och åtta övergripande mål fördelade på två perspektiv. Härnösandsperspektivet speglar den önskvärda utvecklingen i Härnösand generellt. Här betonas samverkan mellan olika aktörer och vikten av att kommunorganisationen bidrar till detta. Organisationsperspektivet innehåller mål för den verksamhet kommunen själv bedriver, de tjänster som levereras samt personal och ekonomi.

VISION 2019: HÄRNÖSAND - BYGGER EN HÅLLBAR FRAMTID

Härnösand är en levande mötesplats där människor förverkligar sina drömmar. En kommun i positiv utveckling som tar ledarskap för framtiden. En plats med centralortens attraktion, landsbygdens rikedom och med uppkoppling mot omvärlden. Härnösand erbjuder hög livskvalitet för alla invånare och gäster. Vårt gemensamma mål är ett solidariskt samhälle med ekologisk omställning som grund. Här bygger vi en hållbar framtid!

VISION

HÄRNÖSAND
– BYGGER EN HÅLLBAR FRAMTID

MÅL

HÄRNÖSANDSPERSPEKTIVET

Attraktivt boende i unik livsmiljö

Växande näringsliv med
mångsidig arbetsmarknad

Ledande miljökommun med
aktivt omställningsarbete

Kunskapsstaden där alla kan växa

ORGANISATIONSPERSPEKTIVET

Jämställd och solidarisk
välfärd av hög kvalitet

God service med gott bemötande

Framtidens arbetsgivare

Välskött och stabil ekonomi

Måluppfyllelsen redovisas med hjälp av färgerna grönt, gult och rött. Bedömningen av måluppfyllelsen ska ses i relation till kommunens ambitionsnivå inom respektive verksamhetsområde. En röd eller gul markering är inte lika med dålig kvalitet, utan betyder att kvaliteten inte når upp till kommunens ambitionsnivå.

Nämndernas redovisning av arbetet med resultatuppgifterna, nedan kallat indikatorer, ligger till huvudsaklig grund för bedömningen.

■ Nått målet ■ Bättre än baslinjen men ej nått målet ■ Sämre än baslinjen

HÄRNÖSANDSPERSPEKTIVET

Kommunen har inte nått upp till ambitionsnivån för Härnösandsperspektivets fyra övergripande mål, men utvecklingen visar att organisationen rör sig i rätt riktning och flera resultat uppvisar bättre värden än föregående år.

■ MÅL 1 – ATTRAKTIVT BOENDE I UNIK LIVSMILJÖ

Härnösand är en öppen och välkomnande kommun som ger utrymme för nya människor och nya initiativ. En plats där man lätt kan möta andra och vara delaktig i samhällsutvecklingen. Härnösand är känt för sina attraktiva boendemiljöer, en levande landsbygd och närheten till Höga Kusten. Invånarna har god hälsa och känner sig trygga. Ett pulserande kulturliv och mångfald av fritidsaktiviteter skapar möten över gränser.

Indikatorer: Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på ska öka. Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet ska öka.

Analys: Målet bedöms delvis uppfyllt. Det baseras främst på att en av två indikatorer uppvisar ett bättre resultat än baslinjen.

För att medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på ska öka har kommunen verkat för att vidareutveckla formerna för dialog, samverkan, service och tillgänglighet inom framförallt kultur-, förenings- och näringsliv. Resultatet av medborgarundersökningen ligger på en fortsatt hög nivå inom frågeområdet, men har varken minskat eller ökat sedan föregående mätning. Det talar för att insatserna varit framgångsrika och att det krävs uthållighet för att upprätthålla nivån.

För att öka medborgarnas upplevelse av trygghet har fokus riktats mot att stärka rättigheterna för barn generellt, ensamkommande flyktingbarn specifikt samt människor med psykisk ohälsa och blanddiagnoser. Vidare har ökad öppenhet, insyn och förbättrad kommunikation mellan den politiska organisationen och medborgarna varit strategiska utvecklingsområden. Resurser har använts för att öka tryggheten för medborgarna vid eventuella krissituationer.

Trots ett omfattande arbete har upplevelsen av trygghet minskat. Det är därför viktigt att det strukturerade arbetet inom Rådet för trygghet och hälsa fortsätter.

Det pågår utvecklingsarbeten vars effekter inte går att mäta i dagsläget men som kan antas föra kommunen närmare målet på lite längre sikt. Ett exempel är arbetet med att ta fram policy och riktlinjer för medborgardialog som syftar till att utveckla demokratin och inflytandet i kommunen. Insatsen slår vakt om att kvalitetssäkra och vidareutveckla de mest grundläggande värdena för medborgarna och har därför prioriterats, även om det inte ger något avtryck i indikatorvärdet under 2016.

Behovet av nybyggnation för privatpersoner och företag är stort i Härnösand. Det vittnar i sig om kommunens attraktionskraft. Det har i viss mån varit svårt att möta efterfrågan och strategier har därför tagits fram inför kommande år. Viktigt att notera är att behovet av boende för ensamkommande flyktingbarn har kunnat tillgodoses.

Flera insatser görs för att vidareutveckla och dra fördel av kommunens unika livsmiljö. Tre faktorer är särskilt viktiga för en fortsatt positiv utveckling inom målområdet. Det är den tillväxtstrategi som har utarbetats, den varumärkesplattform som ska ligga till grund för kommunens marknadsföring och kommunikation samt kommunens fortsatta strategiska arbete med bostadsförsörjningen.

■ MÅL 2 – VÄXANDE NÄRINGS LIV MED MÅNGSIDIG ARBETSMARKNAD

Härnösand har ett näringsliv som växer och företag som utvecklas positivt. Klimatet för entreprenörskap och innovation är gott. Nya jobb uppstår på en arbetsmarknad som är bred och inkluderande med ansvarstagande för miljö och goda arbetsvillkor. Utveckling av kommunikationer och infrastruktur ger stärkta förutsättningar på en regional och global arena.

Indikatorer: Resultatet i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet ska öka. Andelen nyanlända som inte är i behov av särskilt stöd ska vara i sysselsättning eller studier två år efter att uppehållstillstånd har beviljats ska öka.

Analys: Målet har inte uppnåtts och indikatorutfallet som omfattar Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet väger tungt i sammanhanget. Kommunen har backat 83 placeringar, från plats 151 till plats 234 bland Sveriges kommuner. Bedömningen av måluppfyllelsen försvåras av att indikatorn för nyanlända i sysselsättning inte har gått att använda som underlag för mätning.

En av utgångspunkterna för att förbättra resultatet i Svenskt Näringslivs ranking har varit att utveckla metoder för, och öka omfattningen av, dialog och samverkan med näringsidkare, fastighetsägare och branschorganisationer. Kommunen har därigenom ökat förutsättningarna för gemensam förståelse och samsyn kring

näringslivsutvecklingen och besöksnäringen i Härnösand.

Det nedslående resultatet betyder inte att de strategiska utgångspunkterna har varit felaktiga eller att det arbete som gjorts inte har varit betydelsefullt för företag och branschorganisationer. Tvärtom har kommunens bedömning av behovet att utveckla formerna för dialog och samverkan visat sig vara korrekt. Däremot har det inte funnits kapacitet för att möta den kraftigt ökade efterfrågan på service och handläggning kopplat till mark- och exploateringsärenden. Strategin inför 2017 består bland annat i att förstärka och delvis omstrukturera organisationen för att utöka och effektivisera arbetet.

Värt att notera är att kommunen har nått goda resultat inom arbetsmarknadsområdet. Exempelvis har Härnösand utmärkt sig positivt i jämförelse med övriga landet beträffande sysselsättning för människor med funktionsnedsättning.

Det pågår utvecklingsarbeten vars effekter ännu inte har fått genomslag och som kommer att inverka positivt på måluppfyllelsen. Den tillväxtstrategi som utarbetats är ett exempel på det, liksom arbetet med att attrahera utländska investeringar. En hotelletablering genererar arbetstillfällen i kommunen och den utvecklade samverkan inom Destination Höga Kusten har redan gett effekter på besöksnäringen. Insatser har också genomförts som vid utvärdering har visat sig vara betydelsefulla för berörda målgrupper. Exempel på det är ökad samverkan med företag och branschorganisationer samt föreningar i landsbygd.

■ MÅL 3 – LEDANDE MILJÖKOMMUN MED AKTIVT OMSTÄLLNINGSARBETE

All utveckling i Härnösand präglas av hållbarhet och gemensamt engagemang för minskad miljöpåverkan. Här utvecklas kunskapen som behövs för att skapa ett hållbart samhälle. Med förnybar energi, klimatsmarta lösningar, ökad självförsörjning och hushållning av naturresurser är Härnösand en föregångare i omställningen till en fossilfri ekonomi.

Indikatorer: Andelen invånare som är nöjda med kommunens gång- och cykelvägar ska öka. Antalet resor med kollektivtrafik ska öka. Andelen miljöbilar i organisationen ska öka.

Analys: Målet bedöms delvis uppfyllt. Det baseras främst på att en av tre indikatorer överstiger måtalet.

En påtaglig förbättring märks inom tätortstrafiken där allt fler medborgare väljer kollektivtrafik som färdmedel. Medborgarnas belåtenhet med gång- och cykelvägar är oförändrad från föregående år och en utvecklingsplan håller på att tas fram. Andelen miljöbilar når inte upp till kommunens ambitionsnivå. Det kan förklaras med att fyrhjulsdraft av arbetsmiljöskäl fortfarande krävs inom vissa verksamheter.

Det finns flera skäl för att se med tillförsikt på kommunens generella miljöarbete. En sammanhållen och övergripande plan för

kommunens strategiska klimat- och energiarbete har tagits fram. Mål och åtgärder är framtagna för hela organisationen, inklusive bolag, och för kommunen som geografiskt område. Planen består av klimat- och etappmål samt fem insatsområden med totalt 22 inriktningar för åtgärder.

Skolnämndens handlingsplan för giftfri förskola har bidragit till att samtliga förskolor i kommunen har börjat rensa ut skadliga produkter och att uttjänta elektroniska produkter inte längre används som lekmaterial. Miljöcertifieringsarbetet inom skolnämndens verksamheter framskrider och över hälften av enheterna kan stoltsera med utmärkelser såsom "Grön Flagga" eller "Skola för hållbar utveckling".

■ MÅL 4 – KUNSKAPSTADEN DÄR ALLA KAN VÄXA

Härnösand är en modern kunskapsstad med kreativa miljöer för utbildning och lärande. Framgångsrik skolverksamhet på alla nivåer ger alla chansen att lyckas. Nya samarbeten, kunskapsutbyte och närhet till högre utbildning lägger en grund för dagens och morgondagens jobb och näringslivets kompetensbehov. Folkbildning och kulturella uttryck ger inspiration till nytänkande.

Indikatorer: Andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett gymnasieprogram ska öka. Andelen gymnasieelever som fullföljer utbildning inom tre år i kommunen ska öka. Andelen elever i åk 3 som deltagit i och klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk ska öka. Andelen deltagare under 25 år, som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning och är inskrivna i arbetsmarknadsåtgärd som börjar studera för att komplettera betygen ska öka. Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs på Komvux med godkänt betyg ska öka.

Analys: Målet bedöms delvis uppfyllt. Det baseras på att två av fem indikatorer har uppnått måtalet.

Fler studerande vid vuxenutbildningen har nått godkända betyg och fler unga vuxna i arbetsmarknadsåtgärder har börjat studera för att komplettera betygen. Några av framgångsfaktorerna har varit betoningen på språkutvecklande arbetssätt, på kombination av arbete och studier och på motivationsstärkande insatser. Kompetenshöjande insatser för personal och individanpassad undervisning har också varit viktiga komponenter.

Färre elever i årskurs 3 har klarat samtliga delprov i ämnesprovet för svenska och svenska som andraspråk, och färre elever i årskurs 9 blev behöriga till ett gymnasieprogram. En förklaring är att de behov som följer av ökad variation bland elevers skolbakgrund inte har kunnat tillgodoses.

Av indikatorerna framgår att den del av utbildningsväsendet som omfattar elever 16 år och äldre uppvisar högre värden än den som omfattar yngre elever. Indikatorerna ger emellertid inte en

heltäckande bild av kvaliteten i utbildningen totalt. För grundskolans räkning är exempelvis resultatet av de nationella proven för årskurs 6 bättre i Härnösand än i riket. En högre andel elever når lägst betyget E i ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.

Andelen elever som fullföljer gymnasieutbildning inom tre år i kommunen har sjunkit något jämfört med föregående år. Samtidigt har Härnösand en högre andel elever som når examen eller studiebevis inom tre år i jämförelse med riket. Likaså uppnår fler elever grundläggande behörighet till universitet och högskola inom tre år vid Härnösands gymnasium i jämförelse med övriga kommuner.

Andelen elever i årskurs 5 och 8 som stimuleras till lust att lära har ökat inom kommunen i jämförelse med 2015. Elevhälsans arbete med elever 7-20 år har inneburit att antalet elever med hög frånvaro har mer än halverats från föregående år. Det betyder att kommunen har förbättrat förutsättningarna för att alla ska kunna växa och utvecklas.

ORGANISATIONSPERSPEKTIVET

När det gäller organisationsperspektivet är ambitionsnivån uppnådd för ett av perspektivets fyra mål. Utvecklingen inom övriga målområden visar att organisationen rör sig i rätt riktning och flera resultat är bättre än föregående år.

■ MÅL 5 – JÄMSTÄLLD OCH SOLIDARISK VÄLFÄRD AV HÖG KVALITET

Härnösands kommun erbjuder välfärdstjänster av hög kvalitet där behoven styr och insatserna ges på lika villkor oavsett kön, sexuell läggning eller bakgrund. Resurser prioriteras så att allas rätt till utveckling och ett värdigt liv tillgodoses. Kommunens arbete präglas av lyhördhet och respekt för den enskilde. Barnens bästa är i centrum för alla beslut.

Indikatorer: Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka. Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka.

Analys: Målet bedöms delvis uppfyllt. Det baseras främst på att båda indikatorerna har uppnått målet eller uppvisar ett bättre resultat än baslinjen.

Den välfärd kommunen erbjuder medborgare i behov av hemtjänst och särskilt boende motsvarar i hög utsträckning brukarnas förväntningar. En av förklaringarna består i att arbetet med genomförandeplaner har kvalitetssäkrats.

Även andra mätningar uppvisar goda resultat. Sveriges kommuner och landsting, SKL, jämför bland annat kommuners jämställdhet när det gäller politisk representation och service till invånarna. Härnösands kommun tillhör i det sammanhanget de 25 procent bästa kommunerna i Sverige.

Specifika insatser har gjorts för att förbättra livsvillkoren för särskilt utsatta och funktionshindrade, bland annat genom att inrätta en ny förvaltarenhet och genom en utvecklad och kostnadsfri följeslagarservice.

För att kunna erbjuda en jämställd och solidarisk välfärd behöver organisationen öka den egna kompetensen kring dessa frågor. Därför har kompetenshöjande insatser inom jämställdhet och mångfald genomförts för både chefer och medarbetare.

■ MÅL 6 – GOD SERVICE MED GOTT BEMÖTANDE

Gott värdskap, hög tillgänglighet och professionalitet är värden som genomsyrar Härnösands kommun. Kommunens medarbetare och politiker bemöter alltid människor med vänlighet, tydlighet och effektivitet. Genom samverkan respekt och lyssnande byggs det goda samhället.

Indikatorer: Andelen medborgare som upplever ett gott bemötande vid kontakt med kommunen ska öka. Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd ska minska.

Analys: Målet bedöms delvis uppnått, främst baserat på att en av två indikatorer har överträffat målet.

Medborgarnas upplevelse av kommunens bemötande är övervägande positiv. Effekten av ett gott bemötande infinner sig omedelbart och är därför lätt att påverka, åt båda hållen. Därför fortgår arbetet för att upprätthålla det goda resultatet och ytterligare förbättra telefon- och e-postkulturen.

Handläggningstiden för ekonomiskt bistånd har försämrats på grund av att söktrycket har ökat jämfört med föregående år. Strategier för att möta det ökade behovet behöver tas fram.

Andra områden som har utvecklats har varit att förbättra medborgarnas möjligheter att snabbt få information, kunna delta i olika arrangemang på lika villkor och att kunna påverka politiska beslut.

Arbetet har givit avtryck i förbättrad tillgänglighet, såväl fysisk som kommunikativ. Att kommunen verkar för ökad tillgänglighet i vidare mening har en positiv inverkan på måloppfyllelsen generellt.

■ MÅL 7 – FRAMTIDENS ARBETSGIVARE

Härnösands kommun är en föregångare som arbetsgivare och erbjuder en attraktiv arbetsplats dit människor söker sig. Organisationen präglas av nyfikenhet med beredskap för nya utmaningar. Medarbetare ges ett gott ledarskap, möjlighet till personlig och professionell utveckling och inflytande över sitt arbete. Härnösands kommun är en jämställd och hälsofrämjande arbetsplats med låga sjuktal, mångfald och goda arbetsvillkor.

Indikatorer: Nöjd medarbetarindex ska öka. Andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning ska öka. Sjukfrånvaron ska minska.

Analys: Målet bedöms delvis uppnått. Det baseras främst på att samtliga indikatorer uppvisar ett bättre resultat än baslinjen.

Sjukfrånvaron inom socialnämndens verksamheter sjunker totalt sett, framför allt inom hemtjänst och särskilt boende. Det kan bland annat förklaras genom att en kartläggning av sjuk- och friskfaktorer har lett fram till att rehabiliteringsarbetet har förbättrats och friskfaktorer har främjats. För att stävja de ökade sjuktalet inom hälso- och sjukvården har bemanningen utökats.

Andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning har ökat. Det kan delvis förklaras av att tjänstgöringsgraden bland deltidsanställda kunde utökas i samband med en omorganisation inom kostenheten. Ett omfattande och långvarigt arbete har bedrivits för att åstadkomma fler heltidsanställningar. Processen har försenats, men planering pågår och beslut väntas i januari 2017.

Resultatet av medarbetarenkäten visar på allt högre indexvärde vilket bland annat beror på att medarbetarskapet fått ökat fokus, både vid chefsdagar och under medarbetarveckan. Kommunens nya styrmodell innebär dels att målen har blivit färre och att ett större intresse riktas mot resultat. Det gör att målarbetet generellt har blivit tydligare. Medarbetarna vet i högre grad vad som förväntas av dem och chefer ges förbättrade möjligheter till styrning och ledning.

I egenskap av arbetsgivare är Härnösands kommun bra på jämställdhet. I den öppna jämförelse som gjorts av Sveriges kommuner och landsting, SKL, ligger Härnösand på tredje plats i kategorin "Kommunerna som arbetsgivare". Studien jämför till exempel andelen heltidsanställda kvinnor och män i kommunen och lönegapet mellan kvinnor och män.

Härnösand utmärker sig också i den uppföljning som gjorts av Myndigheten för delaktighet på uppdrag av regeringen. Uppföljningen visar hur väl kommuner arbetar med delaktighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Inom frågeområdet arbetsmarknad är Härnösand bäst av alla kommuner.

■ MÅL 8 – VÄLSKÖTT OCH STABIL EKONOMI

I Härnösands kommun används resurser effektivt, ändamålsenligt och med långsiktighet. Uppsatta budgetmål uppnås och kommunens ekonomiska ställning är god. Långsiktiga och rätt genomförda investeringar och upphandlingar ger utveckling på kort och lång sikt. God analys och uppföljning samt respekt för miljömässig och social hållbarhet är en självklarhet.

Indikatorer: Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning. Samtliga nämnder och styrelser ska följa budget.

Analys: Det övergripande målet bedöms vara uppnått. Resultatöverskottet uppgår till målnivån 1 procent av skatter och statsbidrag. Det trots att det under 2016 tillkom extra kostnader för Technichus,

Soludden samt för utköp av hyresavtal. Samtliga nämnder visar positivt resultat utom skolnämnden, som har ett minus på 0,5 mnkr. Det motsvarar en differens på en tiondels procent.

INTERNKONTROLL

Härnösands kommun gör interna kontroller för att säkerställa att verksamheter bedrivs ändamålsenligt och effektivt, att den ekonomiska redovisningen är tillförlitlig och att gällande lagar och regler följs. Utgångspunkten är att säkerställa att de kommunala målen uppfylls samt att hantera eventuella risker som kan hindra kommunen från att nå dessa mål.

Arbetet med internkontroll är processororienterat och föregås av en riskanalys. Processens risker identifieras, värderas och hanteras. Utgångspunkten är att bedöma vilka konsekvenser en risk kan få för exempelvis förtroende, ekonomi och enskilda individer samt hur sannolikt det är att en viss risk inträffar. Tanken med att arbeta med processer är att se till helheten i ett arbetssätt i stället för enskilda moment.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för den interna kontrollen. Nämnderna har ansvaret för respektive verksamhetsområde och rapporterar till kommunstyrelsen. Härnösands kommun har en arbetsgrupp för att säkerställa ett gemensamt arbetssätt.

Nämndsspecifika internkontroller har under 2016 gjorts inom socialförvaltningens sjukfrånvaro, samhällsförvaltningens utbetalning av föreningsbidrag, arbetslivsförvaltningens kartläggning av SFI-elevens utbildnings- och arbetslivserfarenhet samt anmälan om kränkande behandling inom skolförvaltningens förskolor och skolor.

Kommunstyrelsen har till följd av internkontroll reviderat kommunens attestreglemente. Vidare har processen kring genomförandet av betalning av leverantörsfakturor säkerställts samt att ekonomiska blanketter, som används i samband med köp och utbetalningar, har förtydligats och förenklats. I slutet av året påbörjades även en kartläggning av kommunens inköpsorganisation. Den processen fortlöper under 2017.

DEN NYA ÖPPNINGSBARA BRON ÖVER VÄSTRA
KANALEN ÖPPNADES FÖR TRAFIK UNDER 2016.
FOTO: LARS O FORSBERG

Måluppfyllelse HÄRNÖSANDSPERSPEKTIVET

■ MÅL 1 - ATTRAKTIVT BOENDE I UNIK LIVSMILJÖ	MÅLNIVÅ 2016	RESULTAT 2016	RESULTAT 2015	BASLINJE 2014
Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på ska öka	90,0 %	88,0 %	88,0 %	86,0 %
Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet ska öka	Index 57	Index 50	Index 51	Index 55

■ MÅL 2 - VÄXANDE NÄRINGSLEV MED MÅNGSIDIG ARBETSMARKNAD	MÅLNIVÅ 2016	RESULTAT 2016	RESULTAT 2015	BASLINJE 2014
Resultatet i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet ska öka	Index 3,55	Index 3,12	Index 3,47	-
Andelen nyanlända som inte är i behov av särskilt stöd ska vara i sysselsättning eller studier två år efter att uppehållstillstånd har beviljats ska öka	20,0 %	0,0 %	-	-

■ MÅL 3 - LEDANDE MILJÖKOMMUN MED AKTIVT OMSTÄLLNINGARBETE	MÅLNIVÅ 2016	RESULTAT 2016	RESULTAT 2015	BASLINJE 2014
Andelen invånare som är nöjda med kommunens gång- och cykelvägar ska öka	Index 53	Index 50	Index 50	Index 51
Antalet resor med kollektivtrafik ska öka	461 000	469 500	465 000	419 000
Andelen miljöbilar i organisationen ska öka	80,0 %	60,0 %	64,0 %	65,0 %

■ MÅL 4 - KUNSKAPSSTADEN DÄR ALLA KAN VÄXA	MÅLNIVÅ 2016	RESULTAT 2016	RESULTAT 2015	BASLINJE 2014
Andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett gymnasieprogram ska öka	88,0 %	84,5 %	85,0 %	86,9 %
Andelen gymnasieelever som fullföljer utbildning inom tre år i kommunen ska öka	81,0 %	-	73,5 %	77,0 %
Andelen elever i åk 3 som deltagit i och klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk ska öka	79,0 %	69,0 %	71,0 %	73,0 %
Andelen deltagare under 25 år, som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning och är inskrivna i arbetsmarknadsåtgärd som börjar studera för att komplettera betygen ska öka	40,0 %	40,0 %	35,0 %	-
Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs på Komvux med godkänt betyg ska öka	70,0 %	85,0 %	83,0 %	66,0 %

Måluppfyllelse ORGANISATIONSPERSPEKTIVET

■ MÅL 5 - JÄMSTÄLLD OCH SOLIDARISK VÄLFÄRD AV HÖG KVALITET	MÅLNIVÅ 2016	RESULTAT 2016	RESULTAT 2015	BASLINJE 2014
Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka	91,0 %	91,0 %	87,0 %	89,0 %
Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka	84,0 %	82,0 %	82,0 %	82,0 %

■ MÅL 6 - GOD SERVICE MED GOTT BEMÖTANDE	MÅLNIVÅ 2016	RESULTAT 2016	RESULTAT 2015	BASLINJE 2014
Andelen medborgare som upplever ett gott bemötande vid kontakt med kommunen ska öka	90,0 %	96,0 %	96,0 %	87,0 %
Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd ska minska	19 dgr	41 dgr	36 dgr	26 dgr

■ MÅL 7 - FRAMTIDENS ARBETSGIVARE	MÅLNIVÅ 2016	RESULTAT 2016	RESULTAT 2015	BASLINJE 2014
Nöjd medarbetarindex ska öka	Index 82	Index 81	Index 79	Index 80
Andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning ska öka	80,0 %	79,2 %	78,0 %	76,0 %
Sjukfrånvaron ska minska	7,0 %	7,8 %	10,1 %	9,0 %

■ MÅL 8 - VÄLSKÖTT OCH STABIL EKONOMI	MÅLNIVÅ 2016	RESULTAT 2016	RESULTAT 2015	BASLINJE 2014
Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning	1,0 %	1,0 %	0,1 %	0,4 %
Samtliga nämnder och styrelser ska följa budget	5 av 5	4 av 5	5 av 5	5 av 5

Finansiell analys **KOMMUNEN**

Härnösands kommun redovisar för 2016 ett positivt resultat på 14,6 mnkr. I resultatet ingår två jämförelsestörande poster, ett ägartillskott till Technichus på 2 mnkr och bidrag till Härnösandshus på 7,6 mnkr. Exkluderas engångsposterna, uppgår resultatet till 24,2 mnkr att jämföra med -20 mnkr 2015. Det löpande driftsresultatet har alltså förbättrats med 44,2 mnkr. Kommunen når de finansiella målen för god ekonomisk hushållning, resultatet 1 procent av skatteintäkter och statsbidrag samt att samtliga nämnder och styrelser ska följa budget. 2016 är första gången sedan 2010 som resultatet på 1 procent nås.

Periodens investeringar uppgick till 65 mnkr, en minskning med 64 mnkr jämfört med 2015. Självfinansieringsgraden uppgår till 86 procent, vilket är en betydande förbättring.

RK-MODELLEN

Härnösands kommun använder RK-modellen som finansiell analysmodell. Syftet med modellen är att genom analys av de fyra aspekterna resultat, kapacitet, risk och kontroll, kunna identifiera finansiella problem och därmed kunna klargöra om kommunen har god ekonomisk hushållning eller inte.

RESULTAT OCH KAPACITET

ÅRETS RESULTAT ● TABELL 1 Kommunens resultat 2016 uppgår till 14,6 mnkr, en förbättring med 13,3 mnkr. Relateras kommunens resultat till skatteintäkter och statsbidrag redovisar kommunen under 2016 ett resultat på 1 procent.

För att analysera resultatet är det viktigt att eliminera alla jämförelsestörande engångsposter. Härnösands kommun har jämförelsestörande poster på -9,6 mnkr, varav 2 mnkr i ägartillskott till det kommunala bolaget Technichus AB samt bidrag på 7,6 mnkr till det kommunala bolaget Härnösandshus.

Exkluderas dessa jämförelsestörande poster uppgår resultatet till 24,2 mnkr, vilket är en förbättring sedan 2015. De löpande driftskostnaderna har minskat med 44,2 mnkr.

Ett av kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning är att resultatet ska uppgå till 1-2 procent av skatteintäkter och statsbidrag. De senaste åren har resultatet inte nått det målet. 2016 är första gången sedan 2010 som resultatet på 1 procent nås.

BALANSKRAVSUTREDNING ● TABELL 2 Kommunallagen anger att intäkterna minst ska överstiga kostnaderna i både budget och utfall. Ett eventuellt underskott mot balanskravet ska återställas inom de kommande tre budgetåren. Från kommunens resultat på 14,6 mnkr avgår realisationsvinster på 2,3 mnkr. Kommunen har inga övriga

RK MODELLEN

RESULTAT

Vilken balans har kommunen haft över sina intäkter och kostnader under året och över tiden?

KAPACITET

Vilken kapacitet har kommunen att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

RISK

Föreligger några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet?

KONTROLL

Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen?

balanskravsjusteringar eller justeringar enligt synnerliga skäl i år. Årets balanskravsresultat blev 12,3 mnkr. Inga underskott från tidigare finns att återställa.

INTÄKTS- OCH KOSTNADSUTVECKLING ● TABELL 3 För att leva upp till god ekonomisk hushållning bör nettokostnaderna inte öka i snabbare takt än skatteintäkter och statsbidrag. Skatteintäkter och statsbidrag har ökat med 5,1 procent (72 mnkr), en förbättring med 0,9 procentenheter sedan 2015. År 2015 fick kommunen 69,6 mnkr i tillfälligt statsbidrag för flyktingsituationen av vilka 7,5 mnkr är bokförda som ett generellt statsbidrag 2015. År 2016 användes 10,8 mnkr vilket innebär att 51,3 mnkr återstår. Nettokostnadsutvecklingen har stegvis ökat och nådde toppen 2014 med en ökning på 5,7 procent. Årets ökning hamnade på 4,6 procent (65 mnkr), en försämring sedan augusti i år då den var 3 procent. Kommunen klarar ändå kravet att verksamhetens nettokostnad ska täckas av skatteintäkter och statsbidrag tack vare ökade externa intäkter.

Bruttokostnaderna har ökat med hela 9,9 procent (165 mnkr). Det är framför allt lönekostnaderna som har ökat, med 8 procent. Det beror bland annat på den årliga löneöversynen, ett ökat antal lärare och ökade löner inom grundskola, fler personer inom arbetsmarknadsåtgärder samt flyktingmottagning. Köp av verksamhet har ökat med 14 procent (35 mnkr). Det beror på köp av platser inom, och tilläggsbelopp till, externa grundskolor samt placeringar inom olika verksamheter inom barn- och familjeenheten.

Verksamhetens intäkter har ökat med 36,2 procent, en ökning med 119 mnkr. Bidragen har ökat mest med 113 mnkr, framför allt från Migrationsverket som står för hela 63 procent. Även bidrag från Arbetsförmedlingen och Skolverket är högre än föregående år. Kommunens verksamhetsintäkter täcker 22,1 procent av verksamhetens kostnader, att jämföra med 17,8 procent föregående år.

KOSTNANDSANDEL AV SKATTEINTÄKTER OCH STATS BIDRAG ● TABELL 4

För att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning krävs en balans mellan intäkter och kostnader. Denna balans kan mätas genom nettokostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader, både exklusive och inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. Generellt brukar en nettokostnadsandel på 97-98 procent ses som god ekonomisk hushållning, eftersom de flesta kommuner då klarar att över en längre tidsperiod finansiera sina reinvesteringar och nödvändiga nyinvesteringar.

2016 tog verksamhetens intäkter och kostnader 95,4 procent av skatteintäkter och statsbidrag i anspråk, vilket är en minskning

med 2,9 procentenheter. En förklaring är att skatteintäkter och statsbidrag samt andra verksamhetsintäkter har ökat. Avskrivningarna, periodiserade kostnader för investeringar, tog 2,7 procent i anspråk, vilket är 0,4 procentenheter högre än föregående år. Det beror på en högre investeringsnivå de senaste åren, med flera större investeringar 2015 som började skrivas av under 2016.

Finansnettot hamnar på 0,4 procent, en förbättring med 0,5 procentenheter. Det beror bland annat på överskottsutdelning från Kommuninvest, att de finansiella kostnaderna på pensioner har minskat samt att ränta på lånen var låg.

Kommunens nettokostnader efter finansnetto tog 98,4 procent i anspråk, vilket är en förbättring med 3 procentenheter. Det är första året sedan 2011 som kommunen har en balans mellan intäkter och kostnader, exklusive jämförelsestörande poster. Året jämförelsestörande poster tog 0,6 procent i anspråk.

INVESTERINGAR ● TABELL 5 Kommunens bruttoinvesteringar uppgick till 65 mnkr, vilket är en minskning med 67 mnkr jämfört med året innan. 2015 var ett exceptionellt år med stora investeringar, främst i Härnösand Hästsport Arena och Västra Kanalbron på 39 respektive 45 mnkr. Sett i ett längre perspektiv var investeringsnivån 2016 ungefär i nivå med 2010, vilket kan tyckas lågt. Investeringsbidrag har erhållits med 1,6 mnkr 2016. Budgeterade investeringar uppgick 2016 till 81,9 mnkr (budget 63 mnkr + 18,9 mnkr i över-/underskottshantering från föregående år) där Lövudden, Strandängsvägen och Västra kanalbron var de största projekten. Skillnaden mot budget beror främst på att några projekt blivit förlängda eller uppskjutna och fortsätter under 2017.

Av de totala nettoinvesteringarna på 63 mnkr går 43 procent till infrastruktur att jämföra med 49 procent 2015. Lövudden är den största investeringen på 8,7 mnkr med en budget på 12,2 mnkr. Investeringen i Västra Kanalbron har uppgått till 6,5 mnkr 2016 jämfört med budget på 8 mnkr.

7 procent av investeringarna gäller Idrott och Kultur, att jämföra med 32 procent 2015. Utomhusbana och inventarier på Hästsportarenan är den största investeringen på totalt 1,9 mnkr. Investeringar har också gjorts i elljusspår och åkgräsklippare till fotbollsplaner.

Övriga investeringar under 2016 uppgår till 50 procent, att jämföra med 19 procent 2015. Det gäller framför allt inköp av datorer, köp av fastigheter och installation av brandlarm.

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat plus avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar och inte behöver låna pengar. Därmed stärks

kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Självfinansieringsgraden efter avdrag av investeringsinkomster uppgick 2016 till 86 procent, en förbättring sedan 2015. Det innebär att investeringarna till större del har finansieras med skatteintäkter och investeringsinkomster och att den finansiella handlingsberedskapen inför framtiden har förbättrats.

RISK OCH KONTROLL

LIKVIDITET ● TABELL 1 Kassalikviditet är ett mått på kommunens kortfristiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad solititet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har förstärkts. Likviditeten 2016 uppgick till 37 procent, en försämring med 13 procentenheter. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 procent. Likviditeten är något ansträngd på kort sikt, men troligen fortsätter kommunen att låna på samma nivå som idag. Dock har anläggningkapitalet ökat och är på 120 mnkr.

SOLIDITET ● TABELL 2 Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Ett kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period utvecklas i positiv riktning. I Härnösands kommuns soliditetsmått inkluderas kommunens hela pensionsförpliktelse (fullfunderingsmodellen). Kommunens soliditet är -19,7 procent, en förbättring med 1,4 procentenheter. Förbättringen beror på ett positivt resultat. För att få en positiv soliditet krävs resultat upp mot 3 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Soliditeten i genomsnitt bland svenska kommuner är cirka 7 procent.

LÅNESKULD ● TABELL 3 Låneskulden uppgick vid årsskiftet till 150 mnkr. Genomsnittsräntan för året blev -0,097 procent, vilket har gett en positiv räntekostnad på 146 tkr. För framtiden är det viktigt att nå resultat av skatteintäkter och generella statsbidrag på upp till 2 procent för att undvika nya lån.

BORGENSÅTAGANDE ● TABELL 4 Kommunens borgensåtagande uppgår till 1 197,8 mnkr, en ökning som beror på ökade borgensåtaganden i de helägda kommunala bolagen. Totalt är 98 procent av borgensåtagandena för lån tagna i de helägda kommunala bolagen. Kommunen tar ut en borgensavgift på 0,4 procent av de kommunala bolagen, under 2016 på totalt 4,9 mnkr. Borgensåtaganden utanför koncernen uppgår till 24 mnkr jämfört med 27 mnkr 2015. Målet är att minska och på sikt avsluta ingångna borgensåtaganden som ligger utanför kommunen och dess bolag.

PENSIONSÅTAGANDE ● TABELL 5 Härnösand redovisar från och med 2005 hela sin pensionsskuld i balansräkningen. Detta ger en mer rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning.

Kommunens totala pensionsåtagande i balansräkningen uppgår till 856 mnkr inklusive löneskatt, varav -236 mnkr inklusive löneskatt i pensionsstiftelse. Jämfört med 2014 har avsättningen minskat med 25 mnkr, vilket beror på att utbetalningarna är större än övriga poster.

2015 begärde kommunen gottgörelse på 13,6 mnkr från pensionsstiftelsen för pensionsutbetalningar 2014. Det minskade pensionskostnaden som blev 31 mnkr. Exklusive gottgörelse var pensionskostnaden 44 mnkr. Ingen gottgörelse har begärts för 2016 och pensionskostnaderna blev 52 mnkr. Ökningen beror på ökat intjänande av pension.

2009 bildades Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse för att trygga delar av det pensionsåtagande kommunen har. Under 2009 och 2010 överfördes pensioner för personer födda före 1940 till ett belopp av 130,6 mnkr. Pensionerna tillhörde till största del avsättningen för pensioner före 1998. I december 2013 överfördes pensioner för personer födda 1940–1942 till ett belopp av 88,5 mnkr. Totalt är 219,1 mnkr tryggade i pensionsstiftelsen.

Merparten av landets kommuner redovisar sitt pensionsåtagande enligt blandmodellen. I blandmodellen finns endast årets pensionsutbetalningar inklusive löneskatt med i resultatet för intjänad pensionsrätt till och med 1997. Hela pensionsåtagandet ingår inte i bokföringen och redovisas utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Intjänad pensionsrätt från och med 1998 behandlas lika i båda modellerna (blandmodellen och fullfunderingsmodellen) och återfinns som avsättning i balansräkningen hos alla kommuner.

BELOPP INKL LÖNESKATT ● TABELL 6 För Härnösands kommun, som valt fullfunderingsmodellen, ingår utbetalda pensioner inklusive löneskatt som en kostnad. I denna modell ska även årets förändring av avsättningen bokföras, vilket påverkar kommunens resultat.

DELPOSTER ● TABELL 7 Årets förändring av balansposten är en resultatförbättring för kommunen på 36,2 mnkr och denna post skulle inte ha funnits om kommunen hade tillämpat blandmodellen. Det betyder att kommunens resultat 2016 tack vare fullfunderingsmodellen har förbättrats med detta belopp.

Kommunen har börjat se över pensionskuldsredovisningen, men inväntar nya kommunala redovisningslagen som föreslår att kommunerna ska övergå till fullfunderingsmodell.

Kommunen har under året haft två avtal om visstidspensioner som utbetalas fram till 65 års ålder. Visstidspensionen samordnas med förvärvsinkomster och socialförsäkringsförmåner. Åtagandena gäller för en förtroendevald och en tjänsteman och under året har 92,2 tkr betalats ut. För kommunalråd och förtroendevalda gäller reglemente PRF-KL (pensionsreglemente för heltidssysselsatta förtroendevalda) för uppdragstagare som påbörjat sitt uppdrag senast under föregående mandatperiod. För tjänstemän gäller särskilt visstidsförordnande. Visstidspension utges till arbetstagare anställd på särskilt visstidsförordnande, som avgår antingen på grund av att ett förlängt förordnande inte erhålls eller, om arbetstagaren innehaft särskilt visstidsförordnande sammanhängande i minst tolv år, på egen begäran. Visstidspension utges under tiden för avgången och längst till pensionsåldern.

UTFALL I FÖRHÅLLANDE TILL BUDGET ● TABELL 8 Kommunen redovisar ett resultat enligt budget. Det budgeterade resultatet var 15 mnkr och utfallet blev 14,6 mnkr. Jämförs resultatet med prognosen i augusti på 25 mnkr är det en avvikelse på -10 mnkr. I början av året gjordes en över- och underskottshantering som minskade kommunens budgeterade resultat till 13,6 mnkr. Kommunen fick även ett tillfälligt statsbidrag för flyktingsituationen som för 2016 var på 10,8 mnkr, att jämföra med 7,5 mnkr 2015. Några andra väsentliga avvikelser mot budget är ökade avskrivningar på -7 mnkr, Soluddens asylboende -7,6 mnkr, pensionskostnad -13,6 mnkr, över/underskottshantering -2,4 mnkr, lägre interna leasingkostnader 3,6 mnkr samt skatteintäkter och statsbidrag 4,9 mnkr.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder blev ett överskott på 15 mnkr. Alla nämnder visar ett överskott utom skolnämnden som har ett underskott på -0,5 mnkr. Överskottet beror bland annat på ökade tillfälliga statsbidrag och ökade externa intäkter som matchar kostnaderna.

HELÅRSPROGNOS, AVVIKELSE ● TABELL 9 En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar att anpassa sig efter förändrade förutsättningar under året. En prognosavvikelse under 1 procent av kostnadsomslutningen innebär en god prognossäkerhet. Budgetföljsamhet är ett annat mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör teoretiskt ligga så nära noll som möjligt.

Prognoserna över kommunens ekonomi har varit relativt stabila under 2016. Dock var det en försiktig prognos i april. Alla nämnder utom skolnämnden uppvisar positiva utfall gentemot budget. Skolnämndens underskott om 0,5 mnkr är dock marginellt. Tillsam-

mans uppvisar nämnderna ett överskott om 15,3 mnkr. Det är en liten förbättring på 0,4 mnkr sedan prognosen i augusti. Samhällsnämnden, kommunstyrelsen och arbetslivsnämnden avviker mest mellan utfall och prognos. Sammantaget var prognosavvikelsen under 1 procent (avvikelse mellan prognos och utfall i förhållande till verksamhetens kostnader) vilket är god prognossäkerhet. Sett till enskilda nämnder avviker arbetslivsnämnden +1,8 procent och samhällsnämnden +1,5 procent.

Prognoserna över kommunens ekonomi har varit stabila under 2016, under 1 procent och prognossäkerheten får därmed betraktas som god.

FRAMTID

För att Härnösands kommun ska stå bra rustad inför de kommande åren krävs att kommunen redovisar ett positivt resultat. Ett resultat på 3 procent innebär att kommunen kan finansiera sina egna löpande investeringar och har beredskap för om skattnurran (statens fördelning av skatter och utjämningsbidrag) eller andra orsaker skapar ett plötsligt underskott i resultatet. Kommunens resultat har de senaste åren förbättrats av återbetalningar från AFA Försäkring och flyktingmedel. Skattnurran indikerar ett minskat utrymme från 2018 och framåt. Det är viktigt att redan 2017 börja agera för att klara kommande års resultat. Kommunen behöver ha en väl balanserad budget som både innebär kraftfulla satsningar på framtiden och hushållar med resurserna. För att undvika framtida pensionspucklar så har en pensionsstiftelse etablerats och kommunen har utökat pensionsstiftelsens åtaganden till alla som är födda 1942 och tidigare. Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse har nu ett kapital på cirka 240 mnkr. Även kommunförbundet använder sig av pensionsstiftelsen för att säkerställa sin personals pension.

Med ett eget kapital på -187,3 mnkr 2016 och en soliditet på -19,7 procent så är vägen lång till positiv soliditet. Det ställer höga krav på att kommunen har kontroll på sin ekonomi, att lagd budget för 2017 inte överskrids och att kommunens förvaltningar kan samarbeta för att öka kvalitén. Kommunen planerar att starta ett projekt för att förbättra kommunens effektivitet.

För att säkerställa kommunens processer fokuserar samtliga förvaltningar på att etablera en fungerande intern kontrollprocess. Kommunen har startat ett projekt för effektivare och enklare inköp.

Kommunens nya mål som är kopplade till resultatuppdrag på varje förvaltning innebär att kommunfullmäktige lättare kan följa upp hur målarbetet fortskrider under året.

Finansiell analys

RESULTAT OCH KAPACITET

● 1 ÅRETS RESULTAT	2016	2015	2014
Årets resultat, mnkr	14,6	1,3	6,0
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	1,0	0,1	0,4
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster, mnkr	24,2	-20,0	-6,2
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	1,6	-1,4	-0,5

● 2 BALANSKRAVSUTREDNING (MNKR)	2016	2015	2014
Årets resultat	14,6	1,3	6,0
samtliga realisationsvinster	-2,3	-1,0	-0,2
vissa reavinster enl. undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
vissa reaförluster enl. undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	12,3	0,3	5,8
medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
Sänkning av diskonteringsräntan på pensioner (synnerliga skäl)	0,0	0,0	70,0
Ansvarsförbindelse pensioner (synnerliga skäl)	0,0	0,0	-2,8
Årets balanskravsresultat	12,3	0,3	5,8

● 3 INTÄKTS- OCH KOSTNADSUTVECKLING (FÖRÄNDRING I %)	2016	2015	2014
Verksamhetens intäkter	36,2	9,6	0,2
Verksamhetens bruttokostnader	9,9	4,7	4,5
Skatteintäkter och statsbidrag	5,1	4,2	3,4
Verksamhetens nettokostnad	4,6	4,1	5,7

● 4 NETTOKOSTNADSANDEL (%) AV SKATTEINTÄKTER OCH STATSBI DRAG	2016	2015	2014
Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	95,4	98,3	98,1
Avskrivningar	2,7	2,3	1,9
Nettokostnadsandel före finansnetto	98,1	100,6	100,1
Finansnetto	0,3	0,8	0,4
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster	98,4	101,4	100,5
Jämförelsestörande engångsposter (netto)	0,6	-1,5	-0,9
Nettokostnadsandel	99,0	99,9	99,6

● 5 INVESTERINGAR	2016	2015	2014
Investeringsvolym, mnkr	64,6	132,3	74,4
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster, mnkr	63,0	131,3	68,7
Investeringsvolym/ skatteintäkter, %	4,4	9,4	5,5
Självfinansieringsgrad av årets investeringar, %	86,0	27,0	47,0

Finansiell analys

RISK OCH KONTROLL

● 1 LIKVIDITET	2016	2015	2014
Balanslikviditet, %	37,0	50,0	53,0
Rörelsekapital, mnkr	-307,0	-193,0	-111,0
varav semesterlöneskuld	64,0	63,0	59,0
Anläggskapital, mnkr	120,0	-9,0	-92,0

● 2 SOLIDITET	2016	2015	2014
Soliditet, %	-19,7	-21,1	-26,2
Eget kapital, mnkr	-187,3	-201,8	-203,1

● 3 LÅNESKULD (MNKR)	2016	2015	2014
Låneskuld	150,0	150,0	50,0

● 4 BORGENSÅTAGANDE (MNKR)	2016	2015	2014
Borgen	1 197,8	1 177,8	1 125,9
varav:			
– kommunala bolag	1 173,5	1 151,1	1 097,2
– egna hem	0,3	0,6	0,9

● 5 PENSIONSÅTAGANDE (MNKR, INKLUSIVE LÖNESKATT)	2016	2015	2014
Avsättningar pensioner	111,0	101,0	94,0
Avsättning särskild ålderspension	1,0	1,0	1,0
Avsättning pensioner före 1998	744,0	780,0	811,0
Summa	856,0	881,0	906,0
varav pensionsstiftelse	-236,0	-249,0	-251,0

● 6 BELOPP INKL LÖNESKATT (MNKR)	2016	2015	2014
Ingående åtagande	780,1	811,4	853,5
Utgående åtagande	743,9	780,1	811,4
Årets förändring	36,2	31,3	42,1

● 7 BELOPPET BESTÅR AV FÖLJANDE DELPOSTER (MNKR)	2016	2015	2014
Pensionsutbetalningar	-39,3	-37,5	-39,3
Ränteuppräknig	7,5	7,7	7,8
Basbeloppsuppräknig	3,4	7,0	0,8
Aktualisering	-5,8	-4,4	-3,7
Bromsen	0,0	0,0	-4,3
Övriga poster	-2,0	-4,1	-3,4
Summa	-36,2	-31,3	-42,1

● 8 UTFALL I FÖRHÅLLANDE TILL BUDGET (MNKR) 2016	2016	2015	2014
Avvikelse nämnder	15,0	17,0	12,0
Avvikelse årets resultat	0,0	-9,0	3,0

● 9 HELÅRSPROGNOS, AVVIKELSE (MNKR)	2016	2016	2016
	UTFALL	PROG.	PROG.
	HELÅR	AUG	APR
Kommunstyrelsen	5,5	7,9	2,1
Arbetslivsnämnden	1,0	-1,5	0,2
Samhällsnämnden	4,2	1,4	0,5
Skolnämnden	-0,5	1,1	-3,0
Socialnämnden	5,1	6,0	4,4
Avvikelse nämnder	15,3	14,9	4,2
Utfall jfr. med prognos augusti respektive år, %	2016	2015	2014
Avvikelse nämnder*	0,0	0,2	0,5
Avvikelse årets resultat*	-0,8	-0,3	0,0

*Budgetavvikelser i förhållande till verksamhetens kostnader

Finansiell analys KONCERNEN

Koncernens resultat 2016 uppgår till 44,5 mnkr, en förbättring med 24,1 mnkr jämfört med föregående år. Årets nettoinvesteringar uppgår till 200 mnkr, en minskning med 86 mnkr jämfört med 2015.

Huvuddelen av de hårda verksamheterna som fastighets-, vatten- och avlopps- samt gatuverksamhet bedrivs i bolagsform i de två helägda kommunala koncernerna AB Härnösandshus samt Härnösand Energi & Miljö AB, HEMAB. De mjuka verksamheterna som skola, vård och omsorg finns i kommunen. I den sammanställda redovisningen ingår de helägda bolagen AB Härnösandshus och HEMAB samt Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen, där kommunens andel är 33 procent. Resterande del ägs till lika delar av Kramfors och Sollefteå kommun.

I kommunkoncernen ingår även Invest i Härnösand AB (100 procent), Stiftelsen Länsmuseum i Västernorrland (30 procent), Technichus i Mitt Sverige AB (100 procent), Ostkustbanan AB (5,7 procent) samt Höga Kusten Destination AB (25 procent). Dessa har undantagits från den sammanställda redovisningen då de inte uppfyller villkoren enligt redovisningsprinciperna.

RESULTAT OCH KAPACITET

ÅRETS RESULTAT ● TABELL 1 Koncernens resultat uppgår till 44,5 mnkr efter skatt. I resultatet från kommunen ingår jämförelsestörande poster på -9,6 mnkr som avser ett ägartillskott på 2 mnkr till Technichus samt 7,6 mnkr för förtida lösen av ett hyresavtal till Härnösandshus. Om dessa poster exkluderas blir koncernens resultat 46,5 (-0,9) mnkr. Det löpande driftresultatet har således förbättrats med 47,4 mnkr. Alla bolagen har förbättrat sina resultat. Kommunens driftresultat har förbättrats med 44,2 mnkr, främst genom att verksamhetens intäkter har ökat med ökade bidrag medan kostnaderna inte har ökat i samma omfattning.

ÅRETS RESULTAT, KONCERNBOLAG ● TABELL 2 Resultatet för Härnösandshus uppgår till 6,2 mnkr, en förbättring med 2,9 mnkr jämfört med 2015. Uthyrningsgraden har varit fortsatt hög under 2016 och räntekostnaderna har minskat med 1,2 mnkr jämfört med 2015. Resultatet har påverkats positivt av en reavinst på 3,9 mnkr vid försäljning av en fastighet.

HEMAB:s resultat är 15,7 mnkr, att jämföra med 15,6 mnkr 2015. Det förbättrade resultatet förklaras främst av en ökad mottagning av aska till Älands återvinningsanläggning.

Räddningstjänstförbundets resultat 2016 är 1,5 mnkr att jämföra med 0,5 mnkr 2015. Förbättringen beror främst på ökade intäkter

från automatlarm och utbildning.

För de organisationer i koncernen som inte har konsoliderats in i koncernens siffror uppgår resultatet till -0,9 mnkr, fördelat enligt följande:

- Invest i Härnösand AB, 0,0 mnkr
- Länsmuseum i Västernorrland, 0,6 mnkr
- Technichus i Mitt Sverige AB, 1,5 mnkr

För Ostkustbanan AB och Höga Kusten Destination AB fanns inga finansiella rapporter tillgängliga vid tiden för kommunens årsredovisning.

INTÄKTER OCH KOSTNADER ● TABELL 3 Verksamhetens intäkter har ökat med 22,2 procent till 855,1 mnkr (699,7). Kommunens intäkter har ökat med 120 mnkr, främst genom ökade bidrag. HEMAB har ökat sina intäkter med 37 mnkr, Härnösandshus med 4 mnkr och Räddningstjänstförbundet med 2 mnkr. Kostnaderna har ökat med 9,0 procent till 2 128 mnkr (1 953). Totalt för koncernen har verksamhetens nettokostnader ökat med 4,2 procent till 1 409 mnkr (1 353) jämfört med föregående år.

INVESTERINGAR ● TABELL 4 Huvuddelen av investeringarna ligger i kommunen och HEMAB, som innehar vatten-, fiber- och fjärrvärmeanläggningar. Jämfört med 2015 har nettoinvesteringarna minskat med 86 mnkr. Det beror på att kommunen under 2015 investerade i de två stora projekten Härnösand Hästsport Arena och Västra Kanalbron.

Under 2016 uppgår kommunens nettoinvesteringar till 63,4 mnkr. Kommunen når inte upp till den budgeterade investeringsnivån på 81,9 mnkr på grund av att några projekt blivit förlängda eller uppskjutna till 2017.

HEMAB:s nettoinvesteringar uppgår till 119 mnkr och består i huvudsak av reinvesteringar i befintliga ledningar och anläggningar samt investeringar i biogasanläggningen i Älandsbro, Stormon vindkraftverk och fiberanslutningar.

Härnösandshus nettoinvestering på 13,2 mnkr avser främst bygget av ett femvåningshus vid Gådeå park som påbörjats under 2016.

SOLIDITET ● TABELL 5 Koncernens långsiktiga betalningsberedskap, soliditeten, uppgår till 5 procent, en förbättring jämfört med 2015. Det låga talet beror på flera år av negativa resultat. Eget kapital för koncernen uppgår till 117,5 mnkr jämfört med 80,6 mnkr föregående år.

RISK OCH KONTROLL

LIKVIDITET ● TABELL 6 Likvida medel har minskat med 19 mnkr jämfört med 2015 och uppgår till 113,8 mnkr. Balanslikviditeten i koncernen uppgår i år till 51 procent. Om värdet överstiger 100 procent innebär det att koncernens kortfristiga skulder är mindre än de kortfristiga fordringarna. Rörelsekapitalet visar koncernens finansiella styrka. Koncernen har även i år högre kortfristiga skulder än omsättningstillgångar. Anläggningsskapitalet är en del av det egna kapitalet och har ökat med 112 mnkr och uppgår till 384 mnkr.

LÅNESKULD ● TABELL 7 Koncernens låneskuld har ökat jämfört med föregående år och uppgår till 1 253 mnkr. Kommunen har samma låneskuld som 2015 men bolagen har lånat upp ytterligare under 2016.

Det finns ingen gemensam policy i koncernen för upplåning, men i ägardirektiven för AB Härnösandshus och HEMAB framgår att bolagen ska följa kommunens finanspolicy. Där finns även ett förbud mot att pantsätta tillgångar för att ta upp lån. 2005 togs beslut om att varje år ange borgenstak för de helägda kommunala bolagen samt för Härnösands Folkhögskola.

Den höga skuldsättningen gör koncernen känslig för förändringar på finansmarknaden. En viktig faktor är givetvis räntekostnaderna på gamla lån, men också möjligheten att skaffa nya medel till bra ränta. Det fortsatt låga ränteläget har även under 2016 bidragit till en låg räntekostnad. Årets räntekostnad uppgår till 17,9 mnkr vilket är 2,6 mnkr lägre än föregående år.

PENSIONSÅTAGANDEN ● TABELL 8 Genom att kommunen under 2005 övergick till fullkostnadsmodellen av pensioner ligger nu hela pensionsåtagandet för koncernen i balansräkningen. Huvuddelen av pensionsåtagandet på 630 mnkr ligger i kommunen och resterande del avser Rådningstjänsten med 9,7 mnkr. Härnösandshus och HEMAB har en försäkringslösning.

KONCERNENS MELLANHAVANDEN ● TABELL 9 Kommunens ekonomiska engagemang i bolagen är i stort sett lika åren 2014-2016. Kommunens borgensförpliktelse har ökat beroende på att koncernbolagen har ökat sin externa upplåning. Precis som de senaste åren har kommunen under 2016 tagit ut en borgensprovision på 0,4 procent av bolagen.

Finansiell analys

KONCERNEN

● 1 ÅRETS RESULTAT (MNKR)	2016	2015	2014
Årets resultat före skatt	49,1	24,6	29,5
Årets resultat efter skatt	44,5	20,4	23,3
Årets resultat efter skatt och exkl. jämförelsestörande poster	46,5	-0,9	10,6

● 2 RESULTAT OCH AVKASTNING PÅ EGET KAPITAL ENLIGT KONCERNENS ÄGARFÖRHÅLLANDE I RESPEKTIVE KONCERNBOLAG

	2016	2015	2014
AB Härnösandshus, mnkr	6,2	3,3	2,7
AB Härnösandshus, % av eget kapital	2,8	2,0	1,3
HEMAB, mnkr	15,7	15,6	13,9
HEMAB, % av eget kapital	6,5	6,0	6,2
Räddningstjänsten, mnkr	0,5	0,2	0,6
Räddningstjänsten, % av eget kapital	17,1	7,0	27,5

● 3 FÖRÄNDRING AV INTÄKTER OCH KOSTNADER (%)	2016	2015	2014
Verksamhetens intäkter	22,2	5,9	4,8
Verksamhetens kostnader	9,0	4,6	4,7
Verksamhetens nettokostnad	4,2	4,5	5,2

● 4 INVESTERINGAR	2016	2015	2014
Nettoinvesteringar, mnkr	200,0	286,0	198,0
Avskrivningar, mnkr	134,0	121,0	100,0
Nettoinv./avskrivning, i %	149,0	236,0	198,0
Självfinansieringsgraden av årets investeringar, i %	85,0	49,0	62,0

● 5 SOLIDITET (%)	2016	2015	2014
Soliditet	5,0	3,0	3,0

● 6 LIKVIDITET	2016	2015	2014
Balanslikviditet, %	51,0	63,0	67,0
Rörelsekapital, mnkr	-304,3	-191,2	-114,0
Anläggningskapital, mnkr	430,0	272,0	174,0

● 7 LÅNESKULD TILL KREDITINSTITUT	2016	2015	2014
Låneskuld, mnkr	0,0	1 176,0	1 029,0
Andel lån som förfaller till betalning, %			
– inom år 1	14,0	6,0	20,0
– inom år 2 - 5	7,0	13,0	73,0
– efter år 5	80,0	82,0	7,0

● 8 PENSIONSÅTAGANDEN (MNKR, INKLUSIVE LÖNESKATT)	2016	2015	2014
Pensionsåtagande	630,0	641,0	664,0
Totalt	630,0	641,0	664,0

Finansiell analys

KONCERNEN

● 9 KONCERNENS MELLANHAVANDEN (MNKR)

FÖRSÄLJNING	KÖPARE 2016	SÄLJARE 2016	KÖPARE 2015	SÄLJARE 2015	KÖPARE 2014	SÄLJARE 2014
Härnösands kommun	66,4	-	61,5	-	58,0	-
Härnösand Energi & Miljö AB	-	9,4	-	7,2	-	7,2
AB Härnösandshus	-	49,2	-	46,7	-	43,5
Räddningstjänsten	-	7,8	-	7,6	-	7,3

RÄNTOR	KOSTNADER 2016	INTÄKTER 2016	KOSTNADER 2015	INTÄKTER 2015	KOSTNADER 2014	INTÄKTER 2014
Härnösands kommun	-	4,9	-	4,7	-	4,4
Härnösand Energi & Miljö AB	2,5	-	2,3	-	2,4	-
AB Härnösandshus	2,4	-	2,4	-	2,0	-
Räddningstjänsten	0,0	-	0,0	-	0,0	-

LÅN	GIVARE 2016	MOTTAGARE 2016	GIVARE 2015	MOTTAGARE 2015	GIVARE 2014	MOTTAGARE 2014
Härnösands kommun	1,5	-	2,5	-	3,5	-
Härnösand Energi & Miljö AB	-	0,0	-	0,0	-	0,0
AB Härnösandshus	-	1,5	-	2,5	-	3,5
Räddningstjänsten	-	0,0	-	0,0	-	0,0

BORGEN	GIVARE 2016	MOTTAGARE 2016	GIVARE 2015	MOTTAGARE 2015	GIVARE 2014	MOTTAGARE 2014
Härnösands kommun	1 173,5	-	1 151,1	-	1 097,2	-
Härnösand Energi & Miljö AB	-	562,9	-	568,2	-	516,3
AB Härnösandshus	-	610,6	-	582,9	-	580,9
Räddningstjänsten	-	0,0	-	0,0	-	0,0

Medarbetare KOMMUNEN

HR-avdelningen driver ett utvecklingsarbete som tar sikte mot att vara en attraktiv arbetsgivare. Det första steget har varit att utveckla avdelningens arbete från personaladministration, PA, till att fokusera på de mänskliga resurserna/human resources, HR.

VÄRDEGRUND

Kommunens ledord är Kund-Ansvar-Glädje och kan beskrivas enligt följande:

Kund. Jag möter våra kunder med respekt och god service. Vi är lyhörda och för en dialog med våra kunder.

Ansvar. Jag tar ansvar för våra mål och respekterar fattade beslut. Vi arbetar kontinuerligt med att förbättra vår verksamhet.

Glädje. Jag har en positiv inställning till alla människor jag möter. Vi samarbetar genom att se och bekräfta varandra.

Värdegrunden är en plattform för allt kommunen gör, både externt och internt. När alla tar ansvar för att värdegrunden omsätts i vardaglig handling skapas en hållbar och utvecklande kommun.

LEDARSKAP Härnösands kommun strävar efter att vara en föregångare som arbetsgivare med jämställda, hälsofrämjande arbetsplatser, låga sjuktal och goda arbetsvillkor. Det innebär bland annat en förväntan på att chefer, tillsammans med medarbetarna, skapar en god organisationskultur.

Under 2016 har chefer fått kompetensutveckling via webbportalen IKnow, informationsinsatser har genomförts för nya chefer och chefsnätverk har bildats. Ett nytt webbaserat beslutsstödssystem (Äpplet) har införts och ett gemensamt "HR-perspektiv" har etablerats i kommunen.

MEDARBETARSKAP Begreppet medarbetarskap innebär bland annat att medarbetarna själva tar en aktiv och ansvarstagande roll. Medarbetarens relation till arbetet och arbetsgivaren bidrar till kvalitet och utveckling. I framtiden ska medarbetarskapet bli en ännu tydligare utvecklingskraft för kommunen.

Under 2016 har fjolårets medarbetarenkät följts upp med fokus på frågor om motivation, ledarskap och styrning. En likabehandlingspolicy med tillhörande jämställdhetsprogram och mångfaldspolicy har utformats och Förmånsportalen, en samlingsplats för de förmåner som medarbetare omfattas av, har inrättats.

ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA Alla kommunens arbetsplatser ska vara hälsofrämjande. Därför pågår ett bredare och mer medvetet arbete med hälsofrämjande åtgärder. Basen i friskvårdsarbetet är ett nätverk av

hälsoinspiratörer, medarbetare som sprider kunskap om hälsofrågor till övriga medarbetare, samt bistår cheferna i dessa frågor. Kommunen erbjuder en friskvårdstimme i veckan, när verksamheten tillåter, och en personlig friskvårdspeng på maximalt 1 000 konor per år.

Under 2016 har chefer erbjudits flera utbildningar om arbetsmiljöverkets nya föreskrift (AFS) om organisatorisk och social arbetsmiljö. En ny arbetsmiljöutbildning har påbörjats för att stärka chefer och skyddsombud. Nya förenklade rutiner har skapats för det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetsmiljöpolicyen har reviderats. Ett förslag till nytt system för medarbetare att rapportera in tillbud och arbetsskador har utarbetats och uppföljnings- och dialogmöten med företagshälsovården och försäkringskassan har genomförts för att förebygga ohälsa.

FRAMTID

Under de närmaste åren ska en kompetensförsörjningsplan skapas för kommunen. Det innebär bland annat att identifiera framtida nyckelkompetenser samt ingå i strategiska samarbeten.

Riktlinjer för medarbetarskap och en plattform för kompetensutveckling för chefer ska utarbetas och genom utbildningsdagar för medarbetarna ska värdegrundsarbetet bli engagerande för alla.

För att skapa hälsofrämjande arbetsplatser ska chefer bistås i analyser av medarbetarenkäten och ge förslag på åtgärder.

ANSTÄLLDA

ANTAL ANSTÄLLDA ● **TABELL 1** I december 2016 hade kommunen 1 892 tillsvidareanställda och 256 visstidsanställda med månadslön. I jämförelse med december 2015 är det en ökning med 48 tillsvidareanställda och 59 visstidsanställda. Ökningen kan till stor del förklaras av tillströmningen av människor på flykt under de senaste åren. Det gäller främst verksamheter inom socialförvaltningen och skolförvaltningen. Andra orsaker till ökningen är att en personalpool för korttidsbemanning har startats och att personal till Härnösand Hästsport Arena har rekryterats.

Utöver tillsvidareanställda och visstidsanställda med månadslön finns timavlönade visstidsanställda medarbetare som under året arbetat vid ett eller flera tillfällen i kommunen. Den sammanlagda arbetade tiden för timavlönade 2016 var 448 479 timmar, en minskning med 9 327 timmar jämfört med året innan. Socialförvaltningen har flest timavlönade visstidsanställda, med 65 procent av den totala arbetade tiden med timanställning.

TILLSVIDAREANSTÄLLDA PER FÖRVALTNING ● TABELL 2 Socialförvaltningen har med 823 medarbetare flest tillsvidareanställda, följt av skolförvaltningen med 723. Tillsammans sysselsätter de två förvaltningarna 81,7 procent av kommunens tillsvidareanställda medarbetare.

ÅLDERSFÖRDELNING ● TABELL 3 Medelåldern för kommunens tillsvidareanställda är 47,5 år. Medelåldern för tillsvidareanställda kvinnor är 47,6 år och för män 47,1 år.

KÖNSFÖRDELNING ● TABELL 4 Av kommunens tillsvidareanställda är andelen kvinnor 76,5 procent och män 23,5 procent. Bland de visstidsanställda med månadslön eller timlön är könsfördelningen inte lika ojämn. Där är andelen kvinnor 64,7 procent respektive 65,7 procent.

PENSIONSavgÅNGAR ● TABELL 5 Från och med 2002 har samtliga anställda möjlighet att välja vid vilken ålder man vill sluta sin anställning med ålderspension. De anställda har möjlighet att gå tidigast vid 61 år och som senast vid 67 år. Det innebär vissa svårigheter när det gäller att bedöma pensionsavgångarna under de närmaste åren, men pensionsavgångarna vid 65 års ålder förväntas öka fram till 2020 för att sedan minska något.

SJUKFRÅNVARO ● TABELL 6 Under 2016 har sjukfrånvaron i kommunen minskat. Den största minskningen har skett inom socialförvaltningen där riktade insatser har gjorts och resulterat i en positiv utveckling av sjuktalen.

Medarbetare KOMMUNEN

● 1 ANSTÄLLDA, ANTAL	2016	2015	2014
Tillsvidareanställda	1 892	1 844	1 817
Visstidsanställda, månadslön	256	196	179

● 2 TILLSVIDAREANSTÄLLDA PER FÖRVALTNING, ANTAL	2016	2015	2014
Härnösands kommun	1 892	1844	1817
Kommunstyrelseförvaltningen	209	182	157
Arbetslivsförvaltningen	72	70	54
Samhällsförvaltningen	66	72	82
Skolförvaltningen	723	700	709
Socialförvaltningen	823	822	816

PERSONALKOSTNADER, TOTALT MNKR

Härnösands kommun	1 140 924	1 039 723	981 626
Kommunstyrelseförvaltning	111 755	132 311	119 532
Kommungemensam verksamhet	51 246	-	-
Arbetslivsförvaltning	111 303	88 376	85 890
Samhällsförvaltning	38 759	39 532	42 563
Skolförvaltning	400 247	371 096	354 059
Socialförvaltning	427 614	408 406	379 579

● 3 ÄLDERSFÖRDELNING TILLSVIDAREANSTÄLLDA 2016, ANTAL	PERSONER	ANSTÄLLNINGAR	MEDELÅLDER
Alla åldrar	1 892	1 902	47,5
20-29	152	152	26,8
30-39	317	320	35,0
40-49	544	546	44,8
50-59	567	570	54,5
60-	312	314	62,1

Medarbetare

 KOMMUNEN

● 4 KÖNSFÖRDELNING PER ANSTÄLLNINGSFORM 2016, ANTAL

	KVINNOR	MÄN
Tillsvidareanställda	1 448	444
Visstidsanställda med månadslön	189	107
Timanställda	527	275

● 5 FÖRVÄNTAD PENSIONSavgång, ANTAL

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totalt	39	49	66	70	53	58
Kvinnor	35	33	50	59	39	51
Män	4	16	16	11	14	7

● 6 SJUKFRÅNVARO

	JAN-NOV 2016	JAN-NOV 2015	JAN-NOV 2014
SJUKFRÅNVARO, %			
Alla åldrar	6,3	7,0	6,6
<=19	3,2	6,5	3,4
20-29	5,8	6,4	5,4
30-39	5,4	5,3	6,6
40-49	5,7	7,4	6,3
50-59	6,7	7,8	7,0
60-	8,3	7,2	7,2
SJUKFRÅNVARO KÖN, %			
Kvinnor	7,0	7,7	7,2
Män	4,8	5,1	5,0
SJUKFRÅNVARO PER FÖRVALTNING, %			
Kommunstyrelseförvaltningen	5,0	3,2	4,1
Arbetslivsförvaltningen	4,9	4,3	6,4
Samhällsförvaltningen	5,7	3,3	2,7
Skolförvaltningen	5,8	5,90	5,9
Socialförvaltningen	7,8	10,0	8,3

UNDER 2016 SAMLADES FASTIGHETSÄGARE, HANDLARE OCH HÄRNÖSANDS KOMMUN I ETT PROJEKT FÖR ATT UTVECKLA HÄRNÖSANDS STADSKÄRNA TILL EN LEVANDE OCH ATTRAKTIV MÖTESPLATS.
FOTO: LARS O FORSBERG

Medarbetare KONCERNEN

HÄRNÖSANDSHUS

HÄRNÖSANDSHUS 2016 ● **TABELL 1** AB Härnösandshus är certifierat inom arbetsmiljöområdet i enlighet med kravstandarden OHSAS 18001. Ett led i bolagets systematiska arbetsmiljöarbete är att kontinuerligt utveckla medarbetarna. Utöver fastställda policydokument för löne- och jämställdhetsarbetet finns inom ramen för bolagets verksamhetssystem rutiner för arbetet med att utveckla personalen genom till exempel utbildningsinsatser. Ambitionen är att Härnösandshus skall vara en attraktiv arbetsgivare.

Under året har ett antal utbildningar inom miljö, arbetsmiljö och kvalitet genomförts. Bland annat har alla medarbetare i kundtjänsten gått en utbildning i "multitasking". Fastighetspersonalen har också gått ämnesspecifika utbildningar, till exempel en utbildning i ventilationsteknik.

I bolaget finns 31 tillsvidareanställda, en minskning med tre personer från föregående år. Medelåldern bland medarbetarna är 50 år och 58 procent av bolagets anställda är äldre än 50 år. Inom de kommande fem åren beräknas nio personer lämna företaget med ålderspension.

Under 2016 minskade den totala sjukfrånvaron för tredje året i rad och uppgår till 1,8 procent. Ingen medarbetare har varit långtidssjukskriven. Den totala sjukfrånvaron är betydligt högre för män än för kvinnor. Den procentuella minskningen av sjukfrånvaron är dock störst för männen. Procentuellt är sjukfrånvaron högst bland de medarbetare som är 50 år eller äldre.

Det förebyggande arbetsmiljöarbetets främsta syfte är att minska sjukfrånvaron och minska risken för olyckor. Utöver skyddsronder och andra förebyggande åtgärder uppmuntras de anställda att motionera.

HEMAB

HEMAB 2016 ● **TABELL 2** Härnösand Energi & Miljö AB, HEMAB, har under 2016 deltagit i Energiföretagen Sveriges projekt Qraftsamling, som syftar till att stödja företag i energibranschen som vill arbeta systematiskt för jämställdhet. Bolaget har haft som mål att fördubbla antalet kvinnliga chefer i bolaget till fyra stycken, ett mål som nu är uppnått.

Under perioden september 2015 till juni 2016 gick tolv ledare ett ledarskapsprogram med inriktning på coachande ledarskap. Under programmet har deltagarna både lärt sig coacha och att bli coacha-

de. Efter programmet har deltagarna fortsatt sitt arbete internt och träffas kontinuerligt.

Stödfunktionerna i bolaget har organiserats om under 2016. För att stärka det strategiska arbetet har HR och IT placerats direkt under vd. Förändringen gjordes för att bolaget på bästa sätt ska stå rustat för de uppdrag som väntar.

Omorganisationen har även inneburit att ett antal nya tjänster tillkommit.

Vidare har HEMAB upprättat en handlingsplan för att säkra upp den fysiska och psykiska arbetsmiljön för det ensamarbete som förekommer i verksamheterna.

Under 2016 uppgick sjukfrånvaron till 4,5 procent, en ökning med 0,5 procentenheter.

HEMAB har 131 tillsvidareanställda och medelåldern bland medarbetarna är 46 år. Inom de kommande fem åren beräknas 16 personer lämna bolaget med ålderspension.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN HÖGA KUSTEN-ÅDALEN

RÄDDNINGSTJÄNSTEN HÖGA KUSTEN-ÅDALEN 2016 ● **TABELL 3** Under 2016 har en ny räddningschef rekryterats till Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen. Vidare har verksamheten organiserats om vilket bland annat har resulterat i att fyra nya enhetschefer har rekryterats. På grund av pensioneringar finns ett fortsatt rekryteringsbehov inom flera yrkeskategorier under kommande år. Rekryteringen av deltidbrandmän är en viktig framtidsfråga som hela tiden kräver nya angreppssätt. Förbundet har under 2016 genomfört två preparandutbildningar som lett till att deltidspersonal har kunnat nyanställas.

I Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen finns 65 tillsvidareanställda, 161 deltidbrandmän, 16 frivilliga som ingår i räddningsvärdet samt 5 personer anställda som sjöräddare.

Medelåldern bland förbundets medarbetare är 43,2 år och sjukfrånvaron var 4,3 procent under 2016.

Förbundets medarbetare får kontinuerlig fortbildning i sjukvård, hjärt- och lungräddning för barn, hjärt- och lungräddning med defibrillator, taksäkring med mera. Vidare ges alla brandmän möjlighet att träna en timme per arbetspass för att upprätthålla sin fysiska status. Övrig dagtidspersonal har en timme friskvård per vecka och anställda i beredskapsorganisationen får en årlig friskvårdspeng som kan användas för friskvårdsaktiviteter.

Medarbetare KONCERNEN

● 1 HÄRNÖSANDSHUS 2016	TOTALT	KVINNOR	MÄN
ANSTÄLLDA, ANTAL			
Tillsvidareanställda	31	14	17
Visstidsanställda	0	0	0

ÅLDERSFÖRDELNING FÖR TILLSVIDAREANSTÄLLDA, ANTAL

20-29 år	3	1	2
30-39 år	0	0	0
40-49 år	10	5	5
50-59 år	9	4	5
60 -	9	4	5

● 2 HEMAB 2016	TOTALT	KVINNOR	MÄN
ANSTÄLLDA, ANTAL			
Tillsvidareanställda	137	24	113
Visstidsanställda	10	5	5

ÅLDERSFÖRDELNING FÖR TILLSVIDAREANSTÄLLDA, ANTAL

20-29 år	10	2	8
30-39 år	29	6	23
40-49 år	40	9	31
50-59 år	37	7	30
60 -	21	0	21

● 3 RÄDDNINGSTJÄNSTEN HÖGA KUSTEN-ÅDALEN 2016	TOTALT	KVINNOR	MÄN
ÅLDERSFÖRDELNING FÖR TILLSVIDAREANSTÄLLDA, ANTAL			
20-29 år	5	2	3
30-39 år	23	4	19
40-49 år	13	2	11
50-59 år	19	0	19
60 -	5	0	5

Verksamhetsberättelser 2016

Kommunstyrelsen

VIKTIGA HÄNDELSER

Kommunstyrelsens olika råd omorganiserades 2015 och har under 2016, med stöd från kommunledningskontoret, fått en nystart i arbetet. Kommunfullmäktige har genom en beredning arbetat med frågor ur demokratiperspektiv och utbildning har genomförts för politiker i samtliga presidier.

En professionell förvaltare har anställts för att människor med psykisk ohälsa och blanddiagnoser ska få sina rättigheter tillgodosedda och därmed få ett så bra liv och boende som möjligt. Det avlastar också frivilliga gode män och förvaltare.

En handbok för hantering och arkivering av allmänna handlingar har skapats och finns på kommunens hemsida.

Ett medborgarlöfte mellan polisen och Härnösands kommun har utarbetats. Det har skett genom bland annat medborgardialog, fördjupad dialog i Rådet för trygghet och hälsa samt genom att brottsstatistik och orsaksanalyser har tagits fram. Ett av kommunens löften är att återinföra ersättningsystemet för Vuxna på stan, en aktivitet där föreningar eller klassföräldrar får ekonomisk ersättning för att vuxna rör sig i stadens utemiljöer.

Innehållet till en varumärkesplattform har arbetats fram. Tillsammans med en ny grafisk profil ska den utgöra grunden för kommunens kommunikation och marknadsföring. Den nya varumärkesplattformen ska visualiseras och införas i hela organisationen under 2017.

Ett förslag till tillväxtstrategi har skickats på remiss till de politiska partierna och företagsorganisationerna och ska behandlas politiskt under första kvartalet 2017.

I juni antog kommunfullmäktige förslaget till tjänstekoncession med Attini Hotell AB. Företaget har för avsikt att bygga ett nytt destinationshotell i Härnösand och samtidigt driva Simhallen. Hotellet beräknas sysselsätta cirka 50 personer och kringeffekterna kan generera ytterligare 20-30 arbetstillfällen.

Det råder numera stor efterfrågan på mark och exploatering från företagen. Det är en ny situation för kommunen som tidigare förvaltats och nu ska stödja en utveckling och exploatering.

VERKSAMHETENS MÅL

■ MEDBORGARNAS BEDÖMNING AV KOMMUNEN SOM EN PLATS ATT BO OCH LEVA PÅ SKA ÖKA

Medborgarnas bedömning har varken ökat eller minskat sedan förra årets mätning. Resultatet ligger fortsatt på en hög nivå, 88 procent. I jämförelse med andra kommuner i samma storleksklass är Härnösands helhetsbetyg inte säkerställt högre eller lägre.

Insatserna har bestått i att vidareutveckla formerna för dialog, samverkan, service och tillgänglighet inom framför allt kultur-, förenings- och näringsliv. Den tillväxtstrategi som har utarbetats förväntas tillsammans med kommunens varumärkesarbete ge effekter på målpuppfyllelsen på sikt.

■ MEDBORGARNAS NÖJDHET NÅR DET GÄLLER TRYGGHET SKA ÖKA

I medborgarundersökningen hamnar bedömningen av tryggheten i kommunen på värdet 50 av 100. 70 procent av de svarande ger ett lågt eller mellanbetyg på denna fråga. Trenden har varit nedåtgående de senaste åren och Härnösand har ett lägre betyg i jämförelse med andra kommuner i samma storleksklass. För att förbättra resultatet krävs ett brett analysarbete och strategier som riktar sig direkt till medborgarna. Det är viktigt att det strukturerade arbetet inom Rådet för trygghet och hälsa fortsätter.

■ RESULTATET I SVENSKT NÄRINGSLIVS MÄTNING AV FÖRETAGSKLIMATET SKA ÖKA

Härnösand backade 83 platser och fick sämre resultat på de flesta punkter i undersökningen. En förklaring är att det har brustit i kommunikation och samverkan både internt och externt. Inom det viktiga området service och handläggning till företag har de behov som företagen haft inte kunnat tillgodoses.

■ ANDELEN MEDBORGARE SOM UPPLIVER ETT GOTT BEMÖTANDE VID KONTAKT MED KOMMUNEN SKA ÖKA

Kommunens bemötande mäts av ett externt företag som bedömer telefonkontakter med kommunen. 2016 bedömdes sammanlagt 96 procent av samtalen vara goda eller mycket goda. Det är en förbättring jämfört med tidigare år. Arbetet med att utveckla kommunens växel och reception har bidragit till det höga betyget.

■ NÖJD MEDARBETARINDEX SKA ÖKA

Målpuppfyllnadsgraden uppgår till 98 procent. Medarbetarenkätens frågor omfattar motivation, ledarskap och styrning och resultatet har ökat inom samtliga områden. Fler medarbetare än tidigare uppger att de ser fram emot att gå till arbetet och upplever att de lär nytt och utvecklas i det dagliga arbetet. Fler upplever också att de vet vad som förväntas av dem och att cheferna visar uppskattning för genomfört arbete. Årets insatser har bland annat handlat om att underlätta styrning och ledning, säkerställa kompetensförsörjning och kvalitetssäkra arbetsmiljöarbetet.

HÄRNÖSAND

DRYGT 1 000 PERSONER DELTOG UNDER ÅRET I DE
POPULÄRA FÖRETAGSFRUKOSTAR SOM NÄRINGSLIVS-
ENHETEN ARRANGERAR EN GÅNG I MÅNADEN.
FOTO: JOHANNES ERIXON

■ ANDELEN TILLSVIDAREANSTÄLLDA KVINNOR MED HELTIDANSTÄLLNING SKA ÖKA

Andelen har ökat marginellt under året från 78,5 till 79,2 procent. Ett arbete pågår för att åstadkomma fler heltidsanställningar. Processen har försenats men beslut väntas i januari 2017 och det finns beredskap för att påbörja implementeringen.

■ RESULTATÖVERSKOTT I PROCENT AV SKATTER, STATS BIDRAG OCH UTJÄMNING

Kommunstyrelsen klarar målet att resultatet ska uppgå till 1 procent av skatter och statsbidrag, trots att det under 2016 tillkom extra kostnader för Technichus, Soludden samt utköp av hyresavtal.

■ SAMTLIGA NÄMNDER OCH STYRELSER SKA FÖLJA BUDGET

Endast skolnämnden uppvisar ett negativt resultat på 0,5 mnkr, vilket motsvarar en differens på en tiondel procent.

EKONOMI

ÅRETS RESULTAT ● TABELL 1 Från och med årsbokslut 2016 redovisas kommunstyrelsens resultat utan kommungemensam verksamhet såsom exempelvis övergripande semesterlöneskuld och förändringar i pensionskostnader.

Ändringen av redovisningen genomförs för att ge ett mer rättvisande resultat för kommunstyrelsen som nämnd. Resultat för 2015 är därför inte jämförbart med 2016 års resultat. Resultatet för kommunstyrelsen 2016 visar ett överskott på 5,5 mnkr.

RESULTAT PER VERKSAMHET ● TABELL 2 Kommunfullmäktiges resultat på 0,6 mnkr beror på att kostnaderna för partistöd och arvoden varit lägre än budgeterat. Kommunstyrelsen hade ett extra sammanträde under sommaren vilket bidrar till underskottet på -0,1 mnkr.

HR-avdelningens resultat på 3,6 mnkr beror på mindre personalpolitiska insatser än väntat, utvecklingsarbete inom avdelningen, satsning på jämställdhets- och mångfaldsfrågor, vakanta tjänster samt minskade kostnader och behov av företagshälsovård.

Ekonomiavdelningen visar ett underskott på -1,0 mnkr. I siffrorna ryms utvidgad verksamhet jämfört med 2015 i form av boende för asylsökande på Soludden, Härnösand Hästsport Arena som kommunen driver i egen regi, samt högre anslag till Technichus än 2015.

Härnösand Hästsport Arena visar ett resultat på -2,3 mnkr. Underskottet beror framför allt på högre avskrivningskostnader än beräknat samt fakturor för verksamhet som utfördes 2015. Uthyr-

ningen av Soludden till Migrationsverket startade först i november, vilket innebär att endast en del av uppstartskostnaderna har kunnat täckas. Kvar är ett underskott på -7,8 mnkr. På plussidan finns ersättning för ensamkommande flyktingbarn på 9,1 mnkr, en ersättning som Migrationsverket avslög vid årsskiftet 2015/2016, men som efter överklagan beviljats.

Kommunledningskontoret visar ett överskott på 0,8 mnkr. Främst bidrar överförmyndarenheten då efterfrågan och därmed kostnaderna för förvaltare minskat. Kostenheten visar ett underskott på -0,5 mnkr på grund av ökade inköpspriser.

Tillväxtavdelningens överskott på 0,8 mnkr beror främst på lägre kostnader för Sambibliotekets lokaler än budgeterat, tillsammans med satsning på turism och näringslivsutveckling. Inom kultur- enheten har bemanningen på Konsthallen förstärkts och Teaterns trådlösa ljudanläggning uppgraderats.

IT-avdelningen visar ett positivt resultat på 0,7 mnkr tack vare lägre underhållskostnader för telefonväxeln.

INVESTERINGAR ● TABELL 3 Kommunstyrelsens verksamheter har investerat totalt 16,7 mnkr, vilket är 6,3 mnkr över budget.

Den största avvikelserna, 4,8 mnkr, gäller investering i internbank. Genom internbanken kan datorer och annan utrustning köpas in och sedan leasas av kommunens egna verksamheter, framför allt inom skolförvaltningen. Denna hantering är mer lönsam än att leasa utrustning från ett externt företag. Kostnader för avskrivningar belastar de verksamheter där utrustningen används. I samband med nya skollokaler och ett ökat behov av datorer inom kommunen har större inköp gjorts under året.

Bland investeringarna ryms installation av brandlarm för 1,2 mnkr, IT-utrustning, backup-system och servrar för 1,3 mnkr samt utveckling av stationsbyggnaden på Härnösand Central för 0,8 mnkr.

Inom kulturenheten har Teatern fortsatt att renoveras och på Sambiblioteket har ett nytt bibliotekssystem införts i samband med Mittuniversitetets flytt.

Kostenheten har investerat i en ny ugn. För kommande år finns en investeringsplan för att få en bra utbytestakt för dyr utrustning.

KOMMUNGEMENSAM VERKSAMHET ● TABELL 4 Kommungemensam verksamhet inbegriper exempelvis övergripande semesterlöneskuld och förändringar i pensionskostnader. I bokslut 2016 medför den kommungemensamma verksamheten att resultatet försämras med -17,4 mnkr.

Intäkterna ökade med 11,1 mnkr. Ökningen består i huvudsak av interna intäkter för KP-pension men också av en reavinst vid försäljning av fastigheten där Dollarstore nu bygger sin nya butik.

Kostnaderna ökade med 28,5 mnkr. Kostnadsökningen beror på ökade pensionskostnader samt förtida upphörande av hyresavtal avseende fastigheten Vågmannen där de estetiska programmen och Musik- och kulturskolan tidigare hållit till.

FRAMTIDEN

Arbetet med organisationsförändringen utvärderas för att stärka stödet och servicen till hela organisationen. Utformningen av den nya serviceenheten är en viktig pusselbit som kommer att ta tydligare form under 2017.

För att utveckla besöksnäringen inom Höga Kusten och bidra till målet att skapa 800 nya jobb inom sektorn har Härnösands kommun under ett antal år arbetat med att etablera ytterligare ett hotell i Härnösand. Kommunen kunde efter förhandling och dialog med ett antal företag ingå en avsiktsförklaring med Attini Hotel AB, vars intention är att uppföra ett nytt hotell i Härnösand och samtidigt driva Simhallen. Under det kommande året kommer processen att fortsätta med sikte på ett färdigt hotell under 2018.

På HR-avdelningen fortsätter arbetet med att förbättra stöd och rutiner till organisationen. Ett nytt beslutsstödsystem har införts i syfte att ge chefer snabbåtkomlig och överskådlig information om verksamheternas utveckling ur olika perspektiv. HR-avdelningen kan i och med det ägna mer kraft åt att vara ett stöd inom expertområden som exempelvis minskad sjukfrånvaro.

Under förutsättning att beslut fattas i kommunfullmäktige fortsätter arbetet med att införa heltider. Erfarenheter från andra kommuner visar att införandet kräver både uthållighet och bra samarbete för att få rätt förutsättningar.

Bostadsförsörjningen är även i fortsättningen en huvudfråga och samordning med samhällsförvaltningen sker dagligen för att säkra kommunens bostadstillgång. Bostadsförsörjningen är, tillsammans med varumärkesarbetet och tillväxtstrategin, tre strategiskt viktiga huvudfrågor för framtiden.

Tabeller KOMMUNSTYRELSEN

● 1 NETTOKOSTNAD OCH RESULTAT (MNKR)

	UTFALL 2016	UTFALL 2015
Övriga intäkter	124,7	102,9
Kostnader	-257,5	-233,4
Nettokostnad	-132,8	-130,5
Skattemedel	138,3	135,8
RESULTAT	5,5	5,3

● 2 RESULTAT PER VERKSAMHET (MNKR)

	RESULTAT 2016	SKATTEMEDEL 2016	NETTOKOSTNAD 2016	NETTOKOSTNAD 2015
Kommunfullmäktige	0,6	4,1	-3,5	-3,7
Kommunstyrelse	-0,1	5,5	-5,6	-4,9
Revision	0,0	1,8	-1,8	-1,7
Valnämnd	0,1	0,1	0,0	-0,1
Förvaltningsledning	0,0	5,6	-5,6	-7,4
HR-avdelning	3,6	21,5	-17,8	-20,9
Ekonomiavdelning	-1,0	13,1	-14,1	-26,4
Kommunledningskontor	0,8	21,0	-20,2	-21,2
Tillväxtavdelning	0,8	47,5	-46,7	-43,3
Kommunikationsavdelning	0,0	5,3	-5,3	-4,1
IT-avdelning	0,7	12,8	-12,2	-12,1
SUMMA	5,5	138,3	-132,8	-415,8

Tabeller KOMMUNSTYRELSEN

● 3 INVESTERINGAR (MNKR)

	BUDGET 2016	INVESTERING 2016	INVESTERING 2015
Investeringsmedel	3,6	3,7	4,5
Exploatering	2,0	2,6	0,9
Internbank	3,0	7,8	4,2
Kultur	1,0	0,3	0,3
Härnösand Hästsport Arena	0,8	0,7	32,9
Utomhusbana HHA	0,0	0,8	0,0
Hästar HHA	0,0	0,4	0,0
Kostenheten	0,0	0,2	0,0
Biblioteksystem	0,0	0,2	0,0
SUMMA	10,4	16,7	42,8

● 4 KOMMUNGEMENSAM VERKSAMHET (MNKR)

	BUDGET AVVIKELSE	BUDGET 2016	UTFALL 2016
Intäkter	11,1	34,2	45,3
varav tilldelade skattemedel	0,0	0,0	0,0
varav övriga intäkter	11,1	34,2	45,3
Kostnader	-28,5	-34,2	-62,7
varav pensioner, löneskatt, KPA	-21,7	-30	-51,7
varav semesterlöneskuld	-1,6	0,0	-1,6
varav upplupna timlöner	2,9	-0,3	2,6
varav reglering avgifter	-0,5	0,0	-0,5
varav förtida upphörande av avtal	-7,6	0,0	-7,6
varav leasing internbank	0,4	-3,9	-3,5
varav kalkylerad klimatkompensation	-0,4	0,0	-0,4
RESULTAT	-17,4	0,0	-17,4

Arbetslivsnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER

En viktig uppgift under året har varit att erbjuda arbetsförberedande insatser till personer som står utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det handlar till exempel om personlig utveckling, utbildning, språkstöd, praktik eller en tidsbegränsad anställning inom kommunens verksamhet.

Personer som saknar fullständiga betyg har erbjudits studiemotiverande insatser som kombinerar studier med arbete/praktik. Personer med psykisk ohälsa har tagit del av individanpassade insatser för att öka möjligheterna till anställning.

Förvaltningen har i samarbete med Samhall AB startat en ny kostnadsfri följeslagarservice. Medborgare i Härnösand som behöver stöd för att komma ut i samhället kan få hjälp av en följeslagare.

Cirka 1 000 personer har deltagit i insatser som syftar till att öka möjligheterna till sysselsättning, varav 300 har haft någon form av anställning under tiden för insatserna. 220 ungdomar har haft ett feriearbete inom kommunens verksamhet. Antalet elever inom svenska för invandrare, SFI, var i genomsnitt 417 under året, att jämföra med 314 förra året.

En mängd olika aktiviteter som stärker integrationen har genomförts i gott samarbete med föreningar och ideella organisationer. Två exempel på det är Handbollens dag, som anordnades av Brännans IF, och Inlöparnas veckovisa löpträningar.

Antalet timmar i kursen samhällsorientering på modersmål har fördubblats från 60 till 120 för att ge bättre möjligheter till integration i samhället.

Yrkeshögskolan bedriver utbildningar utifrån behovet av kompetens bland arbetsgivarna inom regionen. Vid den senaste antagningen var söktrycket till utbildningarna inom det energitekniska området lågt, vilket ledde till att en utbildningsstart fick ställas in.

VERKSAMHETENS MÅL

■ **ANDELEN NYANLÄNDA, SOM INTE ÄR I BEHOV AV SÄRSKILT STÖD, SKA VARA I SYSSELSÄTTNING ELLER STUDIER TVÅ ÅR EFTER ATT UPPEHÅLLSTILLSTÅND HAR BEVILJATS SKA ÖKA**

För att kunna arbeta med tidiga insatser riktade till denna målgrupp krävs att Arbetsförmedlingen lämnar uppgifter om vilka personer som omfattas. Trots goda intentioner från Arbetsförmedlingen hindrar personuppgiftslagen att informationen lämnas ut och målet är därför inte mätbart.

■ **ANDELEN KURSDELTAGARE SOM SLUTFÖRT EN KURS PÅ KOMVUX MED GODKÄNT BETYG SKA ÖKA**

Andelen för 2016 är 85 procent jämfört med målet 70 procent. Inom vuxenutbildningen är det vanligt att personer behöver längre studietid och därför läser kursen ytterligare en gång. Under året

har fokus legat på kompetenshöjande insatser för personal. Eleverna har getts möjlighet till individanpassning av studier och stöd av specialpedagog.

■ **ANDELEN DELTAGARE UNDER 25 ÅR, SOM SAKNAR GRUNDSKOLE- ELLER GYMNASIEBETYG, OCH ÄR INSKRIVNA I ARBETSMARKNADSÅTGÄRD SOM BÖRJAR STUDERA FÖR ATT KOMPLETTERA BETYGEN SKA ÖKA**

Andelen för 2016 är 51 procent att jämföra med målet 40 procent. Ökningen beror på insatser kopplade till kartläggning, motiverande insatser, informationsinsatser samt intern och extern samverkan. Förvaltningen har totalt arbetat med nio personer utan grundskolekompetens och 48 utan gymnasiekompetens. Av dessa har 29 personer kombinerat arbete med studier, alternativt studerat på heltid i utbildningskontrakt. En slutsats är att målet bör breddas och omfatta även personer över 25 år, då målgruppen är begränsad.

EKONOMI

▲ **ÅRETS RESULTAT ● TABELL 1** Arbetslivsnämnden redovisar ett överskott på 1,0 mnkr att jämföra med 2,5 mnkr året innan.

Verksamheten har under 2016 växt i takt med fortsatt högt flyktingmottagande, behov av utbildning, integration samt stöd och vägledning till sysselsättning. Verksamhetens kostnader har därför ökat med 23,9 mnkr jämfört med 2015.

Under året har nämnden tilldelats 47,2 mnkr i kommunala skattemedel samt mottagit 95,2 mnkr i interna och externa intäkter och bidrag. Det innebär att 67 procent av intäkterna kommer från externa intäkter, bidrag och försäljning, en ökning med 3 procent jämfört med 2015. Ökningen består framför allt av statsbidrag som stöd i flyktingmottagandet samt ekonomiska beslut om insatser från Arbetsförmedlingen.

▲ **RESULTAT PER VERKSAMHET ● TABELL 2** Verksamhetsområdet Arbete

och Integration visar ett överskott på 1,8 mnkr. Nettokostnaden 20,3 mnkr innebär att kommunala skattemedel står för 25 procent av verksamhetens finansiering. De faktiska intäkterna och bidragen på cirka 69 mnkr är 30,6 mnkr mer än budgeterat. Ökningen av intäkterna består framför allt av bidrag från Migrationsverket för flyktingmottagning, serviceuppdrag, tolkuppdrag samt arbetsmarknadspolitiska stöd från Arbetsförmedlingen.

Den höga nivån av extern finansiering ställer höga krav på att anpassa verksamheten till behovet av stöd till sysselsättning, integration samt flyktingmottagning.

För att skapa långsiktiga möjligheter till arbetsmarknadsåtgärder för personer i behov av stöd har alla verksamheter inom Arbete och Integration utvecklats. Nya aktiviteter och individuellt anpassade insatser har skapat möjlighet för ett större antal deltagare att arbets-

HANAN ABUJAZAR LÄSER SFI OCH ÖVERSÄTTER ETT
RECEPT MED HJÄLP AV EN APP PÅ SIN TELEFON.
FOTO: JOHANNES ERIXON

pröva för att på så sätt komma närmare arbetsmarknaden. Tack vare en fördjupad samverkan med andra myndigheter har fler beslut om insatser till personer som bedöms stå långt från arbetsmarknaden fattats under 2016 jämfört med året innan.

Verksamhetsområdet Vuxenutbildning har ett resultat på -0,3 mnkr. Nettokostnaden har ökat marginellt i jämförelse med 2015 och innebär att kommunala skattemedel står för 42 procent av verksamhetens finansiering. Inom Komvux har efterfrågan på grundläggande vuxenutbildning varit lägre än budgeterat. Bidraget från Skolverket har varit 1,6 mnkr högre än budgeterat. Den största förklaringen till denna differens är att den kommunala budgeten läggs innan storleken på de statliga bidragen fastställts. Intäkterna inom Yrkeshögskolan har minskat på grund av lägre elevantal än budgeterat.

SFI-utbildningen visar ett resultat på -1,4 mnkr. Verksamheten har haft 2,8 mnkr högre kostnader än budgeterat på grund av ett högre elevantal än väntat. Intäkten i form av schablonbidrag har ökat under året, men endast 1,4 mnkr mer än budget vilket förklarar minusresultatet. För att få en stabilitet i finansieringen av verksamheten när elevsiffrorna förändras så kraftigt som under de senaste åren drar förvaltningen slutsatsen att förhållandet mellan skattemedel och schablonersättning samt schablonersättningens fördelning behöver ses över.

INVESTERINGAR ● **TABELL 3** Investeringar har gjorts i Maskinhallen för att utveckla Härnösands Energitekniska Arena, HETA, som stöd i den praktiska undervisningen och för uppdragsutbildningar. En utökad verksamhet har inneburit investeringar i möbler i samband med att nya och gamla lokaler behöver anpassas till de nya behoven. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv har en del av Resursgruppens fordon bytts ut mot mer miljövänliga alternativ. Receptionen i Johannesbergshuset har byggts om för att förbättra arbetsmiljön och säkerheten.

FRAMTIDEN

En stor utmaning är att öka möjligheten att få en anställning för utsatta grupper på arbetsmarknaden, till exempel personer födda utanför Europa eller lågutbildade.

För att öka förutsättningarna för arbetslösa att etablera sig på arbetsmarknaden ska arbetsförberedande insatser vidareutvecklas. Utveckling av personliga förutsättningar, värdering av yrkeskompetenser samt kunskaper om arbetsgivarnas behov är exempel på viktiga insatser. Att utveckla individanpassat stöd i studier är en förutsättning för lyckade resultat.

Under 2016 inventerades möjliga praktik- och anställningsplatser inom kommunens verksamheter. Resultatet visar att det finns ett

stort utbud av arbetsuppgifter som ger goda möjligheter till en bra introduktion för långtidsarbetslösa personer i arbetslivet.

Integrationsverksamheten har fortsatt hög prioritet. Det innebär att alla aktiviteter som görs av kommunen och frivilliga organisationer ska kartläggas, samordnas och tillgängliggöras.

Behovet av språkträning för nyanlända är stort och därför kommer SFI-undervisning att erbjudas i alternativa studiemiljöer och genom yrkesinriktad SFI.

Under 2017 satsar Yrkeshögskolan på att bredda utbudet av utbildningar. Utifrån regionens behov kommer nya utbildningar att tas fram för ansökan om statlig finansiering från Yrkeshögskolemyndigheten.

Tabeller ARBETSLIVSNÄMNDEN

● 1 NETTOKOSTNAD OCH RESULTAT (MNKR)	UTFALL 2016	UTFALL 2015
Övriga intäkter	95,2	76,5
Kostnader	-141,4	-117,5
Nettokostnad	-46,2	-41,0
Skattemedel	47,2	43,5
RESULTAT	1,0	2,5

● 2 RESULTAT PER VERKSAMHET (MNKR)	RESULTAT 2016	SKATTEMEDEL 2016	NETTOKOSTNAD 2016	NETTOKOSTNAD 2015
Arbetslivsnämnden	0,0	1,0	-0,9	-1,0
Ledning och gemensam administration	-0,5	4,6	-5,2	-5,7
Arbete och Integration	1,8	22,1	-20,3	-14,7
Vuxenutbildningen	-0,3	19,5	-19,8	-19,6
SUMMA	1,0	47,2	-46,2	-41

● 3 INVESTERINGAR (MNKR)	BUDGET 2016	INVESTERING 2016	INVESTERING 2015
Utveckling Maskinhall	1,0	0,0	0,3
Offgrid-system Maskinhall	0,0	0,0	0,1
Mätinstrument Maskinhall	0,0	0,2	0,0
Uppgradering regelsystem Maskinhall	0,0	0,1	0,0
Kylaggregat Maskinhall	0,0	0,1	0,0
RES-labb Maskinhall	0,0	-0,1	0,0
Fordon ALF	0,0	0,1	0,0
Möbler ALF	0,0	0,3	0,4
Reception Johannesbergshuset	0,2	0,1	0,0
Lås Maskinhall och P-hus	0,0	0,3	0,0
SUMMA	1,2	1,1	0,8

Samhällsnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER

Under året har ett omfattande planarbete bedrivits. Nya detaljplaner för hotellet och Kvarteret Muraren har antagits, men överklagats. Detaljplanerna för Utsikten och industriområdet Västra Saltvik har vunnit laga kraft. Under året har ett flertal planbesked lämnats för bland annat exploatering för bostäder. På Lövudden har saneringen slutförts och området är klart för exploatering, men detaljplanen har inte vunnit laga kraft. I samband med ett utökat verksamhetsområde för vatten och avlopp, VA, på Södra Härnön har cirka tio detaljplaner som berör cirka 200 fastigheter ändrats och ger nu större byggrätt samt möjlighet för anslutning till kommunalt VA. En ny VA-policy är framtagen. Projektet "Handläggarsöd för hantering av ovärdade tomter och byggnader" är avslutat och har skapat förutsättningar för ett mer effektivt tillsynsarbete. Arbetet med en upphandling av driftentreprenaden har påbörjats. En trafikanalys har genomförts för att bedöma vilka effekter och vilken nytta en tredje bro skulle ge. Utredningsarbetet med kajerna har fortsatt. Under året har en gång- och cykelväg längs Nattviken byggts, liksom en så kallad foodcourt, en plats för mobila matvagnar och resaturanger, på Kronholmen.

En ny och modern idrottsanläggning med förutsättningar för stora arrangemang inom fotboll, skidor och annan tävlingsverksamhet står färdig på Bondsjöhöjdens IP. Förutsättningarna för att bygga en modern sporthall i anslutning till Härnösand Arena har börjat utredas. Arbetet med ett idrottspolitiskt styrdokument är i slutskedet och avslutas under 2017.

Projektet Hållbara resor har varit igång sedan årsskiftet. På grund av olika omständigheter har inga reserådgivare funnits på plats och den planerade reserådgivningen har därför inte kunnat genomföras enligt plan. I augusti införde Kollektivtrafikmyndigheten ett nytt produktutbud som gör det möjligt att åter köpa periodkort. Nya rabatter infördes också. Tre gasbilar har införskaffats under året och det finns en tydlig plan för ytterligare inköp av miljöfordon under kommande år.

Flera vakanta tjänster har under året påverkat verksamheten, men genom prioriteringar och stort engagemang har verksamheten ändå fungerat tillfredsställande.

VERKSAMHETENS MÅL

■ ANDEL INVÅNARE SOM ÄR NÖJDA MED KOMMUNENS GÅNG- OCH CYKELVÄGAR SKA ÖKA

Målet har inte uppnåtts men utfallet ligger kvar på samma nivå som föregående år. De insatser som gjorts under 2016 beräknas få genomslag och påverka betygsindex 2017. Den nya organisationen kommer fortsättningsvis att arbeta med gång- och cykelvägsplanen och kommande riktlinjer.

■ ANDEL RESOR MED KOLLEKTIVTRAFIK SKA ÖKA

Resandet med kollektivtrafiken har ökat, främst inom tätortstrafiken där ökningen är cirka 20 procent. Den största förändringen inom tätortstrafiken gäller centrumlinjen. Denna ökning genererar dock inga ökade biljettintäkter eftersom linjen är avgiftsfri. Ingen större resandeförändring har skett efter införandet av nya produktutbudet i augusti 2016.

■ ANDELEN MILJÖBILAR I KOMMUNORGANISATIONEN SKA ÖKA

Andelen miljöbilar har minskat under året trots inköp av fyra nya gasbilar. Anledningen är att fyrhjulsdrift krävs i vissa verksamheter och att det därför finns en stor andel fyrhjulsdrivna bilar som inte klassas som miljöbilar.

■ FLER ATTRAKTIVA TOMTER SKA TILLSKAPAS GENOM INITIATIV TILL NYA DETALJPLANER

Ett antal detaljplaner har antagits under året och positiva planbesked har lämnats till ett flertal detaljplaner, vars inriktning är att medge exploatering av bostäder.

■ SÄKERSTÄLLA PROCESSEN FÖR DETALJPLANERAD INDUSTRIMARK I HÄRNÖSAND

Förvaltningen har inte prioriterat detta mål 2016.

■ GE SNABB OCH PROFESSIONELL HANDLÄGGNING AV ÄRENDEN

Arbete pågår med att utveckla och följa upp verksamheten. Positivt är att äldre ärenden har sjunkit i antal och att fler beslut tagits under året.

■ NÄMNDEN UPPLEVS SOM KOMMUNIKATIV OCH INFORMATIV

Aktiviteten har inte prioriterats då ledningsgruppen inte varit fullt fungerande beroende på vakanta tjänster.

■ KOMMUNINVÅNARNA SKA HA GOD MÖJLIGHET TILL DIALOG MED NÄMND OCH FÖRVALTNING I AKTUELLA FRÅGOR

Inom flera områden har nämnden gjort insatser för att förbättra och skapa förutsättningar för dialog under strukturerade former och i rätt skeden.

■ AKTIVT STÖDJA ETT BRETT, LEVANDE FÖRENINGSLIV I HÄRNÖSAND

Hallbokningsträffar har hållits tillsammans med föreningslivet. Modellen utvecklas över tid och föreningslivet har bidragit till ett gemensamt bra resultat. Vidare pågår arbete med att ta fram en idrottspolitisk policy för Härnösands kommun. Detta dokument

LUCAS STATTIN TRÄNAR BABYSIM I SIMHALLEN
TILLSAMMANS MED SIN MORMOR ANNELI WESTMAN
FOTO: JOHANNES ERIXON

ger en riktning för hur kommunen vill att föreningarna ska arbeta in i framtiden. Fritid har ett nära samarbete med Västernorrlands idrottsförbund för att skapa bättre förutsättningar för det lokala föreningslivet att utvecklas.

■ ENGAGERADE OCH DELAKTIGA MEDARBETARE

En ny arbetsmiljökartläggning har gjorts med hjälp av företagshälsovården. Kartläggningen beskriver läget för förvaltningen och de olika arbetsgrupperna. Utöver det har varje medarbetare som svarat på webbenkäten fått en direkt återkoppling på den psykosociala hälsan och vid behov erbjudits samtal med professionell psykolog hos företagshälsovården. I juni 2017 görs en ny arbetsmiljökartläggning på förvaltningen.

EKONOMI

ÅRETS RESULTAT ● TABELL 1 Samhällsnämnden redovisar ett överskott på 4,2 mnkr, vilket är 4,9 mnkr mindre än föregående år. Intäkterna har ökat med 2,7 mnkr och återfinns till största delen inom verksamhet för bygglov, externa bidrag till fritidsverksamhet samt ökade hyror och arrenden. Kostnaderna har ökat med 11,9 mnkr jämfört med 2015. Ökningen beror främst på konsultkostnader för verksamheten fysisk och teknisk planering, utdelade bidrag till föreningar, avskrivningar på investeringar och entreprenadens kostnader. Ökning av driftkostnaderna på ett flertal anläggningar bidrar också. Uppräkningen av skattemedel mellan åren gav en ökning med 4,3 mnkr.

RESULTAT PER VERKSAMHET ● TABELL 2 Samhällsnämndens politiska verksamhet visar ett litet underskott på 0,1 mnkr medan förvaltningsledningen visar ett överskott på 0,7 mnkr.

Fritidsverksamheten visar ett överskott på 0,3 mnkr. Fritidsanläggningar bidrar till detta överskott med 1,8 mnkr, främst på grund av lägre lönekostnader och lägre materialkostnader. Simhallen har däremot ett underskott på 1,5 mnkr på grund av högre vikariekostnader och lägre intäkter än beräknat.

Bygg och miljö visar ett överskott på 2,2 mnkr. Den största delen återfinns under bostadsanpassningsbidrag med ett överskott på 1,7 mnkr. Även bygglovsverksamheten bidrar med ett överskott på 1,0 mnkr. Konsultkostnader och övriga administrativa kostnader visar ett underskott på 2,2 mnkr, delvis för att ersätta vakant personal. Entreprenaden visar ett överskott på 0,3 mnkr.

Trafikenheten visar ett överskott på 1,1 mnkr. Administrationen har ett överskott på 0,4 mnkr, dels för lägre bidrag till Hållbara resor, dels för lägre hyreskostnader. Övriga bidrag till överskottet är momsåtersökning för färdtjänst, lägre kostnad för skolkort samt bilpoolens överskott.

INVESTERINGAR ● TABELL 3 Bygg- och miljöverksamhetens investeringar stannade på 37,8 mnkr av en budget på 58,4 mnkr. Differensen beror på att några projekt har blivit billigare än beräknat och att andra projekt inte har slutförts eller har skjutits upp och sätts igång under 2017.

De största investeringarna är markberedning på Lövudden, 8,7 mnkr, Västra Kanalbron, 6,5 mnkr, och gång- och cykelväg Nattviken, 4,1 mnkr. Kostnaden för Västra Kanalbron blev 0,5 mnkr lägre än beräknat. Andra investeringar har gjorts på Lindstedtsvägen, Kornettgatan, Västra Ringvägen, Bragegatan, Hälletorpsvägen, Verkstadsvägen, Östanksvägen samt i en foodcourt på Kronholmen, i lekplatser och i trafiksäkerhetsåtgärder vid Hedda Wisingskolan.

Fritidsverksamheten har gjort investeringar på 2,5 mnkr. Större investeringar är portar på Höglätten, badbrygga i Stallarna, åkgräs-klippare till fotbollsplaner, resultatavla till bandyplan, elljusspår, pump för konstsnö på Vårdkasen, städmaskin på Simhallen, utegym på Bondsjöanläggningen samt byglar till liften på Vårdkasen.

FRAMTIDEN

Inom plan- och byggverksamheten fortsätter det att vara högt tryck. Ett flertal planbesked har lämnats under senare delen av 2016 vilket leder till detaljplanearbete, där framför allt planer för nya bostäder ingår. Under året planeras större investeringar på bland annat Storgatan, Strandängsvägen och i ett antal gång- och cykelvägar. Dessutom blir det projekteringsarbete och åtgärder kopplade till Trafikverkets investeringar i Ålandsbro och järnvägsbron över Ådalsvägen. Förvaltningen arbetar också vidare med processen om kajernas framtid. Under 2017 ska underlaget till en ny driftsupphandling för gata skickas ut. På miljöavdelningen fortsätter deltagandet i länets luftundersökningsprogram under första halvan av 2017. Ett förslag till en ny riskbaserad taxa för hälsoskydd ska också arbetas fram.

Inom Fritid ska möjligheterna för en ny sporthall utredas. Behovet av fler spelytor för fotbollen måste också tillgodoses och en åtgärd kan vara att anlägga en ny konstgräsplan. På våra elljusspår fortsätter arbetet med att byta ut kvicksilverlampor mot modern ledbelysning, som förutom miljövinster även innebär stora energibesparingar.

I början av 2017 presenterar förvaltningen ett förslag på hur en modell för kraftigt subventionerad kollektivtrafik kan utformas. För att utveckla kollektivtrafiken ytterligare så behöver möjligheterna att utveckla den anropsstyrda trafiken ses över för att om möjligt hitta ett upplägg som tillgodoser dagens behov av viss kvällstrafik i kommunen.

En omfattande organisationsförändring på förvaltningen med verksamhetsnära chefer införs från och med 1 januari 2017.

Tabeller SAMHÄLLSNÄMNDEN

● 1 NETTOKOSTNAD OCH RESULTAT (MNKR)	UTFALL 2016	UTFALL 2015
Övriga intäkter	27,8	25,1
Kostnader	-186,9	-175,0
Nettokostnad	-159,1	-149,9
Skattemedel	163,3	159,0
RESULTAT	4,2	9,1

● 2 RESULTAT PER VERKSAMHET (MNKR)	RESULTAT 2016	SKATTEMEDEL 2016	NETTOKOSTNAD 2016	NETTOKOSTNAD 2015
Samhällsnämnd	-0,1	1,1	-1,2	-1,1
Förvaltningsledning	0,7	38,1	-37,4	-5,4
Fritidsverksamhet	0,3	39,0	-38,7	-43,0
Bygg och Miljöverksamhet	2,2	46,0	-43,8	-60,7
Trafikenheten	1,1	39,1	-38,0	-39,6
SUMMA	4,2	163,3	-159,1	-149,8

● 3 INVESTERINGAR (MNKR)	BUDGET 2016	INVESTERING 2016	INVESTERING 2015
Förvaltningsledning	0,2	0,1	0,0
Fritidsverksamhet	4,7	2,5	2,5
Bygg och Miljö	58,4	37,8	69,0
SUMMA	63,3	40,4	71,5

Skolnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER

Den nya högstadieskolan Hedda Wisingskolan togs i bruk i augusti 2016. Samtidigt flyttade särskolans "eftis" in i lokaler i närheten av skolan. Musik- och kulturskolan, grundsärskolan från Solenskolan samt delar av det samlade gymnasiet flyttar in i nya lokaler på Brunnsbusgatan vid årsskiftet 2016/17. Ledningsresursen för förskolor och skolor har under hösten omorganiserats för att stärka det pedagogiska ledarskapet.

Ett stort antal nyanlända barn/elever kom till Härnösand under 2016. De har beretts plats inom kommunens förskolor och skolor. Mottagningsenheten Ankomsten har etablerats under året.

Arbetet med att kvalitetssäkra studie- och yrkesvägledning från förskola till gymnasienivå fortgår. Skolförvaltningen vill främja insatser som stimulerar nyfikenhet, utvecklar valkompetens, entreprenörskap och skapar förtrogenhet med arbetsmarknad och utbildning lokalt och nationellt. Vidare ska insatserna fokusera på att stärka samarbetet mellan olika yrkesutbildningar och branscher.

Skolförvaltningen har under året utarbetat nya riktlinjer för karriärtjänster, det vill säga lektorer och förstelärare. Riktlinjerna träder i kraft den 1 januari 2017.

Förutsättningarna för att inrätta så kallad läxfri skola har kartlagts och provats vid en av enheterna 2016. Statsbidrag för läxhjälp har utökats till alla årskurser och läxhjälp kan erbjudas på alla grundskolans enheter läsåret 16/17.

Ett förslag på IT-strategi är framtagen. I linje med den har grundskolans senare årskurser en dator till varje elev. Även gymnasiet har gjort motsvarande satsning med antingen plattor eller datorer. Grundskolans årskurs 1 har en platta per två elever.

VERKSAMHETENS MÅL

■ ALLA BARN OCH ELEVER SKA GÅ I EN FÖRSKOLA, SKOLA ELLER FRITIDSHEM SOM HAR MILJÖCERTIFIERING

59 procent av skolförvaltningens enheter är miljöcertifierade och övriga enheter är igång med arbetet. Certifieringsprocessen har tagit mer tid i anspråk än förväntat, men målet bedöms kunna nås under 2018. En anledning till den utdragna processen kan vara omorganisation av verksamhet och lokaler.

■ ANDELEN ELEVER I ÅK 9 SOM ÄR BEHÖRIGA TILL ETT GYMNASIEPROGRAM SKA ÖKA

Många nyanlända elever kom till Härnösand grundskolors senare år under 2015 och 2016. Deras varierande skolbakgrund kan antas vara en förklaring till en lägre andel behöriga till gymnasieskolan. Det pågår olika kompetenshöjande satsningar vars fulla effekter inte går att utläsa än. Satsningen på läs- och matematiklyft är sådana exempel. De resultat som i dagsläget kan ses är att undervisningen har

blivit mer varierad, där lärarna använder nya metoder och material i sin undervisning. Det kollegiala lärandet som modell för fortbildning och skolutveckling har implementerats på enheterna. Lärare för samtal i högre grad än tidigare om undervisning, planering, genomförande och uppföljning.

■ ANDELEN ELEVER SOM FULLFÖLJER GYMNASIEUTBILDNING INOM TRE ÅR I KOMMUNEN SKA ÖKA

Då många elever nyligen har anlänt till Sverige och påbörjat sina studier på Härnösands gymnasium är det sannolikt att andelen elever som väljer ett fjärde gymnasieår kommer att öka under de närmaste åren. Ett fyraårsperspektiv för gymnasieutbildning ger större möjligheter för eleven att erhålla gymnasieexamen/studiebevis. Framtida analyser av skolans resultat bör därför följas upp och utvärderas ur ett fyraårsperspektiv.

■ ANDELEN ELEVER I ÅRSKURS 3 SOM DELTAGIT I ALLA DELPROV OCH SOM KLARAT ALLA DELPROV FÖR ÄMNESPROVET SVENSKA OCH SVENSKA SOM ANDRA SPRÅK SKA ÖKA

Resultatet sjunker och en orsak kan vara att en del av de nyanlända eleverna inte deltagit i samtliga delprov eller inte klarat samtliga delprov. En osäkerhetsfaktor är att det inte framgår i skolornas redovisning i vilken omfattning elever med annat modersmål bedöms enligt kursplanen för svenska eller svenska som andraspråk.

Läslýftet är en pågående kompetenshöjande satsning vars fulla effekter inte går att utläsa än. De resultat som i dagsläget kan ses är att undervisningen har blivit mer varierad, där lärarna använder nya metoder och material i sin undervisning. Det kollegiala lärandet som modell för fortbildning och skolutveckling har implementerats på enheterna. Lärare för samtal i högre grad än tidigare om undervisning, planering, genomförande och uppföljning.

■ BARN OCH ELEVERS LUST ATT LÄRA SKA ÖKA

Resultatet av årets brukarundersökning, som omfattar elever i årskurs 5, 8 och gymnasiets årskurs 2, visar på en svag förbättring jämfört med tidigare år. Utfallet har sannolikt påverkats av arbetet med att skapa varierande lärmiljöer, av utvecklad informations- och kommunikationsteknik och av fortbildningsinsatser för lärare inom ramen för matematik- och läslýftet.

EKONOMI

ÅRETS RESULTAT ● TABELL 1 Skolnämnden redovisar ett underskott på 0,5 mnkr. Jämfört med 2015 är de övriga intäkterna 22,4 mnkr högre medan kostnaderna är 45,4 mnkr högre. Skattemedlen har ökat med 22,3 mnkr till 539,0 mnkr. Sammantaget innebär resultatet på minus 0,5 mnkr en avvikelse på endast 0,08 procent.

I AUGUSTI 2016 ÖPPNADES DEN ALLDELES NYA
HÖGSTADIESKOLAN HEDDA WISINGSKOLAN.
FOTO: JOHANNES ERIXON

RESULTAT PER VERKSAMHET ● TABELL 2 Verksamhetsområde förskola gör ett underskott på -4,7 mnkr. Intäkterna för perioden är 6,9 mnkr högre än budget och består främst av ökade bidrag från Migrationsverket och Skolverket. Personalkostnaderna är dock också högre än budget med 8,6 mnkr. Tillsammans med förbrukningsmaterial och måltidskostnader som är 2,6 mnkr över budget, bidrar det till underskottet. Förskoleverksamheten har haft en kraftig ökning av tilläggsbelopp till barn i behov av särskilt stöd, 6,9 mnkr jämfört med budget på 2,5 mnkr. Det motsvarar en avvikelse på 276 procent.

Verksamhetsområde fritidshem gör ett underskott på -1,0 mnkr. Den största orsaken är att personalkostnaderna ligger 1,2 mnkr över budget medan intäkterna bara är marginellt högre.

Verksamhetsområde förskoleklass gör ett överskott på 1,6 mnkr. Överskottet beror främst på 1,0 mnkr lägre personalkostnader än budget samt högre intäkter än budget, främst genom bidrag från Migrationsverket.

Verksamhetsområde grundskola gör ett underskott på -2,2 mnkr. Intäkterna för perioden är 16,8 mnkr högre än budget, till största delen beroende på bidrag från Migrationsverket. Personalkostnaderna är 18,1 mnkr högre än budget, köp av skolplatser ligger 5,4 mnkr högre än budget medan lokalkostnaderna ligger 4,0 mnkr under budget. Även grundskolan har haft en kraftig ökning av tilläggsbelopp till barn i behov av särskilt stöd, 11,3 mnkr jämfört med budget på 6,5 mnkr. Det motsvarar en avvikelse på 175 procent.

Verksamhetsområde grundsärskola visar ett överskott på 1,1 mnkr. Överskottet beror främst på lägre personalkostnader än budget. Verksamhetsområde gymnasiet gör ett överskott på 4,1 mnkr. Intäkterna är 14,6 mnkr högre än budget, främst beroende på en stor ökning av bidrag från Migrationsverket och en ökad försäljning av gymnasieplatser till andra kommuner. Personalkostnaderna ligger 8,8 mnkr över budget och övriga kostnader 1,8 mnkr över budget.

Verksamhetsområde gymnasiesärskola gör ett överskott på 2,2 mnkr. Överskottet beror på ett lägre elevantal, vilket ger överskott inom samtliga kostnadsslag.

Musik- och kulturskolan gör ett underskott på -1,9 mnkr. Underskottet beror på högre personalkostnader med 1,3 mnkr samt högre kostnader för inköp av förbrukningsmaterial och förbrukningsinventarier samt reparation och underhåll av instrument.

Årssnittet för antal barn och elever inom både den kommunala och den externa verksamheten är 280 fler än budget. Antalet asylsökande i den kommunala verksamheten är 93 fler än budgeterat och den största ökningen finns inom grundskolan och gymnasiet. Av totalt 6 200 placeringar är 710 barn och elever som går till andra huvudmän.

INVESTERINGAR ● TABELL 3 Projektet Samlat gymnasium har förbrukat 1,8 mnkr av skolnämndens investeringsbudget på 4,0 mnkr. Pengarna har främst gått till möbler och utrustning till verkstads- och restaurangprogrammen. Även nya accesspunkter har satts upp för ett bättre trådlöst nätverk. Tidsplanen för vissa av de planerade investeringarna för Samlat gymnasium har flyttats fram beroende på samordningar med flytten av årskurs 7–9.

Budgeten för inköp av utrustning och inventarier på 1,0 mnkr har överskridits och landar på 1,8 mnkr. Till största delen beror det på investeringar i samband med öppnandet av nya Hedda Wising-skolan. Där har 1,3 mnkr investerats i lokalanpassningar, ljudsystem och accesspunkter. Dessutom har en slöjdsal på Brännaskolan rustats upp för 0,5 mnkr.

FRAMTIDEN

Den sista etappen av ett samlat gymnasium tas i bruk under 2017. Fastlandets två enheter för årskurs 7–9 samlas i en enhet i nya lokaler i augusti. En satsning görs också på 7–9-skolornas utomhusmiljö.

Det fortsatta arbetet med lärarlönelyftet är ett steg i arbetet med att behålla och uppmuntra befintlig kompetens och säkerställa kvalitet och kontinuitet.

För att förbättra kvaliteten på lärarutbildningens praktik kommer den successivt att förläggas till utvalda övningskolor och övningsförsolor, där personalen får kompetensutveckling. Att upprätta sådana övningskolor är en försöksverksamhet som universitet och högskolor gör på uppdrag av regeringen.

Skolan genomgår en digitaliseringsprocess och fortsätter satsa på kompetensutveckling inom området. Digitaliseringen ger förutsättningar för att utveckla och variera skolans undervisningsmetoder.

Härnösands kommun har ett högt tryck på förskoleplatser. Så kallade jourförskolor kommer att behövas under 2017 för att kommunen ska kunna erbjuda barnomsorgsplatser inom lagstadgade fyra månader.

Ett prioriterat område för alla verksamheter inom skolförvaltningen är en inkluderande förskola och skola. Inkludering är ett förhållningssätt där alla barn och elever med olika erfarenheter, intressen, perspektiv och värderingar har sin egen lärprocess i ett gemenskapsperspektiv. Skolan ska erbjuda olika metoder och olika arbetsmaterial ska finnas tillgängliga för barn och elever. För att skapa en fungerande lärmiljö för alla barn och elever planeras kompetensutveckling för all skolpersonal. En ny elevhälsoplan presenteras under vårterminen 2017.

Huvudmannaplanen för studie- och yrkesvägledning ska implementeras. I enlighet med planen ska skolan och förskolan arbeta målinriktat med arbetsliv, verklighetsanknytning och personlig utveckling för barn och elever.

Tabeller SKOLNÄMNDEN

● 1 NETTOKOSTNAD OCH RESULTAT (MNKR)

	UTFALL 2016	UTFALL 2015
Övriga intäkter	102,1	79,7
Kostnader	-641,6	-596,2
Nettokostnad	-539,5	-516,5
Skattemedel	539,0	516,7
RESULTAT	-0,5	0,2

● 2 RESULTAT PER VERKSAMHET (MNKR)

	RESULTAT 2016	SKATTEMEDEL 2016	NETTOKOSTNAD 2016	NETTOKOSTNAD 2015
Skolnämnden	0,1	1,2	-1,1	-1,1
Förskola	-4,7	133,4	-138,1	-135,7
Pedagogisk omsorg	0,1	2,2	-2,1	-1,7
Fritidshem	-1,0	24,5	-25,5	-31,2
Förskoleklass	1,6	19,9	-18,3	-17,7
Grundskola	-2,2	233,2	-235,4	-210,0
Grundsärskola	1,1	11,9	-10,8	-11,0
Gymnasiet	4,1	93,3	-89,2	-88,3
Gymnasiesärskola	2,2	11,3	-9,1	-10,7
Öppen förskola	0,0	1,0	-1,0	-0,8
Eftis	0,1	0,0	0,1	-0,6
Musik- och kulturskolan	-1,9	7,1	-9,0	-7,7
SUMMA	-0,5	539	-539,5	-516,5

● 3 INVESTERINGAR (MNKR)

	BUDGET 2016	INVESTERING 2016	INVESTERING 2015
Samlat gymnasium	4,0	1,8	0,0
Utrustning/maskiner	1,0	1,8	0,3
SUMMA	5,0	3,6	0,3

Socialnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER

Det upparbetade samarbetet mellan kommunens hälso- och sjukvård och Landstinget Västernorrland har resulterat i en ökad samsyn kring den enskilde. Kommunens hälso- och sjukvård har förstärkts med två distriktssjuksköterskor.

Mottagande av och boende för ensamkommande asylsökande barn har tillgodosetts.

Öppen mottagning för nyanlända med tillgängliga flyktingguider har ökat tillgängligheten och effektiviserat handläggningen.

För att stärka tryggheten hos dem som skrivs ut från sjukhus har metoden Trygg hemgång införts. Metoden innebär förstärkta insatser under den första tiden hemma.

Inom kommunens äldreboenden finns aktivitetsledare som arbetar för att de boende får en aktiv och meningsfull tillvaro. Vårdhundarna är också ett populärt inslag.

Antalet personer med funktionsnedsättning och beslut om boende och arbete/daglig verksamhet har ökat. För att tillgodose behovet har beslut tagits om att bygga fler gruppboenden.

Ett lättillgängligt kvalitetsledningssystem implementeras successivt. Systemet tydliggör processer, rutiner och ansvarsområden. En satsning har gjorts för att höja kompetensen hos omvårdnadspersonal inom äldreomsorgen, rehabiliteringspersonal inom hälso- och sjukvård samt biståndshandläggare.

För att tillgodose framtida behov av personal inom flera yrkeskategorier har arbetet för att skapa attraktiva arbetsplatser intensifierats. Detta sker i samarbete med Mittuniversitetet och andra utbildare.

Från och med februari övertog Frösunda Omsorg AB driften av Ugglands och Ålandsgårdens särskilda boenden.

VERKSAMHETENS MÅL

■ ANDELEN BRUKARE SOM ÄR NÖJDA MED SIN HEMTJÄNST SKA ÖKA

Socialstyrelsens undersökning "Så tycker de äldre om äldreomsorgen" visar att den kommunala hemtjänsten har nått målet om att öka brukarnöjdheten från 89 till 91 procent. Det beror bland annat på att arbetet med genomförandeplaner har kvalitetsäkrats. Brukarnöjdhet inom hemtjänst i enskild regi har minskat från 100 till 82 procent.

■ ANDELEN BRUKARE SOM ÄR NÖJDA MED SITT SÄRSKILDA BOENDE SKA ÖKA

Socialstyrelsens undersökning "Så tycker de äldre om äldreomsorgen" visar att brukarnöjdheten inom särskilt boende i kommunens regi har ökat från 78 till 82 procent vilket är 2 procentenheter från det uppsatta målet. Vård- och omsorgsentreprenad har minskat från 90 till 74 procent och är därmed 10 procentenheter från det uppsatta målet.

■ DEN GENOMSNITTLIGA HANDLÄGGNINGSTIDEN FÖR ATT FÅ EKONOMISKT BISTÅND VID NYBESÖK SKA MINSKA

Handläggningstiden ökar drastiskt på grund av ökat antal sökande och därmed hög arbetsbelastning. Verksamheten har också problem med att tillsätta vikariat och tjänster. Om indikatorn ska ge en rättvisande bild av situationen bör den omformuleras. I stället för handläggningstiden bör väntetiden från ansökan till utbetalning beräknas. För att den ska kunna mätas behöver rutiner och verksamhetssystem förändras när det gäller hur och när ärendena registreras.

■ SJUKFRÅNVARON SKA MINSKA

Den totala sjukfrånvaron mellan januari och november är 7,7 procent. Det är en förbättring från 2015 med 2,15 procentenheter, men når inte riktigt målet på 7,0 procent. Sjukfrånvaron varierar mellan verksamhetsområdena.

Inom hemtjänsten har sjuktalen sjunkit från 17 procent i januari till 12 procent i november. Enheternas arbete med sjukfrånvaro, rehabilitering och främjande av friskfaktorer ligger bakom förbättringen.

Inom särskilt boende har sjuktalen sjunkit från 12 procent i januari till 9 procent för november. Handlingsplaner för att minska sjukfrånvaron har upprättats och uppföljning har skett varje månad.

Inom hälso- och sjukvården har sjukfrånvaron ökat från 7 procent i januari till 12 procent i november. Åtgärder i form av ökad bemanning har genomförts.

Övriga verksamheter har sjuktal som understiger måltalet 7 procent.

EKONOMI

ÅRETS RESULTAT ● TABELL 1 Socialnämnden redovisar ett positivt resultat på 5,1 mnkr. Övriga intäkter har ökat med 53,5 mnkr, varav 48,8 mnkr är intäkter från Migrationsverket. Kostnaderna har ökat med 52 mnkr, till stor del beroende på löneökningar samt kostnader för ensamkommande barn och ungdomar.

RESULTAT PER VERKSAMHET ● TABELL 2 Underskottet på Förvaltningsledning beror på att kostnaderna för avgångsersättningar överstiger budget med 0,8 mnkr.

Kostnaderna för Hospice har ökat med 0,9 mnkr jämfört med 2015, vilket förklarar underskottet på Betalningsansvar för utskrivningsklara.

Hemtjänstpengen är den ersättning som betalas ut till både privata och kommunala hemtjänstutförare. Det positiva resultatet beror på att antalet utförda hemtjänststimmar per dag är i genomsnitt 27 timmar färre än budgeterat. Totalt har i genomsnitt 605 timmar

HJÖRDIS WIKLANDER FÅR HJÄLP MED TRÄNINGEN AV
ULRIKA LÖFGREN PÅ ÄLDREBOENDET ÄDELHEM.
FOTO: JOHANNES ERIXON

hemtjänst/dag utförts under 2016. De privata utförarnas andel är 18 procent.

Den kommunala hemtjänsten redovisar ett underskott på 2,1 mnkr. Resultatet är 3,7 mnkr bättre än 2015, framför allt beroende på att personalkostnaderna har sjunkit med 9 mnkr.

Individ- och familjeomsorgen visar ett överskott på 7,9 mnkr. På grund av det stora antalet ensamkommande barn och unga under 2015 och 2016 överskrider både kostnader och intäkter 2016 års budget. Kommunens HVB-hem redovisar ett överskott på 16,6 mnkr. Intäkterna från Migrationsverket uppgår till 57,7 mnkr varav cirka 3 mnkr är intäkter för överbeläggning kvartal 4/2015.

Placeringskostnaderna är fortsatt höga för både barn och vuxna. Barn- och familjeenhetens placeringskostnader överskrider budget med 31 mnkr. 20,2 mnkr av kostnaderna avser externa placeringar av ensamkommande barn och ungdomar som täcks med bidrag från Migrationsverket. Antalet vuxna i behov av institutionsvård för missbruk har ökat. Även antalet kvinnor i behov av skyddat boende har ökat. Placeringskostnaderna för vuxna överskrider budget med 4 mnkr.

Underskottet på försörjningsstöd beror till viss del på långa handläggningstider hos Arbetsförmedlingen (AF) för upprättande av etableringsplan för nyanlända. Då försörjningsstöd utgår under väntetiden innebär det minst tre månaders bidragsberoende med nuvarande handläggningstid hos AF. Bristen på bostäder i kommunen är ytterligare en orsak till ökade kostnader.

Omsorg om funktionshindrade redovisar ett underskott på 4 mnkr. Antalet beslut om boende har ökat vilket medför ökade kostnader för externa placeringar med 1,8 mnkr jämfört med 2015. Intäkterna för boende på elevhem når inte upp till budgeterad volym. Personalkostnaderna överstiger budget med 0,6 mnkr, vilket beror på högre omvårdnadsbehov.

Särskilt boende redovisar ett underskott på 0,8 mnkr vilket delvis förklaras av att löneökningarna blev högre än beräknat.

Hälso- och sjukvårdens överskott på 4,1 mnkr förklaras av vakanta tjänster samt effektiv hantering av tekniska hjälpmedel.

INVESTERINGAR ● **TABELL 3** Årets investeringar för inventarier gäller möbler och har främst gjorts på kommunens särskilda boenden.

Att investeringsmedlen inte har använts fullt ut beror på att utgifterna för inventarier i samband med flytt av daglig verksamhet till nya lokaler, inte uppstår förrän i början av 2017.

FRAMTIDEN

Under 2017 och framåt påbörjas flera satsningar. Modern teknik och nya arbetsmetoder utvecklas och införs inom ett flertal verksamheter. Bland annat kommer trygghetskamera natttid att kunna

beviljas som ett komplement till besök.

För att öka den enskildes inflytande införs en ny utredningsmetod för biståndshandläggning.

Individ- och familjeomsorgens flytt till gemensamma lokaler innebär ökad tillgänglighet och service för besökare.

Ett boende för ensamkommande barn och unga avvecklas eftersom behovet har minskat.

I samarbete med arbetslivsförvaltningen anställs personer för att utföra servicetjänster inom kommunens boenden för äldre. Det medför att omvårdnadspersonal får mer tid för de boende.

En översyn har inletts för att kunna möta framtida behov inom omsorgen om de äldre.

Vid nästa årsskifte öppnar två nya boenden för personer med funktionsnedsättning.

Arbetet för att öka nöjdheten hos brukare inom äldreomsorgen och att förkorta handläggningstider för försörjningsstöd fortsätter. Satsningar görs för att sänka sjukfrånvaron hos personalen.

Inom flera av socialtjänstens områden finns stora utmaningar när det gäller att rekrytera och behålla personal med efterfrågad kompetens. En viktig fråga för en attraktiv arbetsgivare är att kunna erbjuda heltidsanställning. I samarbete med bland andra Mittuniversitetet upprättas en plan för kompetensförsörjning.

Tabeller SOCIALNÄMNDEN

● 1 EKONOMISKT RESULTAT (MNKR)	UTFALL 2016	UTFALL 2015
Övriga intäkter	182,7	129,2
Kostnader	-710,2	-658,2
Nettokostnad	-527,5	-529,0
Skattemedel	532,6	529,1
RESULTAT	5,1	0,1

● 2 RESULTAT PER VERKSAMHET (MNKR)	RESULTAT 2016	SKATTEMEDEL 2016	NETTOKOSTNAD 2016	NETTOKOSTNAD 2015
Socialnämnden	0,0	1,4	-1,4	-1,4
Förvaltningsledning	-0,4	16	-16,4	-11,5
Administration	-0,3	6,0	-6,3	-5,5
Anhörig- och närståendestöd	0,3	4,3	-4,0	-3,5
Serviceenhet och nattpatrull	-0,1	11,0	-11,1	-10,9
Biståndsenhet	0,4	6,8	-6,4	-6,5
Betalningsansvar för utskrivningsklara	-1,1	0,2	-1,3	-1,7
Hemtjänstpeng	3,9	78,7	-74,8	-76,5
Kommunal hemtjänst	-2,1	13,6	-15,7	-21,4
Individ- och familjeomsorg	7,9	43,7	-35,8	-44,7
Försörjningsstöd	-2,7	15,4	-18,1	-20,0
Omsorg om funktionshindrade	-4,0	125,5	-129,5	-121,9
Personlig assistans	-0,5	22,3	-22,8	-20,3
Särskilt boende	-0,8	103,4	-104,2	-104,7
Entreprenad, särskilt boende	0,5	43,3	-42,8	-43,6
Hälso- och sjukvård	4,1	41,0	-36,9	-34,9
SUMMA	5,1	532,6	-527,5	-529

● 3 INVESTERINGAR (MNKR)	BUDGET 2016	INVESTERING 2016	INVESTERING 2015
Inventarier	1,4	0,8	0,8
Sängar Säbo	0,6	0,2	0,1
Brandskydd	0,0	0,2	0,5
SUMMA	2,0	1,2	1,4

AB Härnösandshus

VERKSAMHETEN

Härnösandshus ägs i sin helhet av Härnösands kommun. Bolaget är Härnösands största bostadsbolag med 1 733 lägenheter, centralt belägna i Härnösands tätort. De är fördelade på vanliga lägenheter, plusboendelägenheter, studentlägenheter och övernattningslägenheter.

Härnösandshus har 382 plusboendelägenheter i åtta olika fastigheter i centrala Härnösand. Plusboende är i grunden fräscha hyreslägenheter anpassade för lite äldre hyresgäster, samlade i utvalda hus i flera av de mest attraktiva bostadsområdena. I plusboende finns hög bekvämlighet, trygghet och tillgång till gemensamma utrymmen för aktiviteter som främjar gemenskapen. Plusboende är alltjämt en populär boendeform och har också rönt stort intresse utanför Härnösand, med många studiebesök som följd.

Härnösandshus har 48 möblerade och omöblerade studentlägenheter, samlade i tre fastigheter. I alla studentlägenheter ingår bredband.

Härnösands Kommunfastigheter äger sedan årsskiftet 1997/1998 lokaler för i huvudsak kommunal verksamhet. I fastighetsbeståndet finns bland annat Rådhuset, Teatern, Technichus, räddningstjänstens byggnad samt fritidsanläggningar, till exempel Simhallen och Höglätten.

VIKTIGA HÄNDELSE

Befolkningen i Härnösand ökar och därmed efterfrågan på framför allt hyreslägenheter. Under 2016 har Härnösandshus börjat bygga ett femvåningshus med 26 nya pluslägenheter vid Gådeå Park. Området ska heta Gådeå Strand och lägenheterna beräknas vara klara för inflyttning i augusti 2017. Samtliga lägenheter är uthyrda.

Härnösandshus har också gjort en förstudie och projekterat en ombyggnad av estetiska programmets lokaler i fastigheten Vägmannen 14. Avsikten är att bygga 28 nya lägenheter.

Härnösandshus har under året sålt fastigheten Riddaren 3 med en reavinst på 3,9 mnkr.

Vid årsskiftet 2015 lämnade Härnösandshus studentboendet på Hovsjorden, en fastighet som bolaget hyrt sedan 2007. På grund av det minskande behovet av studentlägenheter har Härnösandshus utnyttjat möjligheten att säga upp hyresavtalet.

Härnösandshus har också fortsatt investera i så kallade underjordsbehållare, ett projekt som påbörjades 2015. Under 2016 har 16 underjordsbehållare installerats på sju fastigheter.

Härnösandshus har under året installerat ny energieffektiv belysning på fastigheten Bågen-Pilen. Motorvärmarna har också bytts ut.

Härnösandshus har under året köpt in en gasbil och två elbilar som ett led i arbetet mot det långsiktiga målet om en fossilfri fordonspark.

Härnösands Kommunfastigheter har projekterat och upphandlat två nya gruppboenden med sammanlagt tolv lägenheter.

Härnösands Kommunfastigheter har också färdigställt etapp 2 vid Bondsjöanläggningen, som bland annat omfattar rivning av gamla byggnader, ett nytt pistmaskinsgarage, en ny speakerbyggnad, nya parkeringsplatser och andra markåtgärder.

På fastigheten Tunnbindaren har Härnösands Kommunfastigheter genomfört ett energiprojekt för att reducera uppvärmningskostnaderna och förbättra möjligheterna att styra och övervaka anläggningen. Energiprojektet färdigställdes i slutet på förra året och har varit lyckosamt, värmeförbrukningen har reducerats med 55 procent.

Det kommungemensamma projektet att installera laddstolpar för elbilar har påbörjats. Vid årets slut har Härnösandshuskoncernen installerat laddstolpar på idrottsanläggningarna Höglätten och Simhallen.

EKONOMI

ÅRETS RESULTAT ● TABELL 1 Härnösandshus redovisar ett positivt resultat före bokslutsdispositioner på 7,6 mnkr. Resultatet överstiger budget och det krav som ägaren framställt i ägardirektivet med cirka 3,8 mnkr. Resultatet har påverkats positivt av reavinsten i samband med försäljningen av fastigheten Riddaren 3.

2016 har varit ett mycket bra år för Härnösandshus. Uthyrningsgraden har varit väldigt hög. I princip har bolagets vanliga lägenhetsbestånd varit fullt uthyrt. Bland studentlägenheterna har det däremot funnits vakanser i perioder. Vid årsskiftet låg uthyrningsgraden på 98,9 procent. Det sammanlagda hyresbortfallet för bostäder är något lägre jämfört med föregående år.

Räntekostnaderna har minskat successivt under året. Det har haft en positiv effekt på bolagets rörliga lån samt på de lån som omsatts under året. Jämfört med föregående år har räntekostnaderna minskat med 1,2 mnkr.

De sammanlagda driftskostnaderna har minskat jämfört med 2015. Det är framför allt kostnaderna för hyrda lokaler som har minskat i och med att Härnösandshus har lämnat de studentlägenheter som bolaget hyrt av en annan fastighetsägare på Hovsjorden.

Härnösandshus sammanlagda underhållskostnader har ökat med 3,3 mnkr, varav det planerade underhållet har ökat med 2,3 mnkr jämfört med föregående år.

Koncernens resultat för 2016 utvisar en vinst på 6,2 mnkr. Koncernens totala underhåll inklusive reparationer uppgår under 2016 till 34,8 mnkr (31,1). Årets investeringar uppgick till 10,5 mnkr (21,8). Reparations- och underhållskostnaderna samt investeringarna fördelar sig enligt följande:

Härnösandshus har genomfört reparations- och underhållsåtgärder för 29,9 mnkr och investerat 3,9 mnkr i fastighetsbeståndet.

Härnösands Kommunfastigheter har genomfört reparations- och underhållsåtgärder för 4,9 mnkr och gjort investeringar för sammanlagt 6,6 mnkr.

Hyran för 2016 har höjts med 0,60 procent. Enligt SABO:s statistik har Härnösandshus vid utgången av 2016 den näst lägsta genomsnittshyran bland de kommunägda bostadsföretagen i länet och betydligt lägre än genomsnittshyran i riket.

Under slutet av 2016 avslutades förhandlingarna om 2017 års hyror. Parterna var efter förhandlingarna överens om att hyran för 2017 ska höjas med 0,6 procent.

FRAMTIDEN

Under 2017 är Härnösandshus arbete i huvudsak inriktat på att skapa fler bostäder i Härnösand. Bygget av ett nytt flerfamiljshus vid Gådeå Park färdigställs under sommaren och arbetet med att bygga nya lägenheter på Vågmannen ska påbörjas. En entreprenör beräknas vara upphandlad till i mitten av mars 2017 då Härnösands kommun lämnar lokalerna.

Förutom de konkreta byggprojekten arbetar Härnösandshus tillsammans med samhällsförvaltningen för att skapa fler byggbara tomter genom detaljplaneändringar, bland annat på fastigheterna vid Torsvik, Kronholmen, Artillerigatan (Ugglan), Gådeåvägen (Svanen) och vid Kristinagatan.

Härnösands Kommunfastigheter bygger under 2017 två nya gruppboenden med sammanlagt tolv nya lägenheter. Gruppboendena ska stå färdiga under första kvartalet 2018.

En förstudie om en ny idrottshall görs under året tillsammans med samhällsförvaltningen.

Tabeller AB HÄRNÖSANDSHUS

● 1 RESULTATRÄKNING (MNKR)	2016	2015
Intäkter	156,3	152,5
Kostnader	-112,1	-110,1
Avskrivningar	-21,0	-20,9
Finansiella intäkter	0,1	0,1
Finansiella kostnader	-13,8	-15,9
Nedskrivningar anläggningstillgångar	-3,3	-2,4
Rörelseresultat efter finansnetto	6,2	3,3
Extraordinära kostnader	0,0	0,0
Skatt	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT	6,2	3,3

Härnösand Energi & Miljö AB

VERKSAMHETEN

Härnösand Energi & Miljö AB, HEMAB, ägs till 100 procent av Härnösands kommun. I HEMAB ingår det helägda dotterbolaget Härnösand Elnät AB, HEAB.

HEMAB-koncernens verksamhet är uppdelad i fyra affärsområden; Fjärrvärme, Återvinning, Vatten och Elnät. Elnätverksamheten bedrivs i dotterbolaget HEAB medan övriga verksamheter bedrivs i moderbolaget. Verksamheten omfattar även vindkraft, biogas, fordonsgas, bredband och laddstolpar.

VIKTIGA HÄNDELSER

FJÄRRVÄRME Under 2016 har 34 nya fastigheter anslutits till fjärrvärmenätet i befintliga områden. Det har även skett en del nyetableringar, till exempel har Dollarstore valt fjärrvärme som uppvärmningsform.

Investeringar har gjorts i det befintliga fjärrvärmenätet. Två separata system har byggts ihop och skapat ett större ledningsområde och det har gjorts en reinvestering i ett ställverk på kraftvärmeverket. Jobbet med att förse fjärrvärmeledningarna i marken med fuktindikerande larm, som gör att läckor kan upptäckas och åtgärdas snabbare, har kommit ungefär halvvägs.

VATTEN De två intagssilar som utgör det första reningssteget vid reningsverket på Kattastrand byttes ut i början av året. De nya silarna rensar bort cirka 50 procent mer än de gamla. Risken att grovt material fastnar i mixers, pumpar och liknande minskar därmed drastiskt. Sannolikt kan underhållsarbetet därmed också minska.

Vattentornet har renoverats invändigt och i slutet av året byggdes en ny, 310 meter lång råvattenledning mellan Bondsjön och vattenverket eftersom den gamla börjar bli uttjänt.

Under hösten kom klartecken för att starta utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp på södra Härnön.

ÅTERVINNING Sorteringen av matavfall ökar och under året har även företag och verksamheter samt ett antal fritidshusområden börjat sortera ut sitt matavfall. I september kom klartecken för att från och med 1 mars 2017 ta hand om Örnsköldsviks matavfall. HEMAB fortsätter även att ta hand om Sundsvalls matavfall.

30 000 ton aska från Econova transporterades under cirka sex veckor till Älands återvinningsanläggning. Där har den omhändertagits på ett säkert sätt genom att placeras under åldersbeständig gummiduk och jordlager.

Under året har ytterligare 20 000 kvadratmeter av deponin vid Älands återvinningsanläggning sluttäckts. Nu återstår endast 5 000

kvadratmeter, vilket motsvarar tre procent av den totala ytan.

Anläggningarna har haft ett stort antal studiebesök under året. Framför allt är det stort intresse för flerfackskärnen, biogasanläggningen och tankstationen för fordonsgas.

ELNÄT 2016 fastställde Energimarknadsinspektionen intäktsramen för elnätsverksamheten 2012-2015 och nivån blev betydligt högre än den ansökt. Det ger god marginal till de verkliga intäkterna och en stabil grund att stå på under kommande regleringsperioder.

Jobbet med att vädersäkra elledningar till år 2020 fortsätter och har kommit ungefär halvvägs till det uppsatta målet.

Inför 2016 förlängdes avtalet med kommunen om att sköta gatabelysningen i ytterligare tre år.

Driftövervakningssystemet har uppdaterats, vilket har förbättrat möjligheterna att snabbt göra omkopplingar i nätet och därmed korta avbrottstiden vid driftstörningar.

ÖVRIG VERKSAMHET 2016 byggdes bredbandsnätet ut för 18 mnkr. I juni beviljades bidrag för en satsning på bredbandsutbyggnad på landsbygden. Projektets mål är att få in 800 intresseanmälningar. Hittills har det kommit in 199 stycken.

Ett beslutsunderlag för ett eventuellt bygge av två nya vindkraftverk på Spjutåsberget håller på att tas fram. Nödvändiga tillstånd och avtal är klara och enligt tillståndet ska projektet vara genomfört senast 2019.

Under 2016 påbörjades bygget av 30 laddstolpar för elbilar på 22 platser runt om i Härnösands kommun. Fram till 2019 ska det totalt skapas 60 nya laddpunkter för elbilar.

MILJÖPÅVERKAN OCH HÅLLBARHET I januari började bygget av en ny biogasanläggning och i december genomfördes en provdrift. En extra tankningsmöjlighet för fordonsgas har installerats i Äland som backup till tankstationen i Härnösand.

En ny, miljöstyrande taxa för fastighetsrenhållning har införts och i samband med det valde många att gå över till flerfackskärl.

Samarbetet med Arbete och Integration på kommunen har fortsatt vid Härnösands kretsloppspark. Sedan sommaren 2016 är det också möjligt att lämna in textilier till återvinning där.

För femtonde året i rad har HEMAB tilldelats den högsta kreditvärdighet ett företag kan få, trippel-a (AAA), av kreditvärderingsföretaget Bisnode.

I slutet av 2016 började kundtrén byggas om för att förbättra möjligheterna att ta emot kunder på ett praktiskt, välkommande och trevligt sätt.

EKONOMI

ÅRETS RESULTAT ● **TABELL 1** Koncernens nettoomsättning uppgick till 322,4 mnkr och resultatet före skatt blev 20,2 mnkr. Budgeterade investeringar för 2016 var 97 mnkr, varav cirka 35 mnkr till biogasanläggningen i Åland och resterande medel främst till reinvesteringar i befintliga ledningar och anläggningar. Utöver det har investeringar gjorts i Stormon Vindkraftverk samt i fiberanslutningar vilket gör att årets investeringar för koncernen uppgår till 136,7 mnkr.

FRAMTIDEN

Under våren 2016 beslutade HEMAB:s styrelse om en ny vision som lyder: "Vi skapar innovativ samhällsnytta för ett attraktivt och hållbart Härnösand". Hållbarhetsarbetet omfattar såväl ekonomiska som ekologiska och sociala perspektiv och det arbetet kommer att få ökat fokus.

Biogasanläggningen i Åland startades och började producera fordonsgas i januari 2017 och därmed sluts det lokala kretsloppet fullt ut.

Arbetet med att utöka verksamhetsområdet för vatten och avlopp till Södra Härnön fortsätter under 2017 och ska enligt planen vara klart vid utgången av 2018.

Tabeller HÄRNÖSAND ENERGI OCH MILJÖ AB● **1 RESULTATRÄKNING (MNKR)**

	2016	2015
Intäkter	362,1	325,8
Kostnader	-264,8	-233,6
Avskrivningar	-68,7	-53,6
Finansiella intäkter	0,6	0,3
Finansiella kostnader	-9,0	-9,0
Nedskrivningar anläggningstillgångar	0,0	-10,1
Rörelseresultat efter finansnetto	20,2	19,7
Extraordinära kostnader	0,0	0,0
Skatt	-4,6	-4,2
ÅRETS RESULTAT	15,7	15,6

Räddningstjänsten Höga Kusten–Ådalen

VERKSAMHETEN

Räddningstjänsten Höga Kusten–Ådalen är ett kommunalförbund mellan Sollefteå, Kramfors och Härnösand. Förbundet skall svara för den gemensamma verksamheten inom området skydd mot olyckor åt medlemskommunerna, i enlighet med vad som åligger var och en.

Förbundet har en övergripande verksamhetsplan som utgår från handlingsprogrammet för skydd mot olyckor. Verksamhetsplanen innehåller fyra verksamhetsmål varav tre har uppnåtts.

Mål 1. Under 2016 ska 100 procent av inkommande larm som definieras som räddningstjänst rendera en insats.

Resultat: Organisationen har haft resurser tillgängliga för alla insatser, 1 458 stycken, som definierats som räddningstjänst. Antalet ligger i samma storleksordning som 2014 och 2015. Målet anses uppfyllt.

Mål 2. Minst 130 tillsyner ska utföras under året.

Resultat: Under året har 97 ärenden gällande tillsyn handlagts. Att antalet understiger det planerade antalet beror främst på vakanser. Målet anses inte uppfyllt.

Mål 3. Minst 1 200 personer ska utbildas under året.

Resultat: Under året har 1 624 personer genomgått olika olycksförebyggande utbildningar. Målet anses uppfyllt.

Mål 4: Under 2016 ska förbundet träffa minst 2 000 barn och ungdomar.

Resultat: Träffar har skett med drygt 2 500 barn och ungdomar i samband med utbildningar och informationstillfällen. Målet anses uppfyllt.

VIKTIGA HÄNDELSER

Den största förändringen är att en ny organisation har antagits. Det har gjorts efter önskemål från personalen och med ambitionen att skapa en större tydlighet och bättre samordning inom förbundet. Fyra enhetschefer har rekryterats till de nya tjänsterna och tre av dem har tillträtt i slutet av året.

Under 2016 trädde ett nytt handlingsprogram i kraft. En förhoppning är att räddningstjänstens olycksförebyggande verksamhet kan integreras mer med den övriga kommunverksamhetens förebyggande arbete kring säkerhet och trygghet. Fokus under de kommande fyra åren är att sprida kunskap om säkerhets- och trygghetskapande åtgärder till barn och ungdomar.

EKONOMI

ÅRETS RESULTAT ● TABELL 1 Förbundet visar ett överskott på 1,5 mnkr. Det beror till stor del på att intäkterna har ökat med nästan 1 mnkr jämfört med budget. Av förbundets totala intäkter är cirka 90 procent bidrag från medlemskommunerna. Resterande intäkter är avgifter i samband med myndighetsutövning, försäljning av olika tjänster och utbildningar som förbundet erbjuder samt en del ersättningar för till exempel hyror.

Under året har intäkterna för automatlarm varit 0,5 mnkr högre än budgeterat vilket även är högre jämfört med föregående år. Det beror både på att fler objekt har tillkommit, vilket renderar fler årsavgifter, och att antalet felaktiga larm har ökat. Det kan poängteras att enstaka objekt står för ett stort antal felaktiga larm.

Intäkterna för utbildning har överstigit budget med 0,4 mnkr, en ökning på närmare 0,35 mnkr. En av anledningarna är att fler deltagare har utbildats i Heta arbeten.

Förrättningsavgifterna har varit något lägre än budgeterat, beroende på vakanser inom organisationen. De är även något lägre än fjolårets siffror. Inför året beslutades om en höjning av taxan för tillsyn, vilket vid planenlig verksamhet borde ha renderat en högre intäkt.

Ingen större försäljning av egendom har skett, till skillnad från förra året då en båt och en bandvagn såldes. Det gör att de totala intäkterna endast är något högre än 2015 även om de överstiger budget med cirka 1 mnkr.

Av förbundets totala kostnader består 75 procent av personalkostnader. Resterande 25 procent är framför allt driftskostnader, till exempel hyror, underhåll och drift av maskiner och inventarier, avgift till SOS Alarm AB, inköp av arbetskläder, larmkostnader, bränsle, försäkringar, datakommunikation samt avskrivningar eller andra finansiella kostnader.

Kostnaderna för avgångsvederlag till den avgående räddningschefen är bokförda under 2016 enligt gällande principer. Personalkostnaderna ligger därför något högre än budgeterat trots att det finns vakanser efter pensionsavgångar och uppsägningar.

Andra orsaker till det positiva resultatet är att avskrivningarna är lägre än budgeterat. Det beror på att den enskilt största investeringen, en lastväxlare, färdigställdes i slutet av året.

Förbundet har haft tre finansiella mål som alla utgår från god ekonomisk hushållning. Samtliga mål har uppnåtts.

Mål 1. Årets resultat ska uppgå till minst 0,01 procent av omsättningen.

Resultat: Årets resultat är ett överskott på cirka 1,5 mnkr. Målet anses uppfyllt.

Mål 2. Årets avskrivningar ska inte överskrida budgeterad avskrivning.

Resultat: Årets avskrivningar är 3,22 mnkr mot budgeterade 3,67 mnkr. Målet anses uppfyllt.

Mål 3. Årets investeringar ska göras med eget kapital.

Resultat: Alla investeringar har skett med eget kapital. Målet anses uppfyllt.

FRAMTIDEN

Den största utmaningen för förbundet är att behålla och rekrytera räddningstjänstpersonal i beredskap, deltidsbrandmän. På flera orter finns det flera vakanser som har visat sig svåra att fylla. För heltidsorganisationen ligger fokus på att förbättra den interna utbildningsverksamheten samt att bredda det förebyggande arbetet, samtidigt som det goda arbete som redan utförs ska bibehållas. Räddningstjänstens ambition är att arbeta ännu tydligare med att få människor att på alla sätt må bättre. Det leder i framtiden till färre olyckor och ett tryggare och säkrare samhälle.

Tabeller RÄDDNINGSTJÄNSTEN HÖGA KUSTEN-ÅDALEN

1 RESULTATRÄKNING (MNKR)	2016	2015
Intäkter	81,0	78,0
Kostnader	-75,9	-73,7
Avskrivningar	-3,2	-3,5
Finansiella intäkter	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-0,3	-0,4
Nedskrivningar anläggningstillgångar	0,0	0,0
Rörelseresultat efter finansnetto	1,5	0,5
Extraordinära kostnader	0,0	0,0
Skatt	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT	1,5	0,5

Finansiella rapporter
2016

Resultaträkning (MNKR)

(MNKR)	NOT	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Verksamhetens intäkter	1	405,0	285,8	855,1	699,7
Verksamhetens kostnader	2	-1 821,7	-1 675,6	-2 128,7	-1 953,3
Jämförelsestörande poster	3	-9,6	21,3	-2,0	21,3
Avskrivningar	4	-39,9	-32,7	-134,0	-121,0
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER		-1 466,1	-1 401,3	-1 409,6	-1 353,3
Skatteintäkter	5	1 112,9	1 072,8	1 112,9	1 072,8
Generella statsbidrag o utjämning	6	372,9	341,2	372,9	341,2
Finansiella intäkter	7	7,3	5,2	3,1	1,0
Finansiella kostnader	8	-12,3	-16,7	-30,2	-37,1
Jämförelsestörande finansiella poster					
RESULTAT FÖRE EXTRAORDINÄRA POSTER		14,6	1,3	49,1	24,6
Skattekostnad	9	0,0	0,0	-4,6	-4,2
ÅRETS RESULTAT		14,6	1,3	44,5	20,4

Balansräkning

TILLGÅNGAR (MNKR)

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	NOT	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	10	0,0	0,0	0,1	0,1
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Byggnader, mark och tekn. anlägg.	11	523,4	510,4	2 117,3	2 059,9
Maskiner och inventarier	12	53,4	43,7	139,8	127,8
SUMMA MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		576,8	554,1	2 257,1	2 187,7
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>					
Andelar i koncern- och intresseftg m fl	13	190,7	200,1	18,8	28,5
Fordr. hos koncern- och intresseftg m fl	14	5,6	6,6	16,5	6,8
SUMMA FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		196,3	206,7	27,7	35,3
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		773,1	760,8	2 284,8	2 223,0
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR	NOT	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Förråd mm	15	0,1	0,1	5,4	5,6
Kortfristiga fordringar	16	150,1	127,6	197,1	181,9
Kassa och bank	17	28,5	67,2	113,8	132,8
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		178,7	194,9	316,3	320,3
SUMMA TILLGÅNGAR		951,8	955,7	2 608,7	2 543,3

Balansräkning

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER (MNKR)

EGET KAPITAL	NOT	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Ingående eget kapital		-201,8	-203,1	80,6	60,2
Årets resultat		14,6	1,3	44,5	20,4
SUMMA EGET KAPITAL	18	-187,3	-201,8	125,1	80,6

AVSÄTTNINGAR	NOT	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Avsättning för pensioner	19	619,8	632,1	629,5	641,2
Andra avsättningar	20	3,2	7,6	20,1	22,8
Latent skatt		0,0	0,0	80,2	73,5
SUMMA AVSÄTTNINGAR		623,0	639,7	729,8	737,5

SKULDER	NOT	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Långfristiga skulder	21	29,9	129,7	1 133,2	1213,8
Kortfristiga skulder	22	486,2	388,1	620,6	511,5
SUMMA SKULDER		516,1	517,9	1 753,8	1 725,3

SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		951,8	955,7	2 608,7	2 543,3

STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER

Borgensåtaganden	23	1 197,8	1 177,8	1 197,8	1 177,8
Ansvarsförbindelser	24	1 393,5	1 192,3	1 393,5	1 192,7

Kassaflödesrapport (MNKR)

DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	NOT	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERNEN 2016	KONCERNEN 2015
Årets resultat		14,6	1,3	44,5	20,4
Justering för av- och nedskrivning		39,9	32,7	134,0	121,2
Justering för gjorda avsättningar		-12,3	-9,5	-11,7	-10,6
Justering för ianspråktaga avsättningar		-4,1	3,5	-2,7	0,0
Ej likviditetspåverkande poster	25	0,0	-13,6	0,0	-13,6
Justering för uppskjuten skatt		0,0	0,0	4,6	4,1
MEDEL FRÅN VERKSAMHETEN FÖRE FÖRÄNDRING AV RÖRELSEKAPITAL		38,0	14,4	168,7	121,5
Ökning (-) / Minskning (+) förråd och varulager		0,0	0,0	0,2	2,2
Ökning (-) / Minskning (+) kortfristiga fordringar		-22,5	-22,5	-15,2	-26,4
Ökning (+) / Minskning (-) kortfristiga skulder		120,8	86,7	109,1	166,5
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		136,3	78,6	262,8	263,8
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella anläggningstillgångar		-64,6	-132,3	-216,5	-288,9
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		2,0	0,3	13,2	1,5
Bidrag till materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,1
Investering i finansiella anläggningstillgångar		0,0	-13,8	0,0	-14,7
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN		-62,6	-145,8	-203,3	-302,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Ökning långfristiga fordringar		0,0	0,0	2,1	0,0
Minskning av långfristiga fordringar		1,0	-0,4	0,0	0,0
Långfristig upplåning		-100,0	100,0	-80,6	103,3
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		-99,0	99,6	-78,5	103,3
ÅRETS KASSAFLÖDE		-25,3	32,4	-19,0	65,1
Likvida medel vid årets början		32,7	0,3	132,8	67,7
Likvida medel vid årets slut		7,4	32,7	113,8	132,8
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		-25,3	32,4	-19,0	65,1

Noter (MNKR)

NOT 1 VERKSAMHETENS INTÄKTER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Försäljningsintäkter	20,9	18,1	471,2	432,1
Taxor och avgifter	41,6	42,1	41,6	42,1
Hyror och arrenden	35,9	34,5	35,9	34,5
Bidrag	272,2	159,2	272,2	159,2
Försäljning verksamhet	31,9	30,9	31,9	30,9
Övrigt	2,5	1,0	2,5	1,0
SUMMA VERKSAMHETENS INTÄKTER	405,0	285,8	855,1	699,7

NOT 2 VERKSAMHETENS KOSTNADER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Bidrag	-73,3	-66,7	-73,3	-66,7
Bränsle, energi o vatten	-9,9	-9,4	-9,9	-9,4
Entreprenader och köp av verksamhet, varav	-279,9	-244,6	-279,9	-244,6
<i>Åldreomsorg</i>	-54,3	-52,4	-54,3	-52,4
<i>Barn o ungdomsvård</i>	-36,4	-12,5	-36,4	-12,5
<i>Förskola</i>	-35,3	-34,4	-35,3	-34,4
<i>Gator, vägar och parker</i>	-27,0	-26,1	-27,0	-26,1
<i>Räddningstjänst</i>	-22,9	-22,1	-22,9	-22,1
<i>Kollektivtrafik</i>	-22,5	-23,9	-22,5	-23,9
<i>Gymnasie</i>	-22,3	-21,9	-22,3	-21,9
<i>Grundskola</i>	-17,4	-12,8	-17,4	-12,8
<i>Övrigt</i>	-16,6	-17,9	-16,6	-17,9
<i>Externa boenden SoL o LSS</i>	-9,0	-7,2	-9,0	-7,2
<i>Personlig assistans</i>	-8,9	-8,0	-8,9	-8,0
<i>Vård vuxna missbruk</i>	-7,2	-5,4	-7,2	-5,4
Tjänster	-46,6	-41,9	-46,6	-41,9
Löner, ersättningar och sociala avgifter	-1 035,9	-960,6	-1 052,3	-960,6
Pensioner inkl löneskatt	-51,3	-43,5	-53,4	-43,5
Lokalhyror	-175,2	-167,6	-175,2	-167,6
Material	-71,4	-64,2	-71,4	-64,2
Övriga verksamhetskostnader	-78,2	-77,1	-366,8	-354,8
SUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER	-1 821,7	-1 675,6	-2 128,7	-1 953,3

NOT 3 JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Gottgörelse pensionsstiftelsen	0,0	13,6	0,0	13,6
Återbetalning av försäkringar AFA	0,0	11,7	0,0	11,7
Bidrag Härnösandshus	-7,6	-	0,0	-
Bidrag Technichus	-2,0	-4,0	-2,0	-4,0
SUMMA JÄMFÖRELSESTÖRANDE KOSTNADER	-9,6	21,3	-2,0	21,3

Noter (MNKR)

NOT 4 AVSKRIVNINGAR (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Avskrivningar	-39,9	-30,5	-130,7	-116,4
Nedskrivning fastigheter hos AB Härnösandshus	-	0,0	-3,3	-2,4
Nedskrivning planetarium	-	-0,6	-	-0,6
Nedskrivning datorer	-	-1,6	-	-1,6
SUMMA AVSKRIVNINGAR	-39,9	-32,7	-134,0	-121,0

NOT 5 SKATTEINTÄKTER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Kommunalskatt	1 117,0	1 073,6	1 117,0	1 073,6
Avräkning kommunalskatt				
– slutavräkning föregående år	1,0	-1,9	1,0	-1,9
– preliminär avräkning innevarande år	-5,2	1,1	-5,2	1,1
SUMMA SKATTEINTÄKTER	1 112,9	1 072,8	1 112,9	1 072,8

NOT 6 GENERELLA STATSBI DRAG OCH UTJÄMNING (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Inkomstutjämning	280,4	250,2	280,4	250,2
Strukturbidrag	0,0	2,6	0,0	2,6
Bidrag för LSS-utjämning	46,3	45,0	46,3	45,0
Kommunal fastighetsavgift	43,4	42,6	43,4	42,6
Tillfälligt statsbidrag mottagning av flyktingar	10,8	7,5	10,8	7,5
Regleringsavgift	-0,9	-1,0	-0,9	-1,0
Kostnadsutjämning	-7,2	-5,7	-7,2	-5,7
SUMMA GENERELLA STATSBI DRAG OCH UTJÄMNINGSBI DRAG	372,9	341,2	372,9	341,2

NOT 7 FINANSIELLA INTÄKTER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Utdelning aktier	0,0	0,0	0,0	0,0
Överskottsutdelning Kommuninvest	1,9	-	1,9	-
Ränteintäkter	0,2	0,2	0,9	0,7
Ränteintäkter från bolagen	0,1	0,1	0,0	0,0
Borgensprovision från bolagen	4,9	4,6	0,1	0,0
Andel i intresseföretag	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,3	0,3	0,3	0,3
SUMMA FINANSIELLA INTÄKTER	7,3	5,2	3,1	1,0

Noter (MNKR)

NOT 8 FINANSIELLA KOSTNADER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Låneräntor	0,0	-0,2	-17,9	-20,5
Ränta pensionsskuld	-1,2	-1,6	-1,3	-1,7
Ränta pensionsskuld garantipension och visstidspens.	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränta pensionsskuld ansvarsförbindelse	-10,9	-14,7	-10,9	-14,7
Övriga finansiella kostnader	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
SUMMA FINANSIELLA KOSTNADER	-12,3	-16,7	-30,2	-37,1

NOT 9 SKATTEKOSTNAD (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Uppskjuten skatt	0,0	0,0	-4,6	-4,2
SUMMA SKATTEKOSTNAD	0,0	0,0	-4,6	-4,2

NOT 10 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Ingående anskaffningsvärde	0,0	0,0	9,0	9,0
Årets investeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0,0	0,0	9,0	9,0
Ingående ackumulerade avskrivningar	0,0	0,0	-8,9	-8,8
Årets avskrivningar	0,0	0,0	0,0	-0,1
Utgående akumulerade avskrivningar	0,0	0,0	-8,9	-8,9
UTGÅENDE BOKFÖRT VÄRDE	0,0	0,0	0,1	0,1

Noter (MNKR)

NOT 11 BYGGNADER, MARK OCH TEKN. ANLÄGGN. (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Ingående anskaffningsvärde	770,5	657,1	3 429,0	3 183,5
Årets investeringar	43,2	113,6	177,5	280,6
Försäljning	-1,0	-0,2	-16,1	-2,1
Utrangeringar	-0,7	0,0	-0,7	0,0
Omklassificeringar till maskiner o inventarier	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering från fg. år	0,0	0,0	0,0	-33,0
UTGÅENDE ACKUMULERADE ANSKAFFNINGSVÄRDEN	812,0	770,5	5 89,7	3 429,0
Ingående ackumulerade avskrivningar	-260,2	-237,6	-1 369,2	-1 273,8
Årets avskrivningar	-28,4	-22,6	-94,4	-83,0
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	-13,0	-2,4
Utrangering	-0,1	0,0	1,6	-10,0
Försäljning	0,0	0,0	2,5	-
UTGÅENDE AKUMULERADE AVSKRIVNINGAR	-288,7	-260,2	-1 472,5	-1 369,2
UTGÅENDE BOKFÖRT VÄRDE	523,4	510,4	2 117,3	2 059,9
Fördelning per område:				
– markreserv	24,4	19,5	797,9	19,5
– verksamh.fastigheter	91,6	95,1	91,6	888,0
– fastigheter för affärsverksamhet (va-verk, hamnar)	36,5	36,1	39,4	117,1
– publika fastigheter (gator, vägar, parker)	344,3	309,1	344,3	309,1
– tomträttsmark	4,3	4,3	4,3	4,3
– exploateringsmark	2,8	0,2	2,8	0,2
– tekniska anläggningar (fjärrvärmeanläggning, reningsanläggning m.m.)	-	-	730,6	586,4
– pågående arbete	19,5	46,2	106,3	135,4
UTGÅENDE BOKFÖRT VÄRDE	523,4	510,4	2 117,3	2 059,9

Noter (MNKR)

NOT 12 MASKINER OCH INVENTARIER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Ingående anskaffningsvärden	193,0	176,6	422,4	385,1
Årets anskaffningar	21,4	18,7	39,0	41,3
Försäljningar/Utrangeringar/Nedskrivningar	-0,2	-2,3	-3,3	-4,0
UTGÅENDE ACKUMULERADE ANSKAFFNINGSVÄRDEN	214,2	193,0	458,1	422,4
Ingående avskrivningar	-149,3	-141,4	-294,6	-273,5
Årets avskrivningar	-11,5	-7,9	-25,8	-22,7
Försäljning / utrangeringar	0,0	0,0	2,8	1,6
Nedskrivning inventarier	0,0	0,0	-0,7	0,0
UTGÅENDE ACKUMULERADE AVSKRIVNINGAR	-160,8	-149,3	-318,3	-294,6
UTGÅENDE BOKFÖRT VÄRDE	53,4	43,7	139,8	127,8
Fördelning per område:				
– inventarier	33,5	25,1	88,1	78,5
– maskiner o fordon	2,0	1,6	33,9	32,3
– förbättringsutgift i annans fastighet	15,6	16,7	15,6	16,7
– pågående arbete	2,4	0,4	2,4	0,4
UTGÅENDE BOKFÖRT VÄRDE	53,4	43,7	139,8	127,8

NOT 13 ANDELAR I KONCERN- OCH INTRESSEFÖRETAG M FL (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Härnösands Energi & Miljö AB	50,1	50,1	0,0	0,0
AB Härnösands shus	127,5	127,5	0,0	0,0
Härnösand Invest AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Kommuninvest i Sverige AB	12,9	22,3	12,9	22,3
Technichus AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostkustbanan AB	0,0	0,0	0,0	0,0
HögaKusten Destination AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Kommunbränsle i Ådalen AB	0,0	0,0	3,5	4,2
ServaNet AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga långfristiga värdepappersinnehav	0,0	0,0	2,2	1,8
SUMMA ANDELAR I KONCERN- OCH INTRESSEFÖRETAG M FL	190,7	200,1	18,8	28,5

NOT 14 FORDRINGAR HOS KONCERN- & INTRESSEFÖRETAG M FL (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
AB Härnösand Kommunfastigheter	1,5	2,5	0,0	0,1
Förlagsbevis Kommuninvest i Sverige AB	3,7	3,7	3,7	3,7
Västernorrlands Länstrafik AB	0,4	0,4	0,4	0,4
Fordran Servanet	0,0	0,0	1,0	1,0
Investeringsbidrag Vågmannen	0,0	0,0	7,6	0,0
Uppskjuten skattefordran	0,0	0,0	3,8	1,7
SUMMA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR HOS KONCERN MFL	5,6	6,6	16,5	6,8

Noter (MNKR)

NOT 15 FÖRRÅD MM (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Exploateringsmark	0,1	0,1	0,1	0,1
Varulager	0,0	0,0	5,3	5,5
SUMMA FÖRRÅD MM	0,1	0,1	5,4	5,6

NOT 16 KORTFRISTIGA FORDRINGAR (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Kundfordringar	10,0	9,4	16,0	16,3
Statsbidragsfordringar	38,7	26,9	38,7	26,9
Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	67,6	56,8	105,4	96,2
Upplupna skatteintäkter	18,0	16,4	18,2	16,7
Momsfodran	14,0	15,7	15,0	17,7
Övriga kortfristiga fordringar	1,7	2,4	3,6	8,1
SUMMA KORTFRISTIGA FORDRINGAR	150,1	127,6	197,1	181,9

NOT 17 KASSA OCH BANK (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Kassa, bank och postgiro	0,1	0,1	85,5	65,7
Koncernkonto totalt	28,5	67,1	28,4	67,1
Fördelat koncernkonto:				
– Härnösands kommun	7,7	33,0	7,7	33,0
– Härnösand Energi & Miljö AB	13,0	27,0	13,0	27,0
– Härnösandshus AB	7,0	5,6	7,0	5,6
– Härnösand Näringsliv AB	0,1	0,1	0,1	0,1
– Technichus	0,2	1,1	0,2	1,1
– Invest i Härnösand AB	0,4	0,3	0,4	0,3
SUMMA KASSA OCH BANK	28,5	67,2	113,8	132,8

NOT 18 EGET KAPITAL (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Balanserat resultat	-201,8	-203,1	80,6	60,2
Årets resultat	14,6	1,3	44,5	20,4
UTGÅENDE EGET KAPITAL	-187,3	-201,8	125,1	80,6
Egna kapitalet består av				
– anläggningsskapital	120,2	-8,6	383,6	273,3
– rörelsekapital	-307,5	-193,2	-258,5	-192,7
SUMMA	-187,3	-201,8	125,1	80,6

Noter (MNKR)

NOT 19 AVSÄTTNINGAR PENSIONER

Härnösands kommun har sedan 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen. Härnösands kommun har sedan 2009 en del av pensionsåtagande (pensioner för personer födda till och med 1942) tryggt i Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse.

PENSIONER (MNRK)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
<i>Pensioner intjänade till och med 1997</i>				
Ingående avsättning inkl. löneskatt	780,2	811,5	780,2	811,5
Ränte- och basbeloppsuppräknig	8,8	11,8	8,8	11,8
Förändring diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrig post	-6,3	-6,8	-6,3	-6,8
Pensionsutbetalningar	-31,6	-30,2	-31,6	-30,2
Förändring av löneskatt	-7,1	-6,1	-7,1	-6,1
UTGÅENDE AVSÄTTNING INKL. LÖNESKATT	743,9	780,2	743,9	780,2
<i>Pensioner intjänade från och med 1998</i>				
Ingående avsättning inkl. löneskatt	100,3	93,8	100,3	93,8
Nyintjänad pension	10,0	6,4	10,0	6,4
Ränte- och basbeloppsuppräknig	1,0	1,3	1,0	1,3
Förändring diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga poster	1,2	1,0	1,2	1,0
Pensionsutbetalningar	-3,8	-3,4	-3,8	-3,4
Förändring av löneskatt	2,0	1,3	2,0	1,3
UTGÅENDE AVSÄTTNING INKL. LÖNESKATT	110,7	100,3	110,7	100,3
<i>Särskild avtalspension och visstidspension</i>				
Ingående avsättning inkl. löneskatt	0,8	1,2	0,8	1,2
Nyintjänad pension	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring av diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga poster	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Pensionsutbetalningar	-0,1	-0,4	-0,1	-0,4
Förändring av löneskatt	0,0	-0,1	0,0	-0,1
UTGÅENDE AVSÄTTNING INKL. LÖNESKATT	0,6	0,8	0,6	0,8
<i>Pensioner OPF-KL</i>				
Ingående avsättning inkl. löneskatt	0,2	0,0	0,2	0,0
Intjänat	0,1	0,2	0,1	0,2
Förändring av löneskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
UTGÅENDE AVSÄTTNING INKL. LÖNESKATT	0,3	0,2	0,3	0,2
SUMMA UTGÅENDE AVSÄTTNING INKL. LÖNESKATT	855,5	881,4	855,5	881,4

Noter (MNKR)

PENSIONER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse	-195,3	-208,9	-195,3	-208,9
Löneskatt	-40,4	-40,4	-40,4	-40,4
SUMMA UTGÅENDE AVSÄTTNING INKL LÖNESKATT OCH PENSIONSSTIFTELSE	619,8	632,1	619,8	632,1
Stiftelsens anskaffningsvärderade egna kapital	-220,8	-216,3	-220,8	-216,3
Långfristig fordran löneskatt	-40,4	-40,4	-40,4	-40,4
Återlånade medel	594,2	624,8	594,2	624,8
Aktualiseringsgrad	90,0 %	88,0 %	90,0 %	88,0 %
<i>Avsättning pensioner för Räddningstjänsten</i>				
Ingående avsättning	-	-	9,1	8,4
Årets avsättning	-	-	0,8	0,8
Årets utbetalning	-	-	-0,4	-0,3
Ränte- och basbeloppsuppräknig	-	-	0,1	0,1
Övriga förändringar netto	-	-	0,0	0,0
Utgående avsättning	-	-	9,6	9,0
Löneskatt	-	-	0,1	0,1
SUMMA INKLUSIVE LÖNESKATT	-	-	9,7	9,1
AVSÄTTNINGAR PENSIONER INKL. KONCERNBOLAGEN	619,8	632,1	629,5	641,2

Noter (MNKR)

NOT 20 ANDRA AVSÄTTNINGAR (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
<i>Lokala investeringsprogrammet (LIP)</i>				
Ingående värde	1,5	1,5	1,5	1,5
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
UTGÅENDE AVSÄTTNING	1,5	1,5	1,5	1,5
<i>Överenskommelser</i>				
Ingående värde	0,3	1,6	0,3	1,6
Ny avstättning	0,0	0,0	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	-0,2	-1,3	-0,2	-1,3
UTGÅENDE AVSÄTTNING	0,1	0,3	0,1	0,3
<i>Tvist Kastellskolan</i>				
Ingående värde	1,6	1,0	1,6	1,0
Ny avstättning	0,0	0,6	0,0	0,6
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
UTGÅENDE AVSÄTTNING	1,6	1,6	1,6	1,6
<i>Tvist Hot burger</i>				
Ingående värde	0,6	0,0	0,6	0,0
lanspråktaga avsättningar	-0,6	0,0	-0,6	0,0
Ny avsättning	0,0	0,6	0,0	0,6
UTGÅENDE AVSÄTTNING	0,0	0,6	0,0	0,6
<i>Avsättning personal</i>				
Ingående värde	3,6	0,0	3,6	0,0
lanspråktaga avsättningar	-3,6	0,0	-3,6	0,0
Ny avsättning	0,0	3,6	0,0	3,6
UTGÅENDE AVSÄTTNING	0,0	3,6	0,0	3,6

Noter (MNRK)

(MNRK)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
<i>Garantikostnader (AB Härnösandshus)</i>				
Ingående värde	-	-	0,3	0,3
lanspråktaga avsättningar	-	-	0,0	0,0
UTGÅENDE AVSÄTTNING	-	-	0,3	0,3
<i>Deponiyta 1 (Hemab)</i>				
Ingående värde	-	-	5,0	12,8
Nya avsättningar	-	-	1,3	2,9
lanspråktaga avsättningar	-	-	-5,1	-10,7
UTGÅENDE AVSÄTTNING	-	-	1,2	5,0
<i>Deponiyta 2 (Hemab)</i>				
Ingående värde	-	-	4,0	3,5
Nya avsättningar	-	-	2,6	0,5
UTGÅENDE AVSÄTTNING	-	-	6,6	4,0
<i>Vindkraft Vårdkasen (Hemab)</i>				
Ingående värde	-	-	0,8	0,7
Nya avsättningar	-	-	0,0	0,1
lanspråktaga avsättningar	-	-	-0,1	0,0
UTGÅENDE AVSÄTTNING	-	-	0,7	0,8
<i>Fondering Vatten (Hemab)</i>				
Ingående värde	-	-	4,0	2,0
Nya avsättningar	-	-	3,0	2,0
lanspråktaga avsättningar	-	-	0,0	0,0
UTGÅENDE AVSÄTTNING	-	-	7,0	4,0
<i>Avsättning vattenskador (Hemab)</i>				
Ingående värde	-	-	1,1	1,1
Nya avsättningar	-	-	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	-	-	0,0	0,0
UTGÅENDE AVSÄTTNING	-	-	1,1	1,1
TOTAL (MNRK)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Totalt ingående värde avsättningar	7,6	4,1	22,8	24,5
Totalt förändringar	-4,3	3,4	-2,7	-1,7
TOTAL UTGÅENDE AVSÄTTNINGAR	3,2	7,6	20,1	22,8

Noter (MNKR)

NOT 21 LÅNGFRISTIGA SKULDER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Lån i banker och kreditinstitut	0,0	100,0	1 048,1	1 122,6
Övriga långfristiga skulder	0,0	0,0	55,2	61,5
<i>Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut</i>				
Genomsnittlig ränta	-0,10 %	0,14 %	-	-
Genomsnittlig räntebindningstid	90 dagar	90 dagar	-	-
<i>Lån som förfaller inom</i>				
– 1 år (redovisas som kortfristig skuld)	150,0	50,0	174,2	65,9
– 2-5 år	0,0	100,0	82,7	163,5
<i>Förutbetalda intäkter som regleras över flera år</i>				
Investeringsbidrag	29,9	29,7	29,9	29,7
– Återstående antal år (snitt)	20,9	22,0	20,9	22,0
SUMMA LÅNGFRISTIGA SKULDER	29,9	129,7	1 133,2	1 213,8

NOT 22 KORTFRISTIGA SKULDER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Kortfristiga skulder till kreditinstitut o kunder	153,8	65,6	179,0	87,6
Skulder inom koncernkontot	21,2	34,5	21,2	34,5
Leverantörsskulder	50,0	22,4	83,2	51,0
Personalens skatter, avgifter o löneavdrag	17,5	16,1	23,3	20,9
Övriga kortfristiga skulder	1,2	9,2	0,3	10,3
Semesterlöneskuld och upplupna löner	75,2	76,2	79,2	79,6
Årets pensioner avgiftsbestämd del inkl löneskatt	44,2	41,0	45,0	41,0
Statlig tillfälligt generellt bidrag flyktnings	51,3	62,1	51,3	62,1
Upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	71,9	60,9	138,3	124,4
SUMMA KORTFRISTIGA SKULDER	486,2	388,1	620,6	511,5

Noter (MNKR)

NOT 23 BORGENSÅTAGANDEN (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Borgen i kommunala bolag	1 173,5	1 151,1	1173,5	1 151,1
Borgensåtagande egna hem	0,3	0,6	0,3	0,6
Övriga förpliktelser	24,0	26,1	24,0	26,1
SUMMA BORGENSÅTAGANDEN	1197,8	1177,8	1197,8	1 177,8

Härnösands kommun har i december 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Samtliga 274 kommuner som per 2012-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga dessa kommuner har ingåtts ett avtal om hur ansvaret skall fördelas på varje medlemskommun vid ett eventuellt infriande av borgensansvaret. Principerna för denna fördelning sker efter en beräkningsmodell grundad på samtliga medlemskommuners respektive ägarandel i Kommuninvest. Härnösands kommun hade vid årsskiftet 2011/2012 en ägarandel i Kommuninvest som uppgick till 0,36 procent.

NOT 24 ANSVARSFÖRBINDELSER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Tilläggsupplysning garantibelopp				
Prognos garantibelopp Fastigo inom 1 år	-	-	-	0,2
Prognos garantibelopp Fastigo senare än 1 år men inom 5 år	-	-	-	0,0
Prognos garantibelopp Fastigo senare än 5 år	-	-	-	0,2
Tilläggsupplysning operationell leasing				
Prognos leasingavgifter inom 1 år	0,9	0,7	0,9	0,7
Prognos leasingavgifter senare än 1 år men inom 5 år	1,0	0,7	1,0	0,7
Prognos leasingavgifter senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilläggsupplysning hyresavtal längre än tre år				
Prognos hyresavgifter inom 1 år	159,4	136,8	159,4	136,8
Prognos hyresavgifter senare än 1 år men inom 5 år	601,3	523,9	601,3	523,9
Prognos hyresavgifter senare än 5 år	619,7	525,0	619,7	525,0
Tilläggsupplysning medfinansiering EU-projekt				
EU-projekt budgeterat inom 1 år	5,2	2,0	5,2	2,0
EU-projekt budgeterat senare än 1 år men inom 5 år	6,0	3,2	6,0	3,2
EU-projekt budgeterat senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
SUMMA ANSVARSFÖRBINDELSER	1 393,5	1 192,3	1 393,5	1 192,7

NOT 25 EJ LIKVIDITETSPÅVERKANDE POSTER (MNKR)	KOMMUN 2016	KOMMUN 2015	KONCERN 2016	KONCERN 2015
Gottgörelse från pensionsstiftelsen	0,0	-13,6	0,0	-13,6
SUMMA EJ LIKVIDITETSPÅVERKANDE POSTER	0,0	-13,6	0,0	-13,6

Nämndernas driftsredovisning (MNKR)

(MNKR)	INTÄKTER	KOSTNADER	NETTOKOSTNAD	BUDGET	AVVIKELSE
	DEC.-16	DEC.-16	DEC.-16	DEC.-16	MOT BUDGET
Kommunstyrelse inkl kommunfullmäktige	77,9	-257,5	-179,6	-185,1	5,5
Arbetslivsnämnden	95,3	-141,4	-46,1	-47,2	1,0
Samhällsnämnden	27,8	-186,9	-159,1	-163,3	4,2
Skolnämnden	102,1	-641,6	-539,5	-539,0	-0,5
Socialnämnden	182,7	-710,2	-527,5	-532,6	5,1
SUMMA NÄMNDER	485,7	-1 937,6	-1 451,8	-1 467,2	15,3
KOMMUNGEMENSAMMA VERKSAMHETER					
Förtida upphörde av avtal	0,0	-7,6	-7,6	0,0	-7,6
Reavinst/förlust fastigheter	2,3	0,0	2,3	3,0	-0,7
Leasing internbanken	3,3	-3,5	-0,2	-3,9	3,6
Upplupna timlöner	0,0	2,6	2,6	-0,3	2,9
Övrigt	0,4	-0,8	-0,4	0,0	-0,4
Semesterlöneskuld	0,0	-1,6	-1,6	0,0	-1,6
Pensionskostnader	53,2	-51,8	1,4	15,0	-13,6
SUMMA	544,8	-2 000,2	-1 455,3	-1 453,4	-2,1

Investeringsredovisning (MNKR)

(MNKR)	INKOMSTER	UTGIFTER	NETTO	BUDGET 2016	AVVIKELSE MOT BUDGET
Kommunstyrelse	0,0	-16,7	-16,7	-10,4	-6,3
Arbetslivsnämnden	0,7	-1,8	-1,1	-1,2	0,1
Samhällsnämnden	0,9	-41,3	-40,4	-63,3	22,9
Socialnämnden	0,0	-1,3	-1,2	-2,0	0,8
Skolnämnden	0,0	-3,6	-3,6	-5,0	1,4
SUMMA	1,6	-64,6	-63,0	-81,9	18,9

Större investeringsprojekt (MNKR)

(MNKR)	INKOMSTER	UTGIFTER	NETTO
<i>Kommunstyrelse -16,7 varav:</i>			
– Fastigheter på Ön	0,0	-2,5	-2,5
– Datorer till skola och vuxenutbildning	0,0	-7,8	-7,8
– Brandlarm i skollokaler	0,0	-1,2	-1,2
	0,0	-11,5	-11,5
<i>Samhällsnämnden -41,3 varav:</i>			
– Västra Kanalbron	0,0	-6,5	-6,5
– GC Nattviken	0,0	-4,1	-4,1
– Lövudden	0,0	-8,7	-8,7
– Strandängsvägen	0,0	-2,5	-2,5
	0,0	-21,8	-21,8

Redovisningsprinciper

Härnösands kommuns årsredovisning är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Kommunen följer de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunalredovisning och strävar i övrigt efter att följa god redovisningssed, med undantag för pensionsredovisningen.

PENSIONSOSTNADER OCH PENSIONSSKULD

Lagen om kommunalredovisning anger att det endast är nyintjänade pensionsförmåner från och med 1998 som skall redovisas som en avsättning i balansräkningen (blandmodellen). Härnösands kommun har från och med 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen (fullfonderingsmodellen). Av den orsaken skiljer sig Härnösands kommuns redovisning mot andra kommuners som istället redovisar pensionsförmåner som intjänats före 1998 som ansvarsförbindelse inom linjen. Härnösand redovisar hela förändringen av pensionsåtagandet i resultaträkningen som verksamhetens kostnader och finansiella kostnader. Avsikten är att ge en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och utveckling samt en god redovisning. Därför följer Härnösands kommun inte rekommendation nummer 17.

Fullkostnadsmodellen har påverkat resultatet år 2016 positivt med 36,2 mnkr.

Härnösands kommun har ett pensionsåtagande som är tryggt med 219,1 mnkr i Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH AVSKRIVNINGAR

Som anläggningstillgång räknas en tillgång där anskaffningsvärdet uppgår till minst ett halvt basbelopp, 22 150 kr (föregående år 22 250 kr) exklusive moms, och som har en livslängd på minst tre år. Anläggningstillgångar tas i balansräkningen upp till anskaffningsvärde efter avdrag för planenliga avskrivningar. Investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar tas från och med 2010 upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod. Ej avslutade investeringar balanseras som pågående arbeten.

Kommunens avskrivningstider har fram till 2009 gjorts med vägledning av SKL:s förslag till avskrivningstider. Avskrivningar beräknas inte för mark, konst och pågående arbeten. På övriga

anläggningstillgångar sker linjär avskrivning utifrån förväntad ekonomisk livslängd. Någon anpassning av avskrivningstiderna bolagen emellan i den sammanställda redovisningen har inte skett. Kommunens investeringar från och med 2010, skrivs av utifrån nyttjandetiden. Avskrivning påbörjas den dag anläggningstillgången är färdig att tas i bruk.

Komponentavskrivningar görs på nya investeringar och som har ett värde över 1 mnkr. Korrigering av historiska värden har inte gjorts. En genomlysning planeras under 2017.

FRAM TILL OCH MED 2009 TILLÄMPAS HUVUDSAKLIGEN FÖLJANDE EKONOMISKA LIVSLÄNGDER:

Fastigheter och anläggningar	20, 33 och 50 år
Maskiner och inventarier	5-10 år
Energidistributionsanläggningar	25 år
VA-anläggningar	10, 20 och 33 år

FRÅN OCH MED 2010 TILLÄMPAS HUVUDSAKLIGEN FÖLJANDE NYTTJANDETIDER FÖR INVESTERINGAR SOM ÄR GJORDA 2010 OCH SENARE:

Fritidsanläggningar	10-60 år
Fastigheter och anläggningar	10-60 år
Parker	15 -25 år
Gatu- och belysningsanläggning	25-60 år
Maskiner och inventarier	3-10 år

KASSAFLÖDESRAPPORT

År 2010 har Rådet för kommunal redovisning utgivit en ny rekommendation (16.2, redovisning av kassaflöden). I denna rekommendation redogörs för vad som är god redovisningssed vid upprättandet av en kassaflödesrapport. Härnösands kommun följer rekommendationen.

LEASING

Från och med bokslutet 2004 redovisas all leasing i en tilläggsupplösning. Alla leasingavtal i kommunen har klassificerats som operationell leasing. Den totala leasingkostnaden för ett avtal skall vara över 43 000 kronor och löpa över mer än tre månader.

LÅNEKOSTNADER

Härnösands kommun tillämpar huvudmetoden enligt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) 15.1.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Den sammanställda redovisningen har upprättats i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Den sammanställda redovisningen för Härnösands kommun omfattar kommunen, AB Härnösandshuskoncernen (100 procent), Hemabkoncernen (100 procent) och Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen (33 procent).

KOMMUNER ÄR SKYLDIGA ATT UPPRÄTTA SAMMANSTÄLLD REDOVISNING OM:

- Kommunens andel av de kommunala koncernföretagens omsättning uppgår till 5 procent eller mer av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag eller om
- Kommunens andel av de kommunala koncernföretagens balansslutning uppgår till 5 procent eller mer av kommunens balansslutning.

För de organisationer som undantas är kommunens andel mindre än så. Eftersom dessa organisationer dessutom medför en låg risk för kommunen har bedömningen gjorts att det inte är väsentligt att konsolidera dessa organisationer i koncernens siffror.

FÖLJANDE ORGANISATIONER AVSES:

- Invest i Härnösand AB (100 procent)
- Stiftelsen läns museet i Västernorrland (30 procent)
- Technichus i Mitt Sverige AB (100 procent)
- Ostkustbanan AB (5,7 procent)
- Höga Kusten Destination AB (25 procent)

Enhetliga principer för redovisning och värdering gäller inte för den sammanställda redovisningen. Differenser kan förekomma i eget kapital mellan bolagen och den sammanställda redovisningen, vilket beror på att bolagen inte färdigställt sin årsredovisning vid upprättande av detta dokument. Justeringar redovisas som justerat

ingående eget kapital och visas inte på resultaträkningen.

INTÄKTER

SKATTEINTÄKTER Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges kommuner och landstings (SKL) decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2.

ÖVRIGA INTÄKTER Härnösands kommun tillämpar rekommendation RKR 18 från och med 2010. Rekommendationen innebär att investeringsbidrag, anslutningsavgifter, gatukostnadsersättningar tas upp som en förutbetalad intäkt, och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Ekonomisk ordlista

ANLÄGGNINGSTILLGÅNG

Tillgångar avsedd för stadigvarande innehav såsom anläggningar och inventarier.

AVSKRIVNING

Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar för att fördela kostnaden över tillgångens livslängd.

BALANSLIKVIDITET

Betalningsberedskap på kort sikt. Definieras som kvoten mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder

BALANSRÄKNING

Visar den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och hur den förändrats under året. Av balansräkningen framgår hur kommunen har använt sitt kapital (i anläggnings- och omsättningstillgångar), respektive hur kapitalet anskaffats (lång- och kortfristiga skulder samt eget kapital).

EGET KAPITAL

Skillnaden mellan tillgångar och skulder.

EXTRAORDINÄRA POSTER

Saknar tydligt samband med ordinarie verksamhet och är av sådan art att de inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet, samt uppgår till väsentligt belopp.

FINANSIELLA KOSTNADER & INTÄKTER

Poster som inte är direkt hänförliga till verksamheten, exempelvis räntor.

INTERN RÄNTA

Kalkylmässig kostnad för det kapital som utnyttjas inom en viss verksamhet.

JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER

Är kostnader och intäkter som inte tillhör den ordinarie verksamheten och som är viktig att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder.

KAPITALKOSTNAD

Benämning för internränta och avskrivningar.

KORTFRISTIGA FORDRINGAR OCH SKULDER

Skulder och fordringar som förfaller inom ett år från balansdagen.

LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR OCH SKULDER

Skulder och fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNG

Tillgångar i likvida medel och kortfristiga fordringar mm. Dessa tillgångar kan på kort sikt omsättas till likvida medel.

RESULTATRÄKNING

Sammanställning av årets intäkter och kostnader och visar årets resultat. (förändring av eget kapital).

RÖRELSEKAPITAL

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar kommunens finansiella styrka.

SOLIDITET

Långfristig betalningsförmåga. Andelen eget kapital av de totala tillgångarna.

Revisionsberättelse 2016

Revisorerna i Härnösands kommun 2017-04-12

Till Fullmäktige i Härnösands kommun, organisationsnummer 212000-2403

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder och genom utsedda lekmanarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

VI BEDÖMER sammantaget att styrelse och nämnder i Härnösands kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

VI BEDÖMER att räkenskaperna är rättvisande. Vi konstaterar att pensionsredovisningen avviker från lagen om kommunal redovisning.

VI BEDÖMER att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

VI BEDÖMER att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med det finansiella mål som fullmäktige uppställt. Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med fullmäktiges verksamhetsmål.

VI TILLSTYRKER att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

VI TILLSTYRKER att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2016.

Vi återoppar bifogade redogörelse och rapporter. Karl Hultin har p.g.a. jäv inte deltagit i granskningen av kommunstyrelsen. Sigfrid Tjernlund har p.g.a. jäv inte deltagit i granskningen av socialnämnden.

HÄRNÖSANDS KOMMUN 2017-04-12

Sigfrid Tjernlund
- ORDFÖRANDE -

Ingrid Flodin
- 1:A VICE ORDFÖRANDE -

Bo Anders Öberg
- 2:A VICE ORDFÖRANDE -

Ann-Sofie Berglund

Monica Flodin

Peter Hasselborg

Karl Hultin

Samuel Möller

Bert Sköglund

TILL REVISIONSBERÄTTELSEN

- Revisorernas redogörelse

- Revisionsberättelser förtroendevalda

HÖR BILAGORNA:

- Granskningsrapporter från lekmanarevisorerna

- Sakkunnigas granskningsrapport av årsredovisning

**Härnösands
kommun**

Härnösands kommun, 871 80 Härnösand

Telefon växel: 0611-34 80 00

Växeln är öppen: 07.30 - 16.30

Fax: 0611-34 80 30

E-post: kommun@harnosand.se

Organisationsnummer: 212000-2403

Kommunreceptionen i Stadshuset, Norra Kyrkogatan 3

Öppet vardagar: 08.00-16.30

Telefon: 0611-34 80 40

Fax: 0611-34 80 70